

**Reči kojima nije
potreban prevod**

**Fjalët të cilave nuk u
nevojitet përkthimi**

Ova publikacija nastala je uz finansijsku podršku Švajcarske kancelarije za saradnju na Kosovu (SCO). Za stavove izražene u ovom dokumentu su isključivo odgovorni Centar za afirmativne društvene akcije (CASA), Integra i Barabar centar i ni u jednom pogledu ne predstavljaju zvanične stavove Švajcarske kancelarije za saradnju na Kosovu.

“Rečnik reči kojima nije potreban prevod “deo je projekta “ArtSphere“ koji finansira Švajcarska kancelarija za saradnju na Kosovu.

Ky publikim është krijuar me mbështetjen financiare të Zyrës Zvicerane për Bashkëpunim në Kosovë (SCO). Pikëpamjet e shprehura në këtë dokument janë përgjegjësi vetëm e Qendrës për Veprime Sociale Afirmative (CASA), Integra dhe Qendrës Barabar dhe në asnjë mënyrë nuk përfaqësojnë pikëpamjet zyrtare të Zyrës Zvicerane për Bashkëpunim në Kosovë.

“Fjalori i fjalëve që nuk u nevojitet përkthimi” është pjesë e projektit “ArtSphere” i financuar nga Zyra Zvicerane për Bashkëpunim në Kosovë.

**Reçi kojima nije potreban prevod
Fjalët të cilave nuk u nevojitet përkthimi**

Pripremili:

Pergaditur nga:

Centar za afirmativne društvene akcije - CASA, Integra i Barabar centar.
Qendra për Veprime Sociale Afirmative - CASA, Integra dhe Qendrës Barabar.

Autori:

Autorët:

Nora Bezera
Nora Bezera

Uređivanje teksta:

Redaktimi i tekstit:

Srdan Simonović
Srdjan Simonoviq

Autor priča:

Autorja e tregimeve:

Marija Orović
Marija Oroviq

Dizajnirali i objavili:

Dizajni dhe publikuar:

Bojan Marinković
Bojan Marinkoviq
CAPS Solution – Mitrovica
CAPS Solution – Mitrovicë

Reç/Fjala	Akcentat/ Theksi	Znaçenje/Kuptimi
abažur <i>imenica muškog roda</i> množina: abažuri	(abàžūr)	zaklon, štit na lampi, svetiljci, senilo
abazhur, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i> shumë: abazhurë, t	(abazhūr)	mjet ndriçimi me llambë elektrike dhe me mbulesë qelqi, metali etj. mbi një mbështetëse a i varur.
Adrijatik/- Jadran <i>imenica muškog roda</i> Adriatik, <i>u</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i>	(Adrijàtik) (Adriatík)	Jadransko more; Jadransko primorje; Jadran. Deti Adriatik.
freska <i>imenica ženskog roda</i> množina: freske afresk, <i>u</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i> shumë: afreske, t	(frěska) (afrěsk)	zidna slika izrađena na svežem sloju maltera, obično zemljanim bojama otopljenim u vodi. pikturë me bojëra uji mbi suva të njomë: afreske mesjetare.
freskë, <i>a</i> <i>emër i gjinisë femërore</i>	(frěskë)	

Priça/ Tregimi

Zanimljivo je da se **freske** mogu pronaći u mnogim crkvama i manastirima širom Balkana, a posebno su prisutne u srpskoj tradiciji, čija kultura ima bogatu istoriju i nasleđe u freskopisu.

U srpskoj pravoslavnoj crkvi, freske imaju dugu tradiciju koja doseže do srednjeg veka. One su često korišćene za prikazivanje biblijskih priča, svetaca i istorijskih događaja. Neki od najpoznatijih freskopisaca u srpskoj tradiciji su slikari iz škole freskopisa u Dečanima na Kosovu. Sve što je tokom prethodnih decenija postepeno stvarano i usavršavano u srpskim i vizantijskim crkvama pojačano je u Dečanima do veoma visokog stepena. Nijedna crkva, srpska ili vizantijska, ranije nije imala toliko fresaka i ni u jednoj crkvi nije čitava istorija spasenja prikazana na jednom mestu tako potpuno kao u manastiru Visoki Dečani.

Albanski freskopis takođe ima bogatu tradiciju, posebno u pravoslavnim manastirima koji su deo albanske kulturne baštine. Freske se mogu pronaći u manastirima kao što su manastir Ardenica i manastir Svete Trojice. Ove freske često prikazuju biblijske priče, ikone i elemente albanske kulture. A jedan od poznatijih freskopisaca je Onufrije.

Obe kulture takođe dele slične stilove freskopisa, kao što su vizantijski stil, koji je bio dominantan u pravoslavnom freskopisu, i stilovi koji kombinuju lokalne uticaje i tradicionalne motive.

Freske su važan deo kulturnog nasleđa i umetnosti kako za Srbe tako i za Albance. One ne samo da prikazuju verske i istorijske motive, već često predstavljaju i umetnička remek-dela koja odražavaju duh i identitet ovih zajednica.

Është interesante se **afresket** mund të gjenden në shumë kisha dhe manastire anembanë Ballkanit, dhe janë veçanërisht të pranishme në traditën serbe, kultura e së cilës ka një histori dhe trashëgimi të pasur në pikturën afreske.

Në kishën ortodokse serbe, afresket kanë një traditë të gjatë që arrin në mesjetë. Ato shpesh përdoren për të përshkruar tregime biblike, shenjtore dhe ngjarje historike. Disa nga afreskografët më të njohur në traditën serbe janë piktorët nga shkolla e afreskografisë në Deçan në Kosovë. Gjithçka që u krijua dhe u përsos gradualisht në kishat serbe dhe bizantine gjatë dekadave të mëparshme u përforcua në Deçan në një shkallë shumë të lartë. Asnjë kishë, serbe apo bizantine, nuk ka pasur më parë kaq shumë afreske dhe në asnjë kishë tjetër e gjithë historia e shpëtimimit nuk është paraqitur në një vend aq plotësisht sa në Manastirin e Deçanit.

Afreskografia shqiptare ka gjithashtu një traditë të pasur, veçanërisht në manastiret ortodokse që janë pjesë e trashëgimisë kulturore shqiptare. Afresket mund të gjenden në manastire si Manastiri i Ardenicës dhe Manastiri i Trinisë së Shenjtë. Këto afreske shpesh paraqesin tregime biblike, ikona dhe elemente të kulturës shqiptare. E një piktorët më të njohur të afreskeve është Onufri.

Të dy kultura ndajnë gjithashtu stile të ngjashme të pikturës së afreskeve, siç është stili bizantin, i cili ishte dominues në pikturën e afreskeve ortodokse, dhe stilet që i kombinojnë ndikimet lokale dhe motivet tradicionale.

Afresket janë një pjesë e rëndësishme e trashëgimisë kulturore dhe të artit si për serbët ashtu edhe për shqiptarët. Ato jo vetëm që përshkruajnë motive fetare dhe historike, por shpeshherë përfaqësojnë edhe kryevepra artistike që e pasqyrojnë frymën dhe identitetin e këtyre komuniteteve.

<p>agencija imenica ženskog roda</p> <p>množina: agencije</p> <p>agjenci, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: agjenci, të</p>	<p>(agència, agéncija)</p> <p>(agjenci)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. preduzeće, predstavništvo, zastupništvo koje vrše posredničke usluge privatnim licima ili ustanovama, preduzećima, poslovnica; poslovne prostorije, ured toga preduzeća: turistička agencija, putnička agencija; trgovačka agencija, brodska agencija. 2. ustanova ili preduzeće za prikupljanje vesti i obaveštavanje javnosti; poslovne prostorije, kancelarije ured toga preduzeća: novinska agencija, telegrafska agencija. <p>degë e një institucioni qendror, e një sipërmarrjeje kryesore etj. ose institucionin i posaçëm, që kryen një veprimtari të caktuar: agjenci tregtare; agjenci lajmesh.</p>
<p>akrep imenica muškog roda</p> <p>množina: akrepi</p> <p>akrep, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: akrepa, at</p>	<p>(àkrep)</p> <p>(akrëp)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. škoprija, štipavac. fig. Ružna, mršava osoba (obično žena). 2. astr. savzežde Škorpion u Zodijaku. <p>1. kafshë e vogël helmuese, me dy gëthapë përpara dhe me një thumb nga pas: akrepi i zi. Figurative: njeri i shëmtuar dhe shumë i hollë.</p> <p>2. shenjë zodiaku.</p>
<p>alarm imenica muškog roda</p> <p>množina: alarmi</p> <p>alarm, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: alarme, t</p>	<p>(àlarm)</p> <p>(alárm)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. znak za uzbunu; uzbuna. 2. alarmni uređaj. <p>1. term në ushtri; sinjal a urdhër për t'u bërë gati menjëherë përballë një rreziku të papritur; thirrje për gatishmëri të lartë.</p> <p>2. kuptim i figurshëm; shqetësim i madh para një rreziku të papritur.</p> <p>3. mjet për t'u zgjuar.</p>
<p>album imenica muškog roda</p> <p>množina: albumi</p> <p>album, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: albume, t</p>	<p>(àlbum)</p> <p>(albúm)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. sveska s tvrdim koricama za sakupljanje i čuvanje fotografija, poštanskih maraka; značaka i sl. b. sveska za beleženje stihova, misli; spomenar. 2. gramofonska ploča, kompakt-disk ili kasete sa vise snimljenih melodija: izdati album. <p>1. fletore me fletë të trasha për të mbajtur fotografi, pulla poste etj.; libër me fotografi, me skica etj. sipas një tematike.</p> <p>2. art., term në letërsi; varg melodish, vjershash etj. të një autori a me temë të afërt: album këngësh.</p>

Duke qenë se mentaliteti ynë ballkanik nuk njihet për qetësi dhe përmbajtje, është e qartë se kjo do të pasqyrohet edhe në gjuhët tona. Një fjalë e tillë është fjala “aman” që klasifikohet si turqizëm. Përdoret si zëvendësim i fjalës “Ua, prit të të shpjegoj, pse nuk më beson kurrë dhe unë duhet të justifikohem gjithmonë (burrë/grua)?!”. Dhe asaj, në gjuhën serbe i shtohet edhe “zaman”, kështu që në një moment acarimi shqiptohet “aman-zaman”. Shpesh përdoret si shprehje habie, p.sh.: “Aman, sa je i gjatë!” ose “Aman, më në fund erdhe!”

Nëpërmjet përdorimit të përbashkët të fjalëve si “**aman**” tregohet lidhja historike mes dy popujve. Kjo fjalë shfaqet shpesh në folklorin ballkanik, këngët dhe përrallat popullore.

<p>amanet imena muškog roda</p> <p>množina: amaneti</p> <p>amanet, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: amanete, t</p>	<p>(amánét)</p>	<p>poveranje nečega na čuvanje ili izvršenje, usmeni testament koji se ostavlja nekome na izvršenje, čuvanje, zavet, poruka: ostaviti u (na) amanet. b. predmet koji se daje, ostavlja u amanet, poverena stvar, zalog: dati amanet.</p>
<p>ambasador imena muškog roda</p> <p>množina: ambasadori</p> <p>ambasador, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: ambasadorë, t</p>	<p>(ambāsador)</p>	<p>a. diplomatski predstavnik najvišeg ranga, šef ambasade. b. osoba sa posebnom misijom: ambasador mira. v. fig. predstavnik koji promovira nešto: ambasador mode, ambasador kulture.</p>
<p>ambijent imena muškog roda</p> <p>množina: ambijenti</p> <p>ambient, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: ambiente, t</p>	<p>(ambijent)</p>	<p>sredina, okolina, sredina u kojoj neko živi, radi; okruženje.</p> <p>mjedis. Ajo që na rrethon e ndodhet rreth nesh: ambienti shoqëror.</p>
<p>ansambl imena muškog roda</p> <p>množina: ansambl</p> <p>ansambël, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: ansamble, t</p>	<p>(ansàmbli)</p>	<p>umetnička izvođačka grupa, sastav, trupa (glumaca, muzičara, plesača).</p> <p>grup këngëtarësh, valltarësh, instrumentistësh etj. në një shfaqje: ansambli i këngëve dhe i valleve popullore.</p>
<p>anterija imena ženskog roda</p> <p>množina: anterije</p> <p>ansambël, i emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: anteri, të</p>	<p>(antèrija)</p>	<p>vrsta starinske gornje (muške i ženske) haljine s dugačkim rukavima.</p> <p>1. veshje burrash ose grash me mëngë të gjata, e prerë si jelek dhe e qëndisur, që mbahej mbi këmbë. 2. veshje e gjatë, zakonisht për gra, që përdoret si rrobë e sipërme kur ishte prej leshi dhe si këmbë nate, kur ishte prej pëlhure.</p>
<p>antibiotik imena muškog roda</p> <p>množina: antibiotici</p> <p>antibiotik, u emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: antibiotikë, t</p>	<p>(antibiotik)</p>	<p>farm. u množini: materije biološkog porekla koje nastaju kao proizvod metabolizma nižih organizama (plesni, bakterija) i sprečavaju razvoj mikroorganizama ili ih uništavaju, efikasni lekovi protiv zaraznih bolesti (u jedini: takav lek).</p> <p>term në farmaceutikë; lëndë kimike, që përdoret si barpër të mbytur mikrobet a bakteret ose për të ndërprerë zhvillimin e tyre.</p>

aparət

imënicë mashkullore

mnozhina: aparati

(apàràt)

1. tehn. Sложена sprava ili uređaj za obavljanje neke radne operacije: telefonski aparat, rendgenski aparat; električni aparat, aparat za dijalu.
2. anat. skup telesnih organa koji imaju zajedničku funkciju, trakt: aparat za varenje; probavni aparat; disajni aparat.
3. celokupno osoblje i sredstva neke organizacije, angazhováni na izvršenju određenog zadatka: državni aparat, sudski aparat; činovnički aparat; administrativni aparat; policijski aparat, partijski aparat.

aparət, i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: aparate, t

(apàràt)

1. mjet a pajisje prej pjesësh të imëta e të përpikëta, që përdoret në laboratorë, në mjekësi, në radioteknikë etj.: aparat radioje; aparat fotografik.
2. term në fiziologji; tërësia organesh, që së bashku kryejnë një funksion të caktuar në organizëm: aparati i tretjes (i frymëmarrjes).
3. tërësi institucionesh, degësh a nëpunësish në organizimin shtetëror e politik të një vendi: aparati administrativ.

argument

imënicë mashkullore

mnozhina: argumenti

(argùment)

dokaz, dokazno sredstvo, obrazloženje, razlog: jaki argumenti, nepobitni argumenti, izneti argumente, dokazati argumentima.

argument, i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: argumente, t

(argumént)

arsyetim që vërteton a që kundërshton një mendim; provë që mbron a që hedh poshtë diçka: argument bindës; flet me argumente.

arija

imënicë mashkullore

mnozhina: arije

(àrija)

muz. a. veça kompozicija za glasi instrumentalnu pratnju (samostalna ili deo većih vokalno-instrumentalnih celina): operska arija. b. način pevanja, melodija, napev.

arie, e

emër i gjinisë femërore

shumës: arie, t

(àrie)

term në muzikë: pjesë lirike me një zë, zakonisht nga një operë.

arhimandrit

imënicë mashkullore

mnozhina: arhimandriti

(arhimàndrit)

crkv. najviši sveštenički čin monaškog reda, starešina manastira u pravoslavnoj crkvi.

arhimandrit, i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: arkimandritë, t

(arkimàndrit)

fjalë a shprehje fetare; titulli më i lartë për murgjit dhe për kryetarët e manastireve ortodokse.

aroma

imënicë mashkullore

mnozhina: arome

(aróma)

Prijatan miris (jela ili pića): aroma paprike; aroma belog luka; aroma vina.

aromë, a

emër i gjinisë femërore

shumës: aroma, t

(arómë)

erë e mirë, që lëshojnë lulet, bimët a lëndë të tjera: aromë trëndafili,

at

imënicë mashkullore

mnozhina: atovi

(àt)

konj, pastuv plemenite pasmine.

at, i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: atllarë, t

(at)

kalë shale i racës arabe.

<p>atlas imënicë e maskulit</p> <p>mnozhina: atlas</p> <p>atlas, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: atlase, t</p>	<p>(àtlas)</p> <p>(atlás)</p>	<p>1. zbirka gjeografikë karata të lidhura në formë të librit; zbirka e punimeve të karata, ilustrimeve, skicave i sl.: gjeografikë atlas, anatomikë atlas; historikë atlas.</p> <p>2. anat. pr. i parë i shpatullës (që shërben si mbështetje për kokë).</p> <p>1. përmbledhje e hartave gjeografikë ose hartave, pasqyrash, skicash etj. me të dhëna shkencore sipas vendeve ku gjenden: atlas gjeografik (botanik, dialektologjik).</p> <p>2. term në anatomi: unazë e parë e qafës (që shërben si mbështetje për kokë).</p>
<p>oreol imënicë e maskulit</p> <p>mnozhina: oreoli</p> <p>aureolë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: aureola, t</p>	<p>(arhimàndrit)</p> <p>(arkimàndrit)</p>	<p>a. svetao, zlatni krujëni pojas oko glave kao simbol sveca (na ikonama i dr.), nimbus. b. fig. çast, slava, ugled, pozitivne obeležje neçega.</p> <p>Një rreth i ndritshëm rreth kokës së shenjtorit. Në artin e krishterë, aureolë është një simbol rreth kokës së një figure që konsiderohet e shenjtë ose hyjnore. aureolë trekëndore përdoret ekskluzivisht për Trininë e Shenjtë (Atin, Birin dhe Shpirtin e Shenjtë), veçanërisht për Zotin Atë. Aureola rrethore përdoret për të përshkruar Krishtin, Virgjëreshën Mari dhe shenjtoret, kurse aureola katrore për personat e gjallë.</p>
<p>autor imënicë e maskulit</p> <p>mnozhina: autori</p> <p>autor, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: autorë, t</p>	<p>(àutor)</p> <p>(autór)</p>	<p>sastavljač ili stvaralac književnog, umetničkog ili naučnog dela i dr.; onaj koji je učinio neko određeno delo: stari autori; autor pisma, autorsko pravo.</p> <p>hartuesi a krijuesi i një veprë letrare, artistike, shkencore etj.; ai që ka bërë një veprë të caktuar: autorët e vjetër; autori i letrës; e drejta e autorit.</p>
<p>havarija imënicë e femërore</p> <p>mnozhina: havarije</p> <p>avari, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: avari, të</p>	<p>(hàvãrija havãrija)</p> <p>(avari)</p>	<p>qarq, shëtitje, oštećenje nastalo na saobraćajnom vozilu (automobilu, avionu, brodu i dr.) ili robu, tovaru, prilikom putovanja; uopšte oštećenje, kvar (npr. neke mašine, mehanizma i dr.): havarija aviona, broda, motora.</p> <p>term në teknikë; dëmtim i një makine, i një mekanizmi etj. gjatë punës.</p>
<p>avlija imënicë e femërore</p> <p>mnozhina: avlije</p> <p>avli, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: avli, të</p>	<p>(àvlija)</p> <p>(avlí)</p>	<p>dvorište.</p> <p>muri rrethues i oborrit. oborr.</p>

Priça / Tregimi

Reç "**avlija**" ndoshta se në untrashnje dvorište ili vrt oko tradicionalne kuće ili zgrade, a često je igrala ključnu ulogu u društvenom i porodičnom životu.

„Avlija“ je reč koja se koristi u mnogim zemljama Balkana i Bliskog istoka kako bi se opisalo unutrašnje dvorište koje okružuje stambenu ili javnu zgradu. Ove dvorišne oaze često su bile središta okupljanja, igre, druženja i porodičnih događaja.

U prošlim vremenima, avlije su bile srce porodičnih kuća, oko kojih su se okupljali članovi porodice i susedi. Bile su mesto gde su deca igrala igre, odrasli razgovarali i delili svoje životne priče, a stariji članovi porodice odmarali i uživali u hladovini stabala.

Avlije su takođe bile dekorisane sa stilom i pažnjom. U nekim kulturama, cveće, fontane, šarene pločice i druge dekoracije koristile su se kako bi unele lepotu i umetnost u ovo intimno dvorište.

Iako modernizacija i urbanizacija mogu promeniti izgled i funkciju avlija u nekim gradovima, ova tradicija i dalje živi u mnogim ruralnim područjima i tradicionalnim kućama. Avlije nas podsećaju na važnost društvenih veza i zajedničkog života, one su ostaci bogate prošlosti i kulture koju čuvamo i cenimo.

Fjala **“avli”** i referohet oborrit ose kopshtit të brendshëm rreth një shtëpie ose ndërtese tradicionale dhe shpesh luante një rol kyç në jetën shoqërore dhe familjare.

“Avlia” është një fjalë e përdorur në shumë vende të Ballkanit dhe Lindjes së Mesme për ta përshkruar oborritin e brendshëm që e rrethon një ndërtesë banimi ose publike. Këto oaza të oborrit shpesh ishin qendra tubimesh, lojërash, shoqërimesh dhe ngjarjesh familjare.

Në të kaluarën, avlitë ishin zemra e shtëpive familjare, rreth të cilave mblihdeshin anëtarët e familjes dhe fqinjët. Ato ishin një vend ku fëmijët luanin lojëra, të rriturit flisnin dhe ndanin historitë e tyre të jetës, dhe anëtarët më të vjetër të familjes pushonin dhe e shijonin hijen e drunjtëve.

Gjithashtu avllitë ishin zbukuruar me stil dhe kujdes. Në disa kultura, lulet, shatërvanët, pllakat shumëngjyrëshe dhe dekorimet e tjera përdorehin për të sjellë bukuri dhe art në këtë oborr intim.

Edhe pse modernizimi dhe urbanizimi mund ta ndryshojnë pamjen dhe funksionin e avllive në disa qytete, kjo traditë vazhdon të ekzistojë ende në shumë zona rurale dhe shtëpi tradicionale. Avlitë na kujtojnë rëndësinë e lidhjeve shoqërore dhe të jetës së përbashkët, ato janë mbetjet e një të kaluarë dhe kulture të pasur që ne e ruajmë dhe e vlerësojmë.

<p>azil imenica muškog roda</p> <p>množina: azili</p> <p>azil, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: azile, t</p>	<p>(àzil)</p> <p>(azíl)</p>	<p>1.a utočište, pribežište, skloništa. b. ustanova, utočište za nezbrinutu decu, starce, siromahe I sl.</p> <p>2. pravo političkih ili vojnih izbeglica na utočište u stranoj državi.</p> <p>1. strehim i sigurt, strehë; një vend i paprekshëm ku gjejnë strehë të përndjekurit; një shtëpi për strehimin dhe mbështetjen e të varfërve.</p> <p>2. e drejta e azilit në të drejtën ndërkombëtare.</p>
<p>bajat a, o pridev</p> <p>bajat, i mbiemër</p>	<p>(bàjat)</p> <p>(baját)</p>	<p>1. koji nije svež, star: bajat hleb.</p> <p>2. fig. koji nije skorašnji, zastareo, davnašnji: bajate vesti.</p> <p>1. i ndenjur.</p> <p>2. kuptim i figurshëm; që i ka dalë boja e është bërë i mërziqshëm nga përsëritja e shpeshtë; i pavlerë: njeri bajat.</p>
<p>bakšiš imenica muškog roda</p> <p>množina: bakšiši</p> <p>bakshish, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: bakshishe, t</p>	<p>(bàkšiš)</p> <p>(bakshísh)</p>	<p>novac koji se daje kao nagrada za učinjenu uslugu (preko utvrđene cene), napojnica; dar, poklon za usluge: dati nekome bakšiš.</p> <p>para që i jepen dikujt për shërbime të vogla mbi vlerën e punës që bën.</p>

Priča/ Tregimi

Jeste li znali da običaj davanja napojnice, poznate kao **bakšiš**, ima svoje korene u antičkom Rimu?

Praksa davanja napojnice ili bakšiša datira još iz antičkog Rima, kada su gosti u bogatim gazdinstvima darivali novac ili druge vredne predmete kao znak zahvalnosti za gostoprimstvo koje su primili. Ovaj običaj se vremenom

proširio na druge kulture i regije, stvarajući tradiciju darivanja novčane nadoknade za pružene usluge.

Iako se koncept bakšiša može razlikovati u različitim delovima sveta, on se često vezuje za uslužne delatnosti poput ugostiteljstva, turizma i ličnih usluga. Bakšiš se daje kao znak zahvalnosti i priznanja za kvalitetnu uslugu koju je pružila osoba, takođe i kao način podrške i nadoknade za nisku platu u određenim zanimanjima.

Važno je napomenuti da se praksa bakšiša razlikuje od kulture do kulture. U nekim zemljama, bakšiš se smatra očekivanom normom i sastavnim delom plaćanja, dok se u drugim može doživljavati kao neprimeren ili nepotreban. Razumevanje lokalnih običaja i normi je ključno kako bismo pravilno pratili praksu davanja bakšiša u određenoj zemlji ili regiji.

A e dini se zakoni i dhënies së **bakshishit** i ka rrënjët në Romën e lashtë?

Praktika e dhënies së bakshishit daton që nga Roma e lashtë, kur mysafirët në familjet e pasura jepnin para ose sende të tjera me vlerë në shenjë mirënjohjeje për mikpritjen që u është treguar. Ky zakon, me kalimin e kohës, u përhap në kultura dhe rajone të tjera, duke krijuar një traditë të dhënies së kompensimit monetar për shërbimet e kryera.

Megjithëse koncepti i dhënies së bakshishit mund të dallojë në pjesë të ndryshme të botës, ai shpesh lidhet me veprimtaritë shërbyese si hotelieria, turizmi dhe shërbimet personale. Bakshishi jepet në shenjë falënderimi dhe mirënjohjeje për shërbimin cilësor të ofruar nga një person, gjithashtu si një mënyrë mbështetjeje dhe kompensimi për pagat e ulëta në profesione të caktuara.

Është e rëndësishme të theksohet se praktikat e dhënies së bakshishit dallojnë nga kultura në kulturë. Në disa vende, bakshishi konsiderohet si normë e pritshme dhe pjesë përbërëse e pagesës, ndërsa në të tjera mund të perceptohet si e papërshtatshme ose e panevojshme. Të kuptuarit e zakoneve dhe normave lokale është kyç për të ndjekur siç duhet praktikat e dhënies së bakshishit në një vend apo rajon të caktuar.

balada imenica ženskog roda množina: balade	(baláda)	<ol style="list-style-type: none">1. knjiž. lirsko-epska pesma tragičnog sadržaja, napisana prema nekoj legendi.2. muz. vokalna ili instrumentalna kompozicija različitog oblika pisana u stilu balade (1) odnosno inspirisana sadržajem pesama baladnog karaktera: pevač balada.
baladë, a emër i gjinisë femërore shumës: balada, t	(baládë)	<ol style="list-style-type: none">1. vjershë lirike popullore ose me frymë popullore për ngjarje legjendare e heroike.2. term në muzikë; pjesë me karakter tregimtar e heroik.
balon imenica muškog roda množina: baloni	(bâlôn)	<ol style="list-style-type: none">1.a. vazduhoplov bez sopstvenog pogona, loptastog ili jajastog oblika napravljen od lake materije (svile, platna, lakog metala= i napunjen zagrejanim vazduhom ili gasom lakšim od vazduha: leteti balonom. b. manji naduvani predmet sličan balonu (1a) od tanke elastične materije koji služi kao dečija igračka ili sekoristi na različitim manifestacijama.
balonë, a emër i gjinisë femërore shumës: balona, t	(balónë)	<ol style="list-style-type: none">1. mjet fluturimi prej pëlhure, i fryrë me gaz të lehtë dhe i pajisur me aerostat: balonë meteorologjike.2. lodër fëmijësh3. term special ose në disa fusha; enë qelqi a metali si rruzull, që përdoret për lëngje ose për gaze: balonë me oksigjen.
blato imenica srednjeg roda množina: blata	(blāto)	<ol style="list-style-type: none">1. a. meka, lepljiva smesa od raskvašene zemlje ili prašine, kal, glib. b. naročita vrsta zemlje raskvašene vodom za izradu cigle, crepa, posuda, za oplepljivanje kuća, za lečenje i sl.2. fig. a.moralna pokvarenost, porok; razvrat; sramota; sram, poniženje. b. ružne reči, izmišljotine, laži, klevete; izvući, izvlačiti izvaditi i sl. nekoga iz blata (spasiti nekoga iz neke bede, nevolje); imati kao blata (imati vrlo mnogo).

baltë, a emër i gjinisë femërore shumës: balta, t	(baltë)	1. dhe i squllët; vend me dhe të tillë, 2. gjendje e vështirë, hall; gjendje e keqe a poshtëruese: ra (ngeci) në baltë; e nxori nga balta
banka imenica ženskog roda množina: banke	(bânka)	finansijska institucija koja posreduje u novčanom prometu, novčani zavod; zgrada u kojoj je takva ustanova smeštena; kreditna banka, agrarna banka, uložiti novac u banku.
bankë, a emër i gjinisë femërore shumës: banka, t	(bânkë)	institucion financiar, që bën veprimet me para ose me letra me vlerë, hedh në qarkullim monedhat e kartëmonedhat, administron buxhetin, jep kredi etj.: bankë shtetërore (kombëtare); bankë bujqësore (tregtare).
banja imenica ženskog roda množina: banje	(bânja)	1. a. kupalište i lečilište sa toplim ili mineralnim izvorima ili blatom, toplice, kupke: lečiti se u banji. b. klimatsko lečilište.
banjë, a emër i gjinisë femërore shumës: banja, t	(bânjë)	llixhë

Priča/ Tregimi

Reč „**banja**“ ima zanimljivo poreklo i predstavlja reč koja je prisutna i u srpskom i u albanskom jeziku. Iako se koristi u oba jezika, poreklo reči i njeno značenje mogu se razlikovati.

U srpskom jeziku, reč „banja“ se koristi za označavanje termalnih ili mineralnih izvora i specifičnih prostora namenjenih za opuštanje i lečenje. Poreklo ove reči može se pratiti do turskog jezika, gde se koristila reč „hamam“ sa sličnim značenjem. Tokom vekova, reč „hamam“ je prilagođena srpskom jeziku, što je rezultiralo izrazom „banja“ koji se danas koristi.

Kada je reč o albanskom jeziku, reč „banja“ se takođe koristi, ali ima još jedno, drugačije značenje. U albanskom jeziku, „banja“ se odnosi na kupatilo ili toalet, dakle ima užu i praktičniju primenu u odnosu na srpski jezik.

Jedna od najpoznatijih prirodnih izvora nesvakidašnji tople i sumporovite vode jeste „Rajska Banja“ kod Zvečana. A Balkan je takvo područje da je prepuno lekovitih izvora i banja (terma) koje su danas jedno od najpopularnijih turističkih destinacija.

Fjala „**banjë**“ ka një origjinë interesante dhe është një fjalë e pranishme si në gjuhën serbe, ashtu edhe në gjuhën shqipe. Edhe pse përdoret në të dyja gjuhët, origjina e fjalës dhe kuptimi i saj mund të dallojnë.

Në gjuhën serbe, fjala „banjë“ përdoret për të treguar burimet termale ose minerale dhe hapësirat specifike të destinuara për relaksim dhe shërim. Origjina e kësaj fjale mund të gjurmohet deri te gjuha turke, ku fjala „hamam“ përdorej me një kuptim të ngjashëm. Me kalimin e shekujve, fjala „hamam“ u përshtat në gjuhën serbe, duke rezultuar me termin „banja“ që përdoret sot.

Kur bëhet fjalë për gjuhën shqipe fjala „banjë“, gjithashtu përdoret, por ka edhe një kuptim tjetër. Në gjuhën shqipe „banja“ i referohet banjës apo tualetit, pra ka një zbatim më të ngushtë dhe më praktik në krahasim me gjuhën serbe.

Një nga burimet më të njohura natyrore të ujit jashtëzakonisht të ngrohtë dhe sulfuror është „Rajska Banja“ (Banja e Parajsës) afër Zvečanit. Kurse Ballkani është një zonë e tillë që është plot me burime dhe llixha shëruese, të cilat sot janë një nga destinacionet më të njohura turistike.

<p>barka imenica ženskog roda</p> <p>množina: barke</p> <p>barkë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: barka, t</p>	<p>(bârka)</p> <p>(bârkë)</p>	<p>veći otvoreni čamac na vesla pogodan za ribarenje; manja lađa, ladica, brodić, brodica: barka ribarica.</p> <p>mjet i vogël lundrimi, që lëviz me lopata, me vela ose me motor, varkë: barkë dërrase (gome); barkë peshkimi.</p>
<p>baterija imenica ženskog roda</p> <p>množina: baterije</p> <p>bateri, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: bateri, të</p>	<p>(bâtërija)</p> <p>(bârkë)</p>	<p>1. voj. Osnovna artiljerijska jedinica sastavljena od dva do šest topovskih oružja sa ljudstvom i materijalom.</p> <p>2. el. spoj nekoliko galvanskih elemenata ili akumulatora: električna baterija, radio na baterije.</p> <p>3. džepna električna svetiljka.</p> <p>4. žargon: napuniti baterije (prikupiti snagu, dobiti kondiciju).</p> <p>1. term në ushtri; njësi artilerie prej disa togash: bateri kundërajrore.</p> <p>2. term në fizikë; grup i lidhur pilash, akumulatorësh a kondensatorësh: radio me bateri.</p> <p>3. ndriçues elektrik xhepi.</p> <p>4. zhargon: mbush bateritë (mbledh forcë, marr kondicion).</p>
<p>belaj imenica muškog roda</p> <p>množina: belaji</p> <p>bela, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: bela, të</p>	<p>(bèlāj)</p> <p>(belá)</p>	<p>1. a. nesreća, nevolja, muka, jad. b. rusvaj, nered.</p> <p>i ligjërimet bisedor; Telashe, fatkeqësi, të këqija, mjerim, vuajtje.</p>
<p>berberin imenica muškog roda</p> <p>množina: berberini</p> <p>berber, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: berberë, t</p>	<p>(bërberin)</p> <p>(berbër)</p>	<p>onaj koji se bavi brijanjem i šišanjem, brijač.</p> <p>i që ka për mjeshtëri të qethë flokët e të rruajë, floktar.</p>
<p>besa imenica ženskog roda</p> <p>besë, a emër i gjinisë femërore</p>	<p>(bësa)</p> <p>(bësë)</p>	<p>1. a zadata reč koja se smatra kao svetinja i koja se mora održati, čvrsta vera: dati besu. b. ugovor o miru ili primirju između dve zavadene, zakrvljene strane, između dva bratstva ili dva plemena.</p> <p>1. fjala e dhënë me sigurinë se do të mbahet, fjala e nderit për një zotim.</p> <p>2. besim i plotë, mirëbesim; besnikëri; njeri me besë.</p> <p>3. term në etnografi; zotim i familjes së të vrarrit për vrasësin se nuk do ta marrë gjakun për një kohë të caktuar; pezullim i gjakmarrjes pas kësaj fjale; koha sa zgjat ky pezullim; mbrojtja që gëzon miku nga mikpritësi.</p>

Priča/ Tregimi

Nekada je reč značila sve, obraz i čast. Živimo u vremenu u kome reči ne znače mnogo. Ali, stari Srbi i Albanci znaju šta znači kada nekome daš „besu“. „**Besa**“ je čvrsto data reč, toliko čvrsto da se nikako ne sme pogaziti. „Dati nekome besu“ znači dati obećanje koje se mora održati i po cenu života. Za Albance je „besa“ svetinja, nešto što se ne sme i ne može pogaziti.

Reč „besa“ je bila poznata narodu sa Kosova, ali je prilično popularizovana i šire emitovanjem filma „Besa“, koja je zapravo priča o ljubavi i isprepletanim sudbinama Srbina, Slovenke i Albanca.

„Besa“ je okosnica arbanašskog običajnog prava. Na njoj počivaju odnosi u kući, bratstvu i plemenu, mirenja krvnih zavada, dužničko – poverilački odnosi, dozvole za slobodu kretanja. Kod „bese“ se radi o zalaganju života. Zato se „besa“ uspostavlja uz strogi formalizam.

„Besa“ se može naći i u urbanim legendama. Pa se tako po medijima širila priča o ženi koja je dala besu beguncu i sakrila ga u svojoj kući, da bi kasnije saznala kako je upravo on bio zadužen za smrt njenog sina. Ipak, besu nije pogazila i nije ga odala dok je pričala sa policijom.

Dikur kjo fjalë nënkuptonte gjithçka, fytyrë dhe nder. Jetojmë në një kohë ku fjalët nuk kanë shumë domethënie. Por shqiptarët dhe serbët e vjetër e dinë se çfarë do të thotë kur ia jep dikujt besën. **Besa** është një fjalë e dhënë fort, aq fort sa nuk duhet shkelur mbi të. “T’ia japësh besën dikujt” do të thotë të japësh një premtim që duhet mbajtur edhe me çmimin e jetës. Për shqiptarët besa është e shenjtë, diçka që nuk guxon dhe nuk mund të shkelet.

Fjala besa ishte e njohur për qytetarët e Kosovës, por u popullarizua më gjerë me transmetimin e filmit “Besa”, i cili në fakt është një rrëfim për dashurinë dhe fatet e ndërthurura të një serbi, një slovene dhe një shqiptari.

Besa është shtylla kurrizore e së drejtës zakonore shqiptare. Mbi të qëndrojnë marrëdhëniet në shtëpi, vëllazëri e fis, pajtimi i gjaqeve, marrëdhëniet borxh-kreditore, lejet për lirinë e lëvizjes. Te besa bëhet fjalë për të vënë jetën peng. Prandaj besa vendoset me formalizëm të rreptë.

Besa gjendet edhe në legjendat urbane. Pra, në mediat shpërndahej tregimi për gruan që ia dha besën të arratisurit dhe e fshehu në shtëpinë e saj, për të zbuluar më vonë se pikërisht ai ishte përgjegjës për vdekjen e djalit të saj. Megjithatë, ajo nuk e ka shkelur besën dhe nuk e ka tradhtuar teksa fliste me policinë.

<p>biblioteka imënicë ženskog roda</p> <p>množina: biblioteke</p>	<p>(bibliotēka)</p>	<p>a. veća zbirka sredenih knjiga i rukopisa, knjižnica. b. ustanova i zgrada ili prostorija u kojoj je ona smeštena i gde se čitaju knjige. v. kolekcija, zbirka izdanja određene vrste knjiga. g. orman u kome su smeštene knjige.</p>
<p>bibliotekë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: biblioteke, t</p>	<p>(bibliotékë)</p>	<p>1. institucion që mban libra, revista etj. për t’i shfrytëzuar lexuesit; ndërtesa e tij: Biblioteka Kombëtare (e Akademisë së Shkencave); anëtar i bibliotekës; 2. tërësia e librave që ka dikush; raft i posaçëm librash.</p>
<p>bicikl imënicë muškog roda</p> <p>množina: bicikli</p>	<p>(bicikl)</p>	<p>lagano vozilo sa dva točka (sa žbicama) na noćni pogon pomoću pedala.</p>
<p>bicikletë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: bicikletë, a</p>	<p>(biciklétë)</p>	<p>mjet udhëtimi, zakonisht me dy rrota, që vihet në lëvizje me këmbë.</p>
<p>beseda imënicë ženskog roda</p> <p>množina: besede</p>	<p>(bèseda)</p>	<p>1. a. govor pred većim skupom ljudi u svečanim i drugim prilikama: održati besedu. 2. razgovor, govor, govorenje: čuti besedu; držati besede.</p>
<p>bisedë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: biseda, t</p>	<p>(bisédë)</p>	<p>1. shkëmbim mendimesh me të folur të lirë; kuvendim: bisedë e shtruar (e ngrohtë, miqësore, e përzemërt); ndërroi bisedë. 2. ligjëratë para dëgjuesve; shkëmbim mendimesh për një çështje shkencore.</p>
<p>blic imënicë muškog roda</p> <p>množina: blicevi</p>	<p>(blīc)</p>	<p>uređaj za proizvodnje kratkotrajnog bleska koji služi za fotografisanje pri slaboj rasveti.</p>

<p>blic, <i>a</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: blice, <i>t</i></p>	<p>(<i>blic</i>)</p>	<p>llambë me ndriçim të fortë e të menjëhershëm, që përdoret gjatë fotografimit.</p>
<p>bojkot imenica muškog roda</p> <p>množina: bojkoti</p>	<p>(<i>bojkoti</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. prekid ekonomskih, političkih i dr. odnosa sa nekim (obično s nekom državom, organizacijom i sl.), u znak protesta i radi postizanja određenog cilja. 2. namerno neučestvovanje u nečemu, uzdržavanje od neke akcije, opstrukcija; bojkotovanje nastave; bojkotovanje izbora.
<p>bojkot, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: bojkote, <i>t</i></p>	<p>(<i>bojkót</i>)</p>	<p>bojkotim, sipas foljes bojkotoj: ndërpres lidhjet me organet shtetërore, me ndonjë organizatë etj., nuk u shërbej më; largohem nga një veprimtari a nuk marr pjesë kur jam i pakënaqur me të; i shmangem diçkaje: bojkotuan zgjedhjet.</p>
<p>boks imenica muškog roda singularia tantum</p> <p>množina: boksovi</p>	<p>(<i>bòks</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. vrsta sporta, borba pesnicama s naročitim postavljenim rukavicama (na postolju, u ringu okruženom konopcima), pesničenje. 2. a. omanji pregrađeni deo neke prostorije, obično smeštaj za životinje ili robu, pregradak. 3. kutija, paketić: boks cigareta.
<p>boks, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore singularia tantum</p>	<p>(<i>boks</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ndeshje me grushte të veshura me doreza të posaçme lëkure; sporti me ndeshje të tillë. 2. e ndarë e vogël në stallë, ku mbahen kafshë të porsapjella. 3. boks cigaresh
<p>boks, <i>i</i></p> <p>shumës: bokse, <i>t</i></p>		
<p>borovnica imenica ženskog roda</p> <p>množina: borovnice</p>	<p>(<i>boróvnica</i>)</p>	<p>bot. žbunić <i>Vaccinium myrtillus</i> iz familije <i>Vacciniaceae</i>, male, okrugle bobice koje su obično tamnoplave ili ljubičaste boje. Imaju glatku kožu i sočno meso.</p>
<p>boronicë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: boronica, <i>t</i></p>	<p>(<i>boronícë</i>)</p>	<p>term në botanikë; qershigël.shkurre e ulët, me gjethe të vogla e të dhëmbëzuara, që bën kokrra të vogla ngjyrë vishnje; kokrrat e kësaj bime, të ëmbla e pak të athëta, qershii e egër, rrush mali.</p>
<p>bostan imenica muškog roda</p> <p>množina: bostani</p>	<p>(<i>bòstan</i>)</p>	<p>zajednički naziv za lubenice i dinje: obrati zelen bostan (loše proći, nastradati, propasti, nagrabusiti).</p>
<p>bostan, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: bostane, <i>t</i></p>	<p>(<i>bostán</i>)</p>	<p>shalqi a pjepër.</p>
<p>bova imenica ženskog roda</p> <p>množina: bove</p>	<p>(<i>bóva</i>)</p>	<p>usidreno čelično bure koje pluta na moru i služi za privezivanje brodova i označavanje dubine vode.</p>
<p>bovë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: bova, <i>t</i></p>	<p>(<i>bóvë</i>)</p>	<p>term në detari; enë pluskuese si fuçi, që vihet në det a në liqen si shenjë ose për të lidhur aty përkohësisht varkat e anijet e vogla.</p>

<p>boza imenica ženskog roda</p> <p>množina: boze</p> <p>bozë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: boza, t</p>	<p>(bóza)</p> <p>(bózë)</p>	<p>vrsta gustog nakiselog napitka od prevrelog kukuruznog ili pšeničnog brašna.</p> <p>pije freskuese majhoshe, që bëhet me miell meli a misri.</p>
<p>božur imenica muškog roda</p> <p>množina: božuri</p> <p>bozhure, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: bozhure, t</p>	<p>(bòžūr, bòžūr)</p> <p>(bozhúre)</p>	<p>bot. rod polužbunasith biljaka Paeonia iz familije Paeoniaceae sa lepim velikim svetovima sličnim ruži.</p> <p>1. term në botanikë; lulëgjake.</p>
<p>brazda imenica ženskog roda</p> <p>množina: brazde</p> <p>brazdë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: brazda, t</p>	<p>(brázda)</p> <p>(brázë)</p>	<p>1.a. usek u zemlji koji pravi raonik ili rala pri oranju; sloj, kaiš prevrnute zemlje pri oranju. b. dugačko parče zemlje široko koliko zahvata raonik pluga. v. jedan red, vrsta (čokota, kukuruza I sl.). g. udubljenje između redova čokota, odžaka i sl. koje se pravi prilikom okopavanja ili ogrtanja; staza između leja u gradini. d. udubljenje, ulegnuće upošteno; žleb.</p> <p>2. a. veća bora na licu, koži. b. pregib, vijuga na nekom delu tela.</p> <p>1. vija që hap plori a parmenda në arë; ngastra midis dy vijave të tilla; 2. edhe kuptim i figurshëm; çarje ose plasë e gjatë; rrudhë e thellë në ballë a në trup.</p>
<p>breg imenica muškog roda</p> <p>množina: bregovi</p> <p>bovë, u emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: brigje, t</p>	<p>(brëg)</p> <p>(breg)</p>	<p>manje uzvišenje na Zemljinoj površini, manje brdo.</p> <p>kodër e vogël; pirg dheu; fushë me brigje.</p>
<p>bumerang imenica muškog roda</p> <p>množina: bumeranzi</p> <p>bumerang, u emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: bumerangë, t</p>	<p>(bùmerang)</p> <p>(bumeráng)</p>	<p>1. oružje australijskih urođenika u obliku savijene palice koje se baca, a ako se ne pogodi cilj, vraća se bacaču.</p> <p>2. fig. postupak, sredstvo, argument koji se okreće protiv onoga ko se njime služi.</p> <p>1. shkop i trashë e i përkulur, që, kur flaket, kthehet tek ai që e ka hedhur. 2. kuptim i figurshëm; veprim që kthehet e bie te vepruesi.</p>
<p>buket imenica muškog roda</p> <p>množina: buketi</p> <p>buqetë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: buqeta, t</p>	<p>(bùkët)</p> <p>(buqétë)</p>	<p>aranžman cveća koji se obično sastoji od različitih vrsta cvetova i/ili drugih biljaka koji su skladno složeni i često vezani zajedno.</p> <p>tufë lulesh të lidhura e të rregulluara bukur.</p>
<p>burgija imenica ženskog roda</p> <p>množina: burgije</p>	<p>(bùrgija)</p>	<p>spiralna alatka za bušenjerupa u različitim materijalima, kao što su drvo, metal, beton ili plastika.</p>

<p>burgji, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: burgji, të</p>	<p>(burgji)</p>	<p>term në teknikë; copëz metali, me një kokë e me një pjesë të vjaskuar, që përdoret për të mbërthyer a për të shtrënguar diçka.</p>
<p>burma imenica ženskog roda</p> <p>množina: burme</p>	<p>(bŭrma)</p>	<p>jednostavan verenički ili venčani prsten bez kamena ili drugog ukrasa.</p>
<p>burmë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: burma, t</p>	<p>(bŭrmë)</p>	<p>unazë e martesës.</p>

Priča/ Tregimi

Naziv **"burma"** za venčani prsten potiče iz francuskog jezika i koristi se u mnogim zemljama širom sveta. Reč "burma" dolazi od francuske reči „bague de fiançailles“, što znači „zaručnički prsten“.

Ova veza između naziva „burma“ i venčanog prstena potiče iz srednjeg veka, kada su Francuzi počeli koristiti reč "burme" za označavanje prstena koji su se koristili kao simbol zaručništva ili braka. Ta tradicija se proširila na druge delove Evrope, a kasnije i na druge delove sveta.

Interesantno je da se naziv „burma“ koristi i za ovakav prsten u različitim jezicima, uključujući španski, nemački i mnoge druge. Iako je poreklo naziva vezano uz francuski jezik, popularnost i prepoznatljivost termina „burma“ za venčani prsten proširila se globalno.

Važno je napomenuti da se nazivi za venčani prsten mogu razlikovati u različitim kulturama i jezicima. „Burma“ je samo jedan od mnogih naziva koji se koriste širom sveta, ali je prihvaćen i ostao isti i u srpskom i albanskom jeziku sve do današnjih dana.

Emri **"burmë"** për një unazë martese vjen nga gjuha franceze dhe përdoret në shumë vende anembanë botës. Fjala "burmë" vjen nga fjala franceze "bague de fiançailles", që do të thotë "unazë fejesë".

Kjo lidhje midis emrit "burmë" dhe unaza e martesës daton që nga mesjeta, kur francezët filluan ta përdorin fjalën "burmë" për t'iu referuar unazave që përdoreshin si simbol i fejesës ose martesës. Kjo traditë u përhap në pjesë të tjera të Evropës, dhe më vonë edhe në pjesët e tjera të botës.

Është interesante se emri "burmë" përdoret gjithashtu për këtë lloj unaze në gjuhë të ndryshme, duke përfshirë spanjishten, gjermanishten dhe shumë të tjera. Edhe pse origjina e emrit lidhet me gjuhën franceze, popullariteti dhe njohja e termit "burmë" për një unazë martese është përhapur globalisht.

Është e rëndësishme të theksohet se emrat e unazës së martesës mund të dallojnë në kultura dhe gjuhë të ndryshme. "Burma" është vetëm një nga emrat e shumtë të përdorur nëpër botë, por u pranua dhe mbeti i njëjtë deri më sot në gjuhën serbe sikurse dhe në shqipen.

<p>celofan imenica muškog roda</p> <p>množina: celofani</p>	<p>(celòfán)</p>	<p>tanka prozirna savitljiva materija u vidu listova koja se dobija od regenerisane celuloze, a upotrebljava se za pakovanje različitih predmeta.</p>
<p>celofan, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: celofane, t</p>	<p>(celofán)</p>	<p>lëndë e tejudkshme, që bëhet nga celuloza; fletë e hollë prej kësaj lënde: letër celofani; mbështjell me celofan.</p>

<p>cirkus imenica muškog roda</p> <p>množina: cirkusi</p> <p>cirk, u emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: cirqe, t</p>	<p>(cirkus)</p> <p>(cirk)</p>	<p>1.a. ograđen i natkriven prostor, obično kružnog oblika, s amfiteatralnim sedištima ili šator, šatra u kojoj se izvode razne predstave i veštine (akrobatske, sa dresiranim životinjama i sl.); preduzete koje organizuje takve predstave. b. predstave ili veštine koje se tu izvode.</p> <p>2. zabavan prizor, neozbiljna predstava, lakrdija, komedija.</p> <p>shfaqje me akrobatë, me zhonglerë e me kafshë etj.; ndërtesë me arenë në mes për këto shfaqje; trupa e artistëve që marrin pjesë në këto shfaqje: artist cirku.</p>
<p>cirkus imenica muškog roda</p> <p>množina: cirkusi</p> <p>cirk, u emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: cirqe, t</p>	<p>(cirkus)</p> <p>(cirk)</p>	<p>1. koji se odnosi na civile, građanski: civilna služba, civilno odelo, civilno stanovništvo.</p> <p>2. pravn. Koji se odnosi na građansko (privatno pravo): civilno društvo; civilni brak; civilna zaštita.</p> <p>1. term në drejtësi; që lidhet me gjendjen dhe me të drejtat ligjore të qytetarëve në një shtet; që siguron të drejtën qytetare; që lidhet me qytetarin, i qytetarit: të drejtat civile të drejtat që shteti u njej qytetarëve; kodi civil akt ligjor, në të cilin janë paraqitur normat e marrëdhënieve pasurore e vetjake ndërmjet shtetasve ose institucioneve qeveritare; gjendja civile gjendja juridikevetjake e familjare e një njeriu; zyra e gjendjes civile zyrë ku regjistohen lindjet, martesat dhe vdekjet.</p> <p>2. i ligjërimit libror; që është tipar dallues i njeriut të lirë e me të drejta të plota në shoqëri a në shtetin e vet; që përshkohet nga ideja për të mirën e shoqërisë; qytetar: detyrë civile; guxim civil.</p> <p>3. që nuk ka të bëjë me ushtrinë a me ushtarakët: rroba (veshje) civile; spitali civil.</p>
<p>çoha imenica muškog roda</p> <p>množina: çohe</p> <p>cohë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: cohëra, t</p>	<p>(çòha)</p> <p>(còhë)</p>	<p>Vrsta meke i çvrste valjane fabričke tkanine: pantalone od çohe.</p> <p>stof leshi i hollë e i butë.</p>
<p>čaj imenica muškog roda</p> <p>množina: čajevi</p> <p>čaj, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: čajëra, t</p>	<p>(čáj)</p> <p>(cirk)</p>	<p>1.a. aromatičan napitak od sasušenog lišća, cvetova ili plodova nekih biljaka koji se pije obično topao: količina toga napitka koja zaprema određenu posudu (šolju, čašu i sl.): popiti lipov čaj; skuvati čaj. b. osušeno lišće, cveće ili plodovi biljaka od koji se spravlja ovaj napitak: lipov čaj; zovin čaj; čaj od metvice.</p> <p>2. bot. a. grmolika bilja Thea (Camellia) sinensis iz familije čajevi, poreklom iz Kine, čije se sasušeno fermentisano lišće bogato kofeinom upotrebljava za spravljanje „ruskog“ ili „kineskog“ čaja. b. u množini: familija grmolikih biljaka u koju spada ova biljka: zeleni čaj (nefermentisani brzo sasušeni listovi čaja); crni čaj (najfinija vrsta od najmlađih listova čaja).</p> <p>term në botanikë; shkurre me gjethe me erë të këndshme, që thahen për të përgatitur me to një pije; barishte a lule me të cilat përgatitim pije të ngrohtë: čaj mali / pije që përgatitet nga këto bimë dhe nga bimë të tjera mjekësore: čaj kamomili, sherbele...</p>
<p>četa imenica ženskog roda</p> <p>množina: čete</p> <p>četë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: četa, t</p>	<p>(čëta)</p> <p>(četë)</p>	<p>1. vojn.osnovna vojna jedinica koja ulazi u sastav bataljona: počasna četa.</p> <p>2. veći broj, mnoštvo ljudi okupljenih zajedno, grupa.</p> <p>1. grup njerëzish të armatosur a njësi e vogël partizanësh: četat e kreshnikëve; četë partizanësh;</p> <p>2. njësia më e madhe e organizatës së pionierëve në një shkollë ose kamp.</p>

<p>činija <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: činije</i></p> <p>čini, <i>a</i> <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: čini, t</i></p>	<p>(čínija)</p> <p>(činí)</p>	<p>vrsta dublje ili plíće posude za jelo, zdela.</p> <p>pjatë gjelle.</p>
<p>čip <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: čipovi</i></p> <p>čip, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: čipa, t</i></p>	<p>(čĭp)</p> <p>(čĭp)</p>	<p>1. ulog u pokeru. 2. osnovni element računara, elektronsko integrisano kolo izrađeno na jedinstvenom bloku silicijuma: mikročip, mikroprocesor.</p> <p>1. Pengu në poker. 2. Një qark i integruar në një kompjuter. Cilado nga gjërat e sheshta të ngjashme me bubë që e bëjnë një kompjuter të funksionojë.</p>
<p>čuditi se <i>glagol</i></p> <p>čudit, <i>folje</i></p>	<p>(čŭditi)</p> <p>(čudit (čudís))</p>	<p>izazvati čuđenje, iznenađenje kod nekoga, začuđivati, iznenađivati.</p> <p>i ngjall çudi, e habit; e mahnit: na čudite! (ironi) nuk na the asgjë të veçantë.</p>
<p>čuka <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: čuke</i></p> <p>čukë, <i>a</i> <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: čuka, t</i></p>	<p>(čŭka)</p> <p>(čŭkë)</p>	<p>vrh brda, brdo, brdašce s jedne strane ne sasvim strmo, a sa druge nagnuto: planinska čuka, brdska čuka.</p> <p>Majë e lartë, zakonisht e zhveshur E një mali a e një kodre;</p>
<p>damar <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: damari</i></p> <p>damar, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: damarë, t</i></p>	<p>(dămar)</p> <p>(damár)</p>	<p>krvna žila.</p> <p>term në biologji; gyp nëpër të cilin qarkullon gjaku në trupin e njeriut a të kafshëve: damari i qafës; / gyp, nëpër të cilin kalojnë lëndët ushqyese në gjethet e bimës etj.; remb: damarët e gjethes.</p>
<p>darovati <i>glagol</i></p> <p>darovit, <i>folje</i></p>	<p>(daròvati)</p> <p>(darovít (darovís))</p>	<p>darovati na dar, pokloniti, poklanjati: darovati haljinu.</p> <p>jap, dhuroj: e darovitën nusen.</p>
<p>dekan <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: dekani</i></p> <p>dekan, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: dekanë, t</i></p>	<p>(dèkân)</p> <p>(dekán)</p>	<p>profesor administrativni starešina fakulteta koji se među profesorima bira na određeno vreme.</p> <p>drejtuesi i një fakulteti.</p>
<p>dekret <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: dekreti</i></p> <p>dekret, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: dekrete, t</i></p>	<p>(dèkrêt)</p> <p>(dekrét)</p>	<p>1. pravn. Naredba, odluka zakonodavnog karaktera, ukaz: carski dekret; dekret o raspuštanju armije. 2. adm. Odluka, rešenje o nečijem postavljanju, naimenovanju u službi: dekret o unapređenju.</p> <p>akt i shkruar i një organi të lartë të pushtetit shtetëror ose i kryetarit të shtetit, që ka fuqi ligjore: dekret i presidentit.</p>

<p>delegacija <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: delegacije</i></p> <p>delegacion, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: delegacione, t</i></p>	<p><i>(delegácija)</i></p> <p><i>(delegación)</i></p>	<p>izabrani ili imenovani zastupnici nekog kolektiva, organizacije, ustanove ili države opunomoćeni da (na nekom kongresu, zasjedanju, pregovorima i sl.) izvrše poverenu im misiju, izaslanstvo, predstavništvo: sastaviti delegaciju, poslati delegaciju.</p> <p>grup njerëzish, që dërgohet diku si përfaqësues nga një qeveri, nga një organizatë etj: delegacion mbretëror.</p>
<p>demokratija <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: demokratije</i></p> <p>demokraci, a <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: demokraci, të</i></p>	<p><i>(demokràtija)</i></p> <p><i>(demokracj)</i></p>	<p>1. a. politički poredak, sistem u kome suverena vlast pripada narodu koju on ostvaruje preko svojih predstavnika, sistem narodne vladavine: građanska demokratija. b. poštovanje, priznavanje jednakosti, lične slobode i drugih prava u društvu, slobodno učešće u društveno-političkom životu; odnosi u nekom kolektivu, organizaciji koji omogućavaju slobodno izjašnjavanje pojedinaca i njihovo ravnopravno učešće u odlukama.</p> <p>regjim a sistem politik, ku pushteti ushtrohet nga populli drejtpërdrejt ose nëpërmjet organeve të zgjedhura dhe ku shtetasit gëzojnë liri e të drejta të barabarta; shtet ose vend që ka këtë regjim a këtë organizim politik.</p>
<p>dezinfekcija <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: dezinfekcije</i></p> <p>dezinfektim, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: dezinfektime, t</i></p>	<p><i>(dezinfèkcija)</i></p> <p><i>(dezinfektím)</i></p>	<p>hemijski proces koji se koristi za smanjenje broja mikroorganizama, kao što su bakterije, virusi, gljivice i protozoe, na površinama, u vodi ili u vazduhu kako bi se sprečila infekcija i širenje bolesti.</p> <p>veprimi sipas foljeve; zhduk a shkatërroj me lëndë kimike të posaçme mikroorganizmat e dëmshëm; pastroj diçka nga mikrobet ose nga lëndët helmuese: dezinfekttoi plagën.</p>
<p>dijalekt <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: dijalekti</i></p> <p>dialekt, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: dialekte, t</i></p>	<p><i>(dijàlekt)</i></p> <p><i>(dialékt)</i></p>	<p>lingv. Govor nekog područja koje se svojim osobinama (fonetskim, morfološkim, leksičkim i sintaksičkim) odvaja i razlikuje od standardnog, književnog jezika i drugih govora; skup narodnih govora kojima imaju neke zajedničke osobine, narečje: govoriti u dijalektu, štokavski dijalekat, kajkavski dijalekat, čakavski dijalekat.</p> <p>term në gjuhësi; variant i gjuhës, i përdorur nga një grup njerëzish që banojnë në një truall pak a shumë të kufizuar ose që i takojnë një shtrese shoqërore të caktuar: dialekt territorial (shoqëror); dialekti i Veriut (i Jugut).</p>
<p>dioptrija <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: dioptrije</i></p> <p>dioptri, a <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: dioptri, të</i></p>	<p><i>(diòptrija)</i></p> <p><i>(dioptrí)</i></p>	<p>fiz. i med. Jedinica za merenje jačine prelomne moći sočiva (obično kod naočara); jedinica za merenje stepena poremećaja vida (kratkovidosti i dalekovidosti): velika ili mala dioptrija.</p> <p>term në mjekësi; njësi e matjes së aftësisë së të parit; numri i thjerrëzës që ndreq rregullimet e të parit.</p>
<p>disciplina <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: discipline</i></p> <p>disiplinë, a <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: disciplina, t</i></p>	<p><i>(disciplína)</i></p> <p><i>(disiplínë)</i></p>	<p>1. a. strogo poštovanje utvrđenog reda i propisa, obavezno za sve članove nekog kolektiva, organizacije i sl., poslušnost, pokornost, stega; navika na pokoravanje određenom poretku: stroga disciplina, partijska disciplina, školska disciplina. b. strogost prema samom sebi (u pogledu obaveza, poslova). 2.a. grana nauke sa posebnim predmetom, metodologijom: naučna disciplina; lingvistička disciplina. b. deo jedne sportske grane: lakoatletska disciplina; sportska disciplina.</p> <p>1. zbatim i rreptë, i përpiktë e i detyrueshëm i ligjeve, i vendimeve, i kërkesave etj.; bindja a shprehia për zbatimin e tyre; rregulli që vendoset nga zbatimimi i tyre.</p> <p>2. degë e një shkence a e një diturie; lloj i caktuar sporti: disiplinat mjekësore (gjuhësore); disiplinat e atletikës.</p>

<p>distributer imenica muškog roda</p> <p>množina: distributeri</p> <p>distributor, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: distributorë, t</p>	<p>(delegácija)</p>	<p>lice koje vrši distribuciju: filmski distributer</p>
<p>divan imenica muškog roda</p> <p>množina: divani</p> <p>divan, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: divane, t</p>	<p>(diván)</p>	<p>1. term në teknikë; mekanizëm i vogël në një makinë, që shpërndan rrymën elektrike nëpër cilindrat sipas radhës së punës së motorit. 2. pikë shpërndarjeje për karburantin e automjeteve.</p> <p>1. ist. a. carsko ili vezirsko veće u nekadašnjoj Turskoj i drugim istočnim zemljama; većnica. b. carski ili vezirski dvor; carski presto. 2. kanabe, otoman.</p> <p>1. sofa e veshur si kolltuk; shtrat i ngushtë anës murit të dhomës. 2. term në histori; këshilli i zyrtarëve më të lartë në oborrin e sulltanit të Turqisë, që kryente funksionet e qeverisë.</p>
<p>div imenica muškog roda</p> <p>množina: divovi</p> <p>div, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: diva, t</p>	<p>(div)</p>	<p>1. mit. Biće ljudskog lika i natprirodne veličine i snage, džinn gorostas.</p> <p>mit. figurë e përrallave popullore, e parafytyruar si një përbindësh me trup jashtëzakonisht të madh e me fuqi mbinjerëzore.</p>
<p>dok imenica muškog roda</p> <p>množina: dokovi</p> <p>dok, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: doke, t</p>	<p>(dòk)</p>	<p>1. pom.1.a. unutrašnji deo luke (čija je obala ozidana sa tri strane ili se nalazi između dva gata) u koji pristaju brodovi radi ukrcavanja i iskrcavanja putnika i tereta, čišćenja trupa ili popravaka.</p> <p>vend i posaçëm në port për ngarkimin e shkarkimin e anijeve ose për ndreqjen e tyre.</p>
<p>dokument imenica muškog roda</p> <p>množina: dokumenti</p> <p>dokument, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: dokumente, t</p>	<p>(dokùment)</p>	<p>1. hartija sa određenim podacima koji služe kao dokaz ili potvrda za nešto, javna ili lična isprava; izdati nekome dokumente, podneti dokumente.</p> <p>1. shkresë zyrtare që dëshmon ose që vërteton diçka; akt i shkruar me ato që janë thënë e që janë vendosur në një mbledhje, në një gjyq etj.; shënim i mbajtur sipas rregullave të caktuara; diçka e shkruar a e vizatuar, që ka vlerë si dëshmi historike: dokument i rëndësishëm (sekret); dokumente arkivore. 2. librezë ose fletë e posaçme që i jepet dikujt nga organet shtetërore a nga një organizatë për të vërtetuar anëtarësinë ose kush është ai: i pajisur me dokument.</p>
<p>drama imenica ženskog roda</p> <p>množina: drame</p>	<p>(dràma)</p>	<p>1.a. književno delo u kome se prikazuje neki događaj, dešavanje u njegovom neposrednom obliku, kroz akciju i govor likova; pozorišno delo, predstava, napravljena prema takvom književnom delu ili kao prerada nekog romana ili pripovetke prilagođena scenskom izvođenju: pisati drame; televizijska drama, gledati dramu u pozorištu. b. u užem smislu: takvo delo ozbiljnog sadržaja (za razliku od komedije, koja je smešnog sadržaja). v. u najširem smislu književni rad koji obuhvata pozorišne komade (jedan od tri glavna književna roda – pored lirike i epike). 2. fig. težak, potresan i uzbudljiv događaj, odnosno splet događaja, potresno uzbudljivo zbivanje: gledati dramu stradanja seljaka; krvava svetska drama; doživeti dramu.</p>

<p>dramë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: drama, t</p>	<p>(<i>dràma</i>)</p>	<p>1. term në letërsi; gjini a vepër letrare që e pasqyron jetën përmes veprimit skenik të personazheve me karakter serioz, por jo heroik: dramë realiste (historike).</p> <p>2. ngjarje dramatike; fatkeqësi që shkakton vuajtje të rënda shpirtërore: dramë familjare; pati një dramë.</p>
<p>drobiti glogol</p>	<p>(<i>dròbiti</i>)</p>	<p>1.a. razbijati, lomiti u sitne komadiçe, çestice, sitniti, mrviti: drobiti kamen; drobiti hleb. b. lomeçi, mrveçi, uništavati, satirati: drobiti sve pred sobom; v. çiniti da se nešto raspadne, raspe u sitne deliče, razbijati; razarati, rastakati. g. rastavljati na manje delove, raščlanjivati, analizirati; dobiti misao.</p> <p>2. fig. a. pej. govoriti brzo I mnogo, brbljati; govoriti koješta, truçati, lupetati. b. govoriti, izgovarati nerazgovetno, nesigurno, slabo, nepravilno govoriti tuđim jezikom, natuçati.</p>
<p>drobit, folje</p>	<p>(<i>drobít</i>)</p>	<p>i ligjërimet bisedor; rraskapit, dërrmoj.</p>
<p>dud imenica muškog roda</p> <p>množina: dudovi</p>	<p>(<i>dūd</i>)</p>	<p>bot. listopadno drvo Morus iz familije Moraceae čiji su jestivi plodovi beli ili tamnoljubičasti, murve, plod toga drveta: beli dud – Morus alba; crni dud – Morus negra.</p>
<p>dudë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: duda, t</p>	<p>(<i>dúdë</i>)</p>	<p>term në botanikë; man i zi.</p>
<p>duduk imenica muškog roda</p> <p>množina: duduci</p>	<p>(<i>dūdúk</i>)</p>	<p>fig. podr. Glup, ograničen ÷ovek, glupak: glup kao duduk (jako glup).</p>
<p>duduk, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: dudukë, t</p>	<p>(<i>dudúk</i>)</p>	<p>njeri i trashë nga mendja, karabush.</p>
<p>duvan imenica muškog roda</p> <p>množina: duvani</p>	<p>(<i>dūvān</i>)</p>	<p>bot. Duvan je biljka koja se gaji zbog svojih listova, koji se koriste za pravljenje duvanskih proizvoda, kao što su cigarete, cigare, lule i duvan za žvakanje ili njuškanje. Biljka duvana pripada porodici Solanaceae, a naučno ime joj je Nicotiana tabacum: ostaviti duvan (prestati pušiti).</p>
<p>duhan, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: duhane, t</p>	<p>(<i>duhān</i>)</p>	<p>term në botanikë; bimë njëvjeçare, me kërcell të lartë e me gjethe të gjera, që përmbajnë nikotinë; gjethet e kësaj bime, që të thara e zakonisht të grira hollë bëhen cigare a futen në llullë dhe ndizen për t'u thithur tymin; i ligjërimet bisedor; cigare.</p>

Priça/ Tregimi

Duvan (lat. *Nicotiana tabacum*) je jedna od najstarijih biljaka koja se koristi širom sveta. Ona potiče iz Južne Amerike i indijanskih plemena koji su ga uzgajali hiljadama godina pre nego što je evropski istraživač Kristofer Kolumbo doneo duvan u Evropu nakon svog povratka iz Novog sveta 1492. godine. Odatle se brzo proširio svetom i postao jedan od najtraženijih proizvoda.

Duvan je poznat po svom alkaloidnom jedinjenju nikotinu, koji deluje kao stimulans i može izazvati osećaj opuštanja ili euforije kod pušača. Uprkos tome, pušenje duvana takođe može biti povezano sa ozbiljnim zdravstvenim problemima i bolestima, uključujući rak, bolesti srca i pluća.

I pored kontroverzije oko njegove upotrebe, duvan je i dalje široko rasprostranjen u mnogim delovima sveta i predstavlja značajan deo ekonomije mnogih zemalja. Takođe je važan deo raznih obreda i tradicija u nekim kulturama.

U modernom društvu, svest o negativnim svojstvima pušenja duvana se poveçava, a mnoge zemlje donose zakone i sprovode kampanje protiv pušenja uz promovisanje zdravog stila života. Istovremeno, nastavljaju se istraživanja kako bi se bolje razumeo uticaj duvana na zdravlje i pronašli alternativni načini uzgoja i korišćenja ove važne biljke.

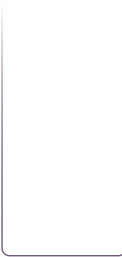
Duhani (lat. *Nicotiana tabacum*) është një nga bimët më të vjetra të përdorura në mbarë botën. Origjinën e ka nga Amerika e Jugut dhe fiset vendase indiane që e kultivuan atë mijëra vjet para se eksploruesi evropian Kristofor Kolombi ta sillte duhanin në Evropë pas kthimit të tij nga Bota e Re më 1492. Prej aty, ai u përhap shpejt në mbarë botën dhe u bë një nga produktet më të kërkuara.

Duhani është i njohur për bashkëdyzimin e tij alkaloid, nikotinën, e cila vepron si stimulues dhe mund të shkaktojë një ndjenjë relaksimi ose euforie te duhanpirësi. Pavarësisht kësaj, pirja e duhanit gjithashtu mund të lidhet me probleme dhe sëmundje serioze shëndetësore, duke përfshirë kancerin, sëmundjet e zemrës dhe të mushkërive.

Pavarësisht kontroversave rreth përdorimit të tij, duhania është ende gjerësisht i përhapur në shumë pjesë të botës dhe përfaqëson një pjesë të konsiderueshme të ekonomisë së shumë vendeve. Është gjithashtu një pjesë e rëndësishme e ritualeve dhe të traditave të ndryshme në disa kultura.

Në shoqërinë moderne, ndërgjegjësimi për vetitë negative të pirjes së duhanit po rritet, dhe shumë vende po miratojnë ligje dhe po zbatojnë fushata kundër pirjes së duhanit duke e promovuar një mënyrë jetese të shëndetshme. Në të njëjtën kohë, kërkimet vazhdojnë për ta kuptuar më mirë ndikimin e duhanit në shëndet dhe për të gjetur mënyra alternative të kultivimit dhe përdorimit të kësaj bime të rëndësishme.

<p>ekipa imenica ženskog roda</p> <p>množina: ekipe</p>	<p>(ekípa, ekípa)</p>	<p>sport. Grupa sportista koji učestvuju u nekom takmičenju, tim. b. grupa, skup ljudi formirana radi izvršenja nekog posla, zadatka: medicinska ekipa; spasilačka ekipa; filmska ekipa.</p>
<p>ekip, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: ekipe, t</p>	<p>(ekíp)</p>	<p>grup lojtarësh që formojnë një skuadër; grup njerëzish që bëjnë së bashku një punë të caktuar.</p>
<p>ekologjia imenica ženskog roda</p> <p>množina: ekologije</p>	<p>(ekològija)</p>	<p>biol. Nauka koja proučava odnos živih organizama (životinja i biljaka) i okoline u kojoj žive; nauka o očuvanju životne sredine i zaštiti od zagađivanja prirode.</p>
<p>ekologji, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: ekologji, të</p>	<p>(ekologjí)</p>	<p>degë e biologjisë që studion marrëdhëniet e ndërsjella të bimëve dhe të kafshëve me mjedisin: ekologjia e ujit.</p>
<p>ekonomija imenica ženskog roda</p> <p>množina: ekonomije</p>	<p>(ekonòmija)</p>	<p>1.a. nauka koja proučava delovanje ekonomskih zakona u proizvodnji, raspodeli i potrošnji materijalnih dobara, kao i međuljudske odnose u procesu proizvodnje i raspodele proizvoda; primena te nauke u praksi: teorijska ekonomija; primenjena ekonomija, studirati ekonomiju. b. privredni sistem; privredna delatnost, privreda, ekonomika: procvat ekonomije, kriza ekonomie, razvoj ekonomije.</p> <p>2. upravljanje imanjem, gazdinstvom, privredom, privređivanje, gazdovanje: domaća ekonomija; voditi ekonomiju.</p> <p>3. racionalno korišćenje materijalnih dobara i dr., ekonomisanje, ekonomičnost, štednja: ekonomija radne snage; ekonomija prostora, ekonomija vremena, ekonomija boje, ekonomija reči.</p>
<p>ekonomi, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: ekonomí, të</p>	<p>(ekonomí)</p>	<p>1. tërësia e marrëdhënieve në prodhim në një rend të caktuar shoqëror: ekonomí kapitaliste (socialiste).</p> <p>2. sistemi i organizimit dhe i përdorimit të të mirave materiale në një vend, në një degë të prodhimit etj.: ekonomí e tregut (sociale e tregut); ekonomí e planifikuar (e përqendruar); ekonomí natyrore ekonomí zakonisht fshatare, që prodhon gjithçka për nevojat e veta dhe jo për tregun.</p>

3. gjendja materiale e financiare e një vendi, e një dege të veprimtarisë prodhuese etj.: ekonomia kombëtare; ekonomi e pavarur (e zhvilluar);
 4. degë e veprimtarisë prodhuese me një strukturë e organizim të caktuar; njësi prodhimi (sidomos në bujqësi): ekonomi industriale (bujqësore, blegtorale).
 5. tërësia e shkencave që studiojnë marrëdhëniet në prodhim, gjendjen materiale e financiare të një vendi etj. dhe degët e ndryshme të veprimtarisë prodhuese: ekonomia politike shkenca që studion ligjet e prodhimit, të këmbimit e të shpërndarjes së të mirave materiale në shkallë të ndryshme të zhvillimit të shoqërisë njerëzore; fakulteti i ekonomisë.

ekskurzija
 imenica ženskog roda
 množina: ekskurzije
ekskursion, i
 emër i gjinisë mashkullore
 shumës: ekskursione, t

(ekskurzija)
 (ekskursion)

kraçe grupno putovanje, izlet u zabavne, kulturne, naučne, sportske i druge svrhe, zajednička poseta znamenitih mesta, spomenika i slično: đaćka ekskurzija; stručna ekskurzija; íci na ekskurziju.
 dhëtim i shkurtër që bëhet zakonisht nga disa veta për të parë një vend ose për t'u dëfryer.

amblem
 imenica muškog roda
 množina: emblemi
emblemë, a
 emër i gjinisë femërore
 shumës: emblema, t

(ekskurzija)
 (ekskursion)

simbolični, konvencionalni znak, simbol. b. značka: sportski amblem, stranački amblem.
 stemë; shenjë dalluese me figura simbolike, që përfaqëson një shtet, një qytet, një parti, një familje etj. dhe që përdoret në vulat, në mbishkrimet zyrtare, në monedhat etj.: stema shtetërore.

enciklopedija
 imenica ženskog roda
 množina: enciklopedije
enciklopedi, a
 emër i gjinisë femërore
 shumës: enciklopedi, të

(enciklopèdija)
 (enciklopedi)

delo koje daje sažet, sintetizovani sistematski prikaz celokupnog znanja iz svih oblasti ili iz određene grane nauke, odnosno umetnosti: francuska enciklopedija; opšta enciklopedija; stručna enciklopedija: **Živa enciklopedija** (svestrano obrazovana osoba).
 libër si fjalor, që përfshin njohuri për çdo fushë të dijes a të veprimtarisë ose për një fushë të veçantë.

epidemija
 imenica ženskog roda
 množina: epidemije
epidemi, a
 emër i gjinisë femërore
 shumës: epidemi, të

(epidèmiya)
 (epidemi)

med. Naglo proširenje neke zarazne bolesti u nekom kraju, obolevanje većeg broja ljudi od neke zarazne bolesti na ograničenom području: epidemija grupa; epidemija kolere. b. fig. društvena i slična pojava koja se naglo širi.
 1. term në mjekësi; term në veterinari; sëmundje ngjitëse që përhapet shpejt te shumë njerëz a kafshë.
 2. kuptim i figurshëm; me kuptim keqësues; dukuri që përhapet shpejt te

epizoda
 imenica ženskog roda
 množina: epizode
episod, i
 emër i gjinisë mashkullore
 shumës: epizode, të

(epizóda)
 (episód)

a. manji, sporedan, uzgredan događaj, kao deo većeg zbivanja; epizoda u nečijem životu. b. manji, umetnuti ili samostalni odlomak u književnom ili scenskom delu koji nema tešnje veze s glavnom radnjom toga dela: epizoda u romanu.
 1. i ligjërimt libror; ndodhi e veçantë ose ngjarje e shkurtër a e rastit: episode nga jeta e shkrimtarit.
 2. term në letërsi; ngjarje që shtjellohet në një vepër letrare tregimtare dhe që ka njëfarë mëvetësie brenda saj.

epoha
 imenica ženskog roda
 množina: epohe

(epóha, epòha)

1.a. veći vremenski period, razdoblje; razdoblje koje se odlikuje specifičnim, značajnim ili presudnim događajima, pojavama: epoha romantizma; imperijalistička epoha. b. značajan događaj, pojava koja obeležava, karakteriše neki period (istorije, nauke, umetnosti i dr.): predstavljati epohu u razvitku književnosti.
 2. geol. deo, odsek geološkog perioda.

<p>epokë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: epoka, t</p>	<p>(epókë)</p>	<p>periudhë e gjatë historike, me ngjarje a tipare të veçanta; periudhë që lidhet me një ngjarje të madhe a me një kthesë të rëndësishme në zhvillimin e diçkaje.</p>
<p>estrada imenica ženskog roda</p> <p>množina: estrade</p>	<p>(estráda)</p>	<p>popularna koncertna ili pozorišnapriredba, priredba zabavne muzike i druge vrste zabave; organizovanje i izvođenje zabavnih, koncertnih i pozorišnih predstava, šou-biznis.</p>
<p>estradë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: estrada, t</p>	<p>(estrádë)</p>	<p>gjini e vogël e artit skenik me skeçe, parodi, këngë etj.; shfaqje argëtuese me këto pjesë; trupa që merret me këtë lloj arti.</p>
<p>etapa imenica ženskog roda</p> <p>množina: etape</p>	<p>(etàpa, etápa)</p>	<p>1. period, faza u razvoju nečega; razvojni stupanj; prva etapa razvoja. 2.a. deo puta ili rute između dva odmorišta. b. odmorište za vojsku u pokretu, vozače na biciklističkim ili automobilskim trkama i slično.</p>
<p>etapë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: etapa, t</p>	<p>(etápë)</p>	<p>1. periudhë kohe, si pjesë e një procesi të gjatë zhvillimi, e cila ka disa veçori dalluese: etapa e parë; etapë historike. 2. term në sport; pjesë e largësisë që përshkohet gjatë një gare sportive.</p>
<p>euforija imenica ženskog roda</p> <p>množina: euforije</p>	<p>(eufōrija)</p>	<p>stanje osobito dobrog raspoloženja, razdraganost, veliko veselje.</p>
<p>eufori, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: eufori, të</p>	<p>(euforf)</p>	<p>i ligjërimt libror; ndjenjë vetëkënaqësie e gëzimi të tepruar.</p>
<p>eukaliptus imenica muškog roda</p> <p>množina: eukaliptusi</p>	<p>(eukaliptus)</p>	<p>bot.rod visokog zimzelenog drveća Eucalyptus iz familije mrče (Myrtaceae) poreklom iz Australije, iz čijih listova se dobija eterično ulje.</p>
<p>eukalipt, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: eukalipte, t</p>	<p>(eukalípt)</p>	<p>term në botanikë; dru gjithnjë i gjelbër, me trung të lartë e me gjethe të holla e të merme.</p>
<p>evnuh imenica muškog roda</p> <p>množina: evnusi</p>	<p>(èvnuh)</p>	<p>kastirani muškarac, uškopljenik (obično čuvar harema).</p>
<p>eunuk, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: eunukë, t</p>	<p>(eunúk)</p>	<p>burrë i tredhur që ruante gratë e haremit.</p>
<p>fanfara imenica ženskog roda</p> <p>množina: fanfare</p>	<p>(fânfara)</p>	<p>muz. 1. Kratka muzička kompozicija pisana najčešće za trube; kratka (obično vojnička) melodija koju izvode trube. 2.a. truba ili neki drugi limeni duvački instrument kojim se izvodi takav komad, takva melodija. b. sastav limenih duvačkih instrumenata kojima se izvode takve kompozicije.</p>
<p>fanfarë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: fanfara, t</p>	<p>(fanfárë)</p>	<p>1. vegël frymore prej tunxhi si bori e gjatë. 2. orkestër vetëm me vegla frymore; përmbledhës; melodi e gjallë dhe ritmike a pjesë muzikore për një orkestër të tillë.</p>

<p>farmaceutski a, o pridev</p> <p>farmaceutik, e mbiemër</p>	<p>(farmacè- utski)</p> <p>(farma- ceutik)</p>	<p>koji se odnosi na farmaceute i na farmaciju: Farmaceutski fakultet; farmaceutska industrija.</p> <p>term në kimi; term në mjekësi; që lidhet me prodhimin e barnave; që përdoret si bar për mjekim: ndërmarrje farmaceutike; prodhime farmaceutike.</p>
<p>faktura imenica ženskog roda</p> <p>množina: fakture</p> <p>faturë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: fatura, t</p>	<p>(faktúra)</p> <p>(fatúrë)</p>	<p>isprava, račun koji prodavac ispostavlja kupcu za prodanu robu, s podacima o vrsti, količini i ceni robe: ispostaviti fakturu.</p> <p>dëftesë ku shënohet sasia e një malli që shitet ose që mbartet diku dhe çmimi i tij ose një detyrim në të holla: bëj (pres, lëshoj) faturën.</p>
<p>feniks imenica muškog roda</p> <p>množina: feniksi</p> <p>feniks, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: feniksë, t</p>	<p>(féniks)</p> <p>(feniks)</p>	<p>1. a. egipatska, mitska ptica, slična čaplji koja, tobože, osećajući blizinu smrti izgori, a zatim se ponovo rađa iz pepela, simbol besmrtnosti, večnosti, neprolaznosti. b. fig. onaj (ono) što vaskrsava, što se obnavlja, preporada: feniks slobode.</p> <p>1. mitologjizog përrallor, që, sipas mitologjisë së disa popujve të vjetër, kishte vetinë të digjej dhe të ringjallej nga hiri i vet. 2. kuptim i figurshëm; i ligjërimit libror; ripërtëritje a ringjallje e pandërprërë.</p>
<p>festival imenica muškog roda</p> <p>množina: festivali</p> <p>festival, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: festivale, t</p>	<p>(festivál)</p> <p>(festivál)</p>	<p>javna svečana priredba kao smotra kulture, umetnosti, sporta i sl., koja se održava obično periodično: festival narodnih igara, pozorišni festival, muzički festival, filmski festival.</p> <p>shfaqje e madhe me përfaqësuesit më të mirë të një fushe të artit e të kulturës: festival folklorik; festivali i këngës për fëmijë.</p>
<p>filharmonija imenica ženskog roda</p> <p>množina: filharmonije</p> <p>filarmoni, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: filarmoni, të</p>	<p>(filharmòni- ja)</p> <p>(filarmoni)</p>	<p>muz. a. simfonijski orkestar. b. društvo, ustanova za negovanje muzike i priređivanje simfonijskih koncerata.</p> <p>institucion muzikor me orkestër, që organizon koncerte e përhap muzikën.</p>
<p>film imenica muškog roda</p> <p>množina: filmovi</p> <p>film, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: filma, t</p>	<p>(fílm)</p> <p>(film)</p>	<p>1.a. tanka, prozirna celuloidna traka prevučena s jedne strane fotografskom emulzijom, osetljivom na svetlost, koja služi za snimanje i kopiranje fotografija. b. takva traka sa snimljenim materijalom, gotova kopija pozitiva koja se koristi za projekciju; prikazivanje filmova. 2.a. kinematografsko delo koje se sastoji od slikovnog reprodukovanja događaja, ljudi i predmeta u pokretu snimljeno na filmskoj traci radi prikazivanja u bioskopu, na televiziji itd.: akcioni film, naučni film, umetnički film, engleski film.</p> <p>term special ose në disa fusha; shirit ose fletë celuloidi, që përdoret për të riprodhuar diçka në fotografi, në kinematografi etj.; shirit i tillë me pamje për t'u shfaqur në ekran: film me ngjyra (bardhë e zi); film artistik (dokumentar).</p>

<p>fitilj imenica muškog roda</p> <p>množina: fitilji</p> <p>fitil, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: fitila, t</p>	<p>(fitilj)</p> <p>(fitil)</p>	<p>1. pamučna vrpca ili gajtan u petrolejskoj lampi, sveći i sl., žižak, stenjak.</p> <p>2. vrpca za paljenje baruta, eksploziva kod starinskih pušaka i topova: zapaliti fitilj.</p> <p>gjalme i trashë zakonisht prej pambuku në kandila, në llamba, që ndizet për të bërë dritë a flakë; term special ose në disa fusha; shirit i posaçëm që përdoret për të ndezur minën, dinamitin etj.: vë (ndez) fitilin.</p>
<p>fiskultura imenica ženskog roda</p> <p>množina: fiskulture</p> <p>fizkulturë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: fizkultura, t</p>	<p>(fiskultúra)</p> <p>(fizkultúrë)</p>	<p>fizička kultura, fizičko vaspitanje.</p> <p>kulturë fizike, edukim fizik.</p>
<p>fjord imenica muškog roda</p> <p>množina: fjordovi</p> <p>fjord, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: fjorde, t</p>	<p>(fjörd)</p> <p>(fjord)</p>	<p>geogr. dug i uzan, razgranat morski zaliv strmih obala.</p> <p>gji deti i thellë e i ngushtë, me brigje të larta e të thepisura: fjordet e Norvegjisë.</p>
<p>hlad imenica muškog roda</p> <p>množina: hladovi</p> <p>flad, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: flade, t</p>	<p>(hlád)</p> <p>(flad)</p>	<p>1. prostor, mesto ispod ili pored nečega koje nije osvetljeno, ogrejano suncem; senka koju baca predmet osvetljen suncem: sedeti u hladu; skloniti se u hlad.</p> <p>2. prijatna letnja svežina, hladovina: večernji hlad.</p> <p>1. puhi; freski. Erë e lehtë dhe e freskët që fryn zakonisht në pranverë; flad: puhi pranverore; puhia e detit.</p> <p>2. Vend i frskët, ku nuk ka rreze direkte dielli.</p>
<p>foka imenica ženskog roda</p> <p>množina: foke</p> <p>fokë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: foka, t</p>	<p>(fōka, fōka)</p> <p>(fōkë)</p>	<p>zool. tuljan. Sisar iz redova perajara Tosa vitulina, vretenastog tela, spljoštene glave i kratkog vrata, sa prednjim i zadnjim udovima pretvorenim u peraje.</p> <p>term në zoologji; gjar i deteve polare, me trup të madh e të dhjamur, me qafë të shkurtër e me këmbë si lopatë.</p>
<p>folklor imenica muškog roda</p> <p>množina: folklori</p> <p>folklor, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: folklore, t</p>	<p>(fōlklōr)</p> <p>(folklor)</p>	<p>1. kulturna baština naroda koja se očuvala tradicijom kroz verovanja, priče, poslovice, obiçaje, igre, ples, muziku, nošnju i dr.</p> <p>2. naučna grana, deo etnologije koji proučava folklor (1).</p> <p>tërësia e krijimeve artistike (gojore, muzikore etj.) të një populli; tërësia e zakoneve, e riteve etj. të një populli.</p>
<p>fond imenica muškog roda</p> <p>množina: fondovi</p>	<p>(fōnd)</p>	<p>1.a. ekon. Novčana sredstva izdvojena za određenu svrhu: fonda za pomoć postradalim; penzioni fond; investicioni fond; fonda za stambenu izgradnju.</p> <p>b. imovina u novcu, nagomilani novac, gotovina, kapital.</p> <p>2. raspoloživa sredstva, imovina, zalihe: stambeni fond; robni fond; zemljišni fond; stočni fond; knjižni fond.</p> <p>3. arhivska građa koja se odnosi na određenu problematiku.</p>

<p>fond, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: fonde, <i>t</i></p>	<p>(fond)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. term në ekonomi; term në financë; tërësia e mjeteve monetare e materiale të caktuara për një qëllim; tërësia e këtyre mjeteve që shërbejnë si rezervë kryesore për diçka: fond valutor; fond i pandashëm (i paprekshëm). 2. tërësi sendesh me vlerë; edhe kuptim i figurshëm; diçka me vlerë, pasuri: fondet e bibliotekës; fondi themelor i leksikut (gjuh.) pjesa kryesore e fjalëve në leksikon e një gjuhe.
<p>fonetika imenica ženskog roda</p> <p>množina: fonetike</p>	<p>(fonetika)</p>	<p>lingv. Nauka o glasovima i glasovnim sistemima jezika; glasovni sistem nekog jezika ili dijalekta: eksperimentalna fonetika; deskriptivna fonetika; poredbena fonetika.</p>
<p>fonetikë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: fonetika, <i>t</i></p>	<p>(fonetikë)</p>	<p>term në gjuhësi; sistemi a ndërtimi tingullor i një gjuhe; shkencë që studion sistemin e tingujve të një gjuhe a në përgjithësi: fonetika përshkruese (historike, e përgjithshme).</p>
<p>forma imenica ženskog roda</p> <p>množina: forme</p>	<p>(fôrma)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spoljašnji, vanjski izgled nekog predmeta, tela, oblik: zaobljena forma; izdužena forma; četvrtasta forma, jajasta forma; savršena forma. 2.a. predmet određenog oblika koji služi kao model, obrazac za izradu nečega, kalup, model: livačka forma, forma za pravljenje kolača. b. štamp. gvozdeni okvir u koji se smešta tipografski slog za štampu; takav okvir zajedno sa slogom; štamparska forma. v. fig. uopšte uzor, obrazac. 3. pravn. Vanjski oblik koji se daje pravnim aktima: pismena forma; usmena forma, forma javne isprave. 4. ustaljeni način postupanja, vladanja i izražavanja, pravilo, norma: paziti na društvene forme; u gruboj formi. 5. način, oblik ustrojstva, uređenja, sistem: forme parlamentarne vladavine; forma vladanja. 6.a.um. Spoljna strana umetničkog dela, sva izražajna sredstva umetničkog izražavanja uslovljena sadržajem umetničkog dela: forma romana; pesnička forma, pripovedačka forma. b. u estetici: vidljivi i čujni elementi umetnički oblikovanog sadržaja (na primer oblik, boja, tonovi i sl.) za razliku od samog sadržaja: lepa forma. 7.a. sport. Stupanj, stepen, stanje trenutne psihofizičke spremnosti, kondicije takmičara: biti u dobroj (odličnoj, izvrsnoj) formi; biti u lošoj formi. b. uopšte dobra kondicija: biti u formi. 8. ling. Oblik reči, padežna forma. 9. mat. bilo koji od elementa prostora (tačka, crta, ravan ili njihova kombinacija): geometrijska forma. 10. formalnost – To je samo forma.
<p>formë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: forma, <i>t</i></p>	<p>(fôrme)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. trajtë. 2. pamje. 3. kallëp për të bërë diçka; model: formë metali (druri). 5. mënyra e ndërtimit, e organizimit dhe e shprehjes së përmbajtjes: forma dhe përmbajtja; format e energjisë; format e ndërgjegjes shoqërore. 6. term në letërsi; art. tërësia e mënyrave dhe e mjeteve shprehëse e të figurshme të një veprë letrare e artistike: formë tregimtare. 7. term në gjuhësi; trajta e një fjale; mënyra e ndërtimit të një fjale, të një togfjalëshi a të një fjalie; mënyra e organizimit të brendshëm të gjuhës: forma analitike (sintetike). 8. i ligjërimit bisedor; gjendje shëndetësore e mirë: është në formë.
<p>formular imenica muškog roda</p> <p>množina: formulari</p> <p>formular, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: formularë, <i>t</i></p>	<p>(formulár)</p> <p>(formulár)</p>	<p>štampani obrazac sa utvrđenim rubrikama i kolonama u koje treba upisati tražene podatke: ispuniti formular; formular za prijavu ispita.</p> <p>fletë me disa kërkesa, që plotësohet me të dhënat e nevojshme: plotësoj formularin.</p>

<p>fotografija imënicë femërore</p> <p>množina: fotografije</p> <p>fotografi, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: fotografi, të</p>	<p>(fotografija)</p> <p>(fotografi)</p>	<p>snimak, slika dobijena fotografisnjem pomoću foto-aparata, foto-kamere; album s fotografijama; fotografija u boji.</p> <p>fytyra e dikujt a figura e diçkaje, e riprodhuar në letër me aparat të posaçëm: fotografi bardhezi (me ngjyra): ekspozitë e fotografisë artistike.</p>
<p>fraza imënicë femërore</p> <p>množina: fraze</p> <p>frazë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: fraza, t</p>	<p>(fotografija)</p> <p>(fotografi)</p>	<p>1.a. ustaljen spoj reči, izraz, obrt reči (na primer: čelična volja, rekla-kazala itd.). b. spoj reči koji ima svoju misaonu samostalnost, rečenica kao stilska tvorevina.</p> <p>2. oblikom doterana ili smisaono prazna, bezvredna, besadržajna izreka, prazna reč: bombasta fraza; otrcana fraza, stereotipna fraza; šuplja fraza.</p> <p>3. muz. najmanja melodijski i ritmički zaokružena celina (od dva takta).</p> <p>1. tërësi fjalësh të lidhura sipas rregullave gramatikore, të cilat shprehin një mendim të plotë; periudhë: ndërtimi i frazës.</p> <p>2. me kuptim keqësues; frazeologji.</p> <p>3. term në muzikë; pjesa më e shkurtër e një ndërtimi të plotë muzikor: frazë melodike.</p>
<p>gajde imënicë femërore</p> <p>gajde, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: gajde, t</p>	<p>(gâjde)</p> <p>(gâjde)</p>	<p>narodni duvački instrument, koji se sastoji od kožne mešine u koju su utaknute tri različite svirale: svirati u gajde.</p> <p>vegël frymore popullore, me një kacak lëkure, me pipëz dhe me një fyell.</p>
<p>kajgana imënicë femërore</p> <p>množina: kajgane</p> <p>gajgana, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: gajgana, të</p>	<p>(kâjgana kajgana)</p> <p>(gajganá)</p>	<p>jelo od izmučenih prženih jaja: košta ga kao svetog Petra kajgana (vrlo ga je skupo koštalo, preskupo).</p> <p>vezë të tundura dhe fërguara së bashku me erëza</p>
<p>gajtan imënicë mashkullore</p> <p>množina: gajtani</p> <p>gajtan, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: gajtanë, t</p>	<p>(gâjtan gâjtan)</p> <p>(gajtán)</p>	<p>vrste užeta ili konopca koji se obično koristi za različite svrhe, za ukrašavanje odeće, kao oznaka čina na vojničkoj uniformi i sl.</p> <p>shirit ose gjalmë i përdredhur anës veshjeve për stoli a për të mos dalë thekët; fill i trashë e i përdredhur ari, argjendi a mëndafshi, me të cilin qëndisen ose stolisen veshjet kombëtare: gajtan i zi (i kuq).</p>
<p>galanterija imënicë femërore</p> <p>množina: galanterije</p> <p>galanteri, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: galanteri, të</p>	<p>(galantèrija)</p> <p>(galanteri)</p>	<p>1. sitni, ukrasni predmeti koji se često koriste za dodatke, dekoraciju ili praktičnu upotrebu: kožna galanterija; sitna galanterija; metalna galanterija.</p> <p>2. trgovina, radnja u kojoj se prodaju takvi predmeti.</p> <p>1. sende të imëta, si çanta, dorashka, rripa, karfica etj.</p> <p>2. punishte ku prodhohen këto sende ose tregtorja ku shiten.</p>

<p>garzë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: garza, t</p>	<p>(gárrzë)</p>	<p>pëlhurë e bardhë pambuku e endur rrallë; copë prej kësaj pëlhure që përdoret për të mbuluar plagët.</p>
<p>gazela imenica ženskog roda</p> <p>množina: gazele</p>	<p>(gazèla)</p>	<p>zool.1.a. rod vitkih brzhil antilopa Gazella iz porodice šupljorožaca (Antilopidae). b. vrsta toga roda G. dorcas sivkaste boje, koja živi u severnoj Africi.</p>
<p>gazelë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: gazela, t</p>	<p>(gazélë)</p>	<p>term në zoologji; dhi e egër, që jeton në Afrikë a në Azi.</p>
<p>gazeta imenica ženskog roda</p> <p>množina: gazete</p>	<p>(gazèla)</p>	<p>dnevni list, novine;</p>
<p>gazetë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: gazeta, t</p>	<p>(gazélë)</p>	<p>botim i përditshëm ose periodik në shumë kopje, me dy a më shumë fletë të mëdha, që përmban lajme dhe shkrime të tjera për politikë, ekonomi, kulturë etj.</p>
<p>gladijator imenica muškog roda</p> <p>množina: gladijatori</p>	<p>(gazèla)</p>	<p>onaj koji se bori za platu, profesionalci borac, borac u areni; kod Rimljana: borci, obično robovi ili ratni zarobljenici, koji su se u cirkusima menusobno borili i bili vrlo rado gledani.</p>
<p>gladiator, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: gladiatorë, t</p>	<p>(gazélë)</p>	<p>term në histori; skllav në Romën e vjetër, i stërvitur për t'u ndeshur me skllvër të tjerë ose me kafshë të egra në arenën e cirkut: kryengritjet e gladiatorëve.</p>
<p>gol imenica muškog roda</p> <p>množina: golovi</p>	<p>(gól)</p>	<p>kapija kod fudbala i ostalih igara loptom; ubacivanje lopte u kapiju pri fudbalskim i drugim loptač-kim utakmicama;</p>
<p>gol, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: gola, t</p>	<p>(gol)</p>	<p>term në sport; futja e topit në portë gjatë lojës së futbollit etj.: goli i barazimit (i fitores); gol i artë goli në minutat shtesë, që mbyll edhe lojën (në futboll).</p>
<p>guma imenica ženskog roda</p> <p>množina: gume</p>	<p>(gùma gùma)</p>	<p>1.a. čvrsta elastična materija dobijena vulkanizacijom kaučuka. b. kotur od te materije na točkovima motornih vozila; automobilska guma; spoljašnja guma; unutrašnja guma; rezervna guma. v. komadić te materije (obično četvrtast) koji služi za brisanje onoga što je napisano ili nacrtano: guma za brisanje.</p>
<p>gomë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: goma, t</p>	<p>(gómë)</p>	<p>1. lëndë elastike, e përftuar nga përpunimi i kauçikut me sqfur, që përdoret për të bërë sende të ndryshme: çizme (sandale) gome; laps me gomë; 2. pjesa e jashtme e rrotës së një automobili, të një biçiklete etj., e bërë prej kësaj lënde.</p>
<p>grabulje imenica ženskog roda</p> <p>pluralia tantum</p>	<p>(gràbulje)</p>	<p>Poljoprivredni alat koji se koristi za skupljanje, prevrtanje i raširivanje različitih materijala, uključujući seno, slamu, lišće i druge rastinje.</p>

<p>grabujë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: grabuja, t</p>	(grabújë)	kreher për të mbledhur barin, kashtën etj.
<p>gramofon imenica muškog roda</p> <p>množina: gramofoni</p>	(gramòfòn gràmofòn)	aparap za reprodukovanje zvukova (ljudskog glasa, muzike i dr.) snimljenih na specijalnoj kružnoj ploči.
<p>gramafon, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: gramafona, t</p>	(gramafón)	aparap për riprodhimin e muzikës a të tingujve me disqe: pllaka (gjilpëra) gramafoni.
<p>gravura imenica ženskog roda</p> <p>množina: gravure</p>	(gravúra)	slika, lik, šara ili slova urezani u metal, kamen i dr.; otisak takve slike.
<p>gravurë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: gravura, t</p>	(gravúrë)	arti i gdhendjes mbi një sipërfaqe të sheshtë prej druri, prej guri, prej metali etj.; vizatim a mbishkrim i gdhendur.
<p>gunj imenica muškog roda</p> <p>množina: gunjevi</p>	(gūnj)	1. naziv koji se koristi za tradicionalnu odeću koja se nosila u nekim delovima Balkanskog poluostrva, posebno u ruralnim područjima. Ova vrsta odeće se obično sastoji od slojeva suknje i bluze koje su često napravljene od grubog pamučnog ili lanenog platna. Žene su obično nosile suknje i bluze sa širokim rukavima, dok su muškarci nosili košulje i široke pantalone.
<p>gunë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: guna, t</p>	(gúnë)	veshje e sipërme dhe e trashë e barinjve, zakonisht me lesh dhie, e gjatë deri poshtë gjunjëve e me kapuç; petk grash prej shajaku të bardhë, pa mëngë, i hapur përpara dhe i gjatë deri nën gjunjë; term në etnografi; veshje e sipërme kombëtare për burra dhe për gra, prej leshi ose prej liri, e qepur njësh si një fustan i hapur në kraharor.

Priča/ Tregimi

Reč „**gunj**“ se koristila još u srednjem veku i predstavljala je jednostavni vuneni pokrivač i ogrtač. Vremenom je postao vrsta kaputa sa dugim rukavima, da bi se transformisao u jelek i prsluk bez rukava. Prvobitno je bio deo svakodnevene nošnje, zatim deo svečanog tradicionalnog odela. Ali se početkom 20. veka sve rede nosi jer tada prodiro moderna građanska nošnja koja je bila jeftinija i dostupnija. Upotreba ove reči može se često videti u folklornim pesmama i pričama.

Lingvisti su u nedoumici da li ova reč potiče od reči „gunna“ od Dačana, Tračana, Ilira, Gala ili od Kelta. Na litvanskom je reč „gunj“ značila pokrivač za konje, dok je u češkom, poljskom i ruskom debeli vuneni gunj. Na teritoriji Albanije u latinskom tekstu iz 1285. pominje se u obliku „gonellas“, dok se u Srbiji 1348. goun. U Skadru se 1416. godine pominje mesto Gunesi, što dokazuje da su njegovi stanovnici pravili gunjeve.

Fjala „**gunë**“ përdorej qysh në mesjetë dhe përfaqësonte një mbulesë dhe mantel të thjeshtë leshi. Me kalimin e kohës, ajo u kthye në një lloj palltoje me mëngë të gjata, për t'u shndërruar në një jelek dhe jelek pa mëngë. Fillimisht ishte pjesë e veshjes së përditshme, më pas pjesë e veshjes tradicionale ceremoniale. Por në fillim të shekullit XX vishej gjithnjë e më pak sepse atëherë depërtoi kostumi civil modern, i cili ishte më i lirë dhe më i qasshëm.

Përdorimi i kësaj fjale mund të shihet shpesh në këngët dhe tregimet folklorike.

Gjuhëtarët janë në dyshim nëse kjo fjalë vjen nga fjala „guna“ nga dakët, trakët, ilirët, galët apo keltët. Në lituanisht, fjala „gunë“ nënkuptonte një mbulesë për kuajt, ndërsa në çekisht, polonisht dhe rusisht ishte një gunë e trashë leshi. Në territorin e Shqipërisë, në një tekst latin nga viti 1285, përmendet në trajtën „gonellas“, ndërsa në Serbi më 1348 si goun. Në vitin 1416 në Shkodër përmendet vendi Gunesi, që dëshmon se banorët e tij bënin guna.

<p>guša imenica ženskog roda</p> <p>množina: guše</p> <p>gushë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: gusha, t</p>	<p>(güşa)</p> <p>(güşë)</p>	<p>1. prednji deo vrata, grlo; ždrelo: uhvatiti za gušu; boleti nekoga u guši. 2. med. povećana štitasta žlezda s nabrekli prednjim delom vrata, struma, gušavost.</p> <p>1. ana e përparme a e poshtme te qafa e njerëzve ose e kafshëve; pjesa e fryrë poshtë kapërcellit të disa shpendëve ku mbliidhet ushqimi. 2. term në mjekësi; mahisja e fryrja e kësaj pjese te njeriu nga zmadhimi i gjëndrave tiroide; strumë.</p>
<p>genetski <i>a, o pridev</i></p> <p>gjenetik, <i>e</i> mbiemër</p>	<p>(gènetski)</p> <p>(gjenetik)</p>	<p>koji se odnosi na genezu, koji se nasleđuje genima: genetska veza; genetski faktor.</p> <p>1. që lidhet me gjenetikën: njohuri gjenetike. 2. që lidhet me gjenezën: lidhje (marrëdhënie) gjenetike.</p>
<p>genije imenica muškog roda</p> <p>množina: geniji</p> <p>gjeni, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: gjeni, të</p>	<p>(gênije)</p> <p>(gjeni)</p>	<p>osoba koja poseduje izuzetno visok intelekt, kreativne sposobnosti, ili nadarenost u određenim oblastima.</p> <p>njeri me fuqi mendore, me mprehtësi e me aftësi krijuese të jashtëzakonshme dhe me talent shumë të madh.</p>
<p>đerdan imenica muškog roda</p> <p>množina: đerdani</p> <p>gjerdan, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: gjerdanë, të</p>	<p>(dèrdān)</p> <p>(gjerdān)</p>	<p>ogrlica od zrnaca (staklenih, bisernih i sl.) (polu)dragog kamenja i dr.</p> <p>varg me gurë të çmuar, me florinj a me rruaza, që varet në qafë si stoli.</p>
<p>đerdef imenica muškog roda</p> <p>množina: đerdefi</p> <p>gjergjef, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: gjergjefe, të</p>	<p>(dèrdān)</p> <p>(gjerdān)</p>	<p>okvir na koji se pričvršćuje razapeto, zategnuto platno na kome se veze; vezivo na tome okviru: vesti na đerdefu.</p> <p>kornizë ose dy rrathë të puthitur njëri në tjetrin, ku ndehet pëlhura që qëndiset.</p>
<p>gimnazija imenica ženskog roda</p> <p>množina: gimnazije</p> <p>gjimnaz, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: gjimnaze, të</p>	<p>(gimnāzija)</p> <p>(gjimnāz)</p>	<p>srednja škola za opšte obrazovanje: opšta gimnazija; matematička gimnazija; filološka gimnazija.</p> <p>shkollë e mesme të arsimit të përgjithshëm: gjimnaz klasik; gjimnaz matematiko-shkencor; shoqëror, gjuhësor.</p>
<p>gimnastika imenica ženskog roda</p> <p>množina: gimnastike</p>	<p>(gimnāstika)</p>	<p>telesno vežbanje koje se izvodi po određenom sistemu radi jačanja zdravlja i podizanja radne sposobnosti, fiskultura; takvo vežbanje kao nastavni predmet u školi: jutarnja gimnastika; sportska gimnastika; baviti se gimnastikom; duhovna, duševna gimnastika (duhovni, intelektualni rad, duhovno zanimanje).</p>

<p>gjimnastikë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: gjimnastika, t</p>	<p>(gjimnas- tikë)</p>	<p>1. tërësia e ushtrimeve për ta zhvilluar trupin në mënyrë të gjithanshme: gjimnastika e mëngjesit; ora e gjimnastikës ora e fizkulturës. 2. kuptim i figurshëm; ushtrim, stërvitje: shahu është gjimnastika e mendjes.</p>
<p>globa imenica ženskog roda</p> <p>množina: globe</p>	<p>(glòba)</p>	<p>materijalna, obično novčana kazna, iznos te kazne: visoka globa; platiti globu; udariti globu.</p>
<p>gjobë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: gjoba, t</p>	<p>(gjobë)</p>	<p>detyrim zakonisht në të holla, që duhet ta shlyesh si dënim për një dëmtim, për shkeljen e nje marrëveshjeje etj.: denim me para; pagoi gjobën.</p>
<p>amajlija imenica ženskog roda</p> <p>množina: amajlije</p>	<p>(gênije)</p>	<p>zapis ili drugi mali predmet koji se nosi uza se kao zaštita od zla, nesreće, amulet, talisman.</p>
<p>hajmali, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: hajmali, të</p>	<p>(gjenj)</p>	<p>send që mbahet me vete dhe që mendohet se të shëron, të sjell fat etj.</p>
<p>hajvan imenica muškog roda</p> <p>množina: hajvani</p>	<p>(gênije)</p>	<p>životinja, stoka.</p>
<p>hajvan, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: hajvanë, t</p>	<p>(gjenj)</p>	<p>kuptim i figurshëm; edhe me kuptim keqësues; i ligjërimit bisedor; kafshë, gomar: kuptim I figurshëm: i pamencur, i paditur, budalla.</p>
<p>hamam imenica muškog roda</p> <p>množina: hamami</p>	<p>(hâmâm)</p>	<p>javno tursko kupatilo.</p>
<p>hamam, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: hamame, t</p>	<p>(hamám)</p>	<p>banjë turke, nevojtore.</p>

Priča/ Tregimi

Hamami su tradicionalna javna kupatila koji su se razvili u različitim kulturama, ali su posebno poznati u Turskoj, gde su postali središnji deo turske tradicije. Međutim, slični koncepti postojali su i u antičkom Rimu, srednjovekovnoj Evropi i drugim delovima sveta.

Osim što su pružali prostor za ličnu higijenu, hamami su bili važna mesta društvenog okupljanja. Ljudi su dolazili u hamam ne samo kako bi se okupali, već i kako bi se sastajali, razgovarali, družili se i vodili poslovne razgovore. Bila su to mesta gde su se ljudi svih društvenih slojeva mogli opustiti, povezivati i stvarati društvene veze.

Hamami su bili mesto gde su se obavljali razni kulturni običaji. Npr. u turskim hamamima, postojao je poseban zvuk "nakkare", koji se koristio kao poziv za masere i poslugu da dođu do posetioca i pruže im masažu i negu tela. Ovi rituali i običaji stvarali su posebnu atmosferu i činili hamame, ne samo mestima za telesnu negu, već i za duševni oporavak.

Unutar hamama, arhitektura je takođe bila značajna. Dizajn hamama često je bio predivan, s mramornim zidovima, kupolama, prostranim sobama i detaljnim izrezbarenim dekoracijama. Ove arhitektonske lepote doprinosile su opuštajućem i prijatnom okruženju.

Iako je tradicionalna kultura hamama doživela promene tokom vremena, a moderni prostori za kupanje i wellness centri postali su popularniji, hamami i dalje ostaju simbol bogate istorije i tradicije. Poseta hamamu može biti jedinstveno iskustvo koje nas povezuje s prošlim vremenima i daje uvid u važnost fizičkog i društvenog blagostanja u različitim kulturama.

Hamamet janë banja publike tradicionale që janë zhvilluar në kultura të ndryshme, por janë veçanërisht të njohura në Turqi, ku janë bërë pjesë qendrore e traditës turke. Megjithatë, koncepte të ngjashme ekzistojnë në Romën e lashtë, Evropën mesjetare dhe pjesë të tjera të botës.

Përveç sigurimit të hapësirës për higjienën personale, hamamet ishin vende të rëndësishme të grumbullimit shoqëror. Njerëzit vinin në hamam, jo vetëm për t'u larë, por edhe për t'u takuar, biseduar, shoqëruar dhe zhvilluar biseda biznesi. Ato ishin vende ku njerëzit nga të gjitha shtresat shoqërore mund të relaksoheshin, të lidheshin dhe të krijonin lidhje sociale.

Hamamet ishin vend ku kryheshin zakone të ndryshme kulturore. Për shembull, në hamamet turke ekzistonte një tingull i veçantë "nakkare", i cili përdorej si thirrje për masazhatorët dhe shërbëtorët që të vinin te vizitori dhe t'i ofronin masazh dhe kujdes për trupin. Këto rituale dhe zakone krijojnë një atmosferë të veçantë dhe i bëjnë hamamet, jo vetëm vende për përkujdesje trupore, por edhe për shërim mendor.

Në brendësi të hamamit, arkitektura ishte gjithashtu e rëndësishme. Dizajni i hamamit ishte shpesh i mrekullueshëm, me mure mermeri, kube, dhoma me hapësirë të bollshme dhe dekorime të gdhendura të detajuara. Këto bukuri arkitekturore kontribuonin në një mjedis relaksues dhe të këndshëm.

Edhe pse kultura tradicionale e hamamit ka pësuar ndryshime me kalimin e kohës, dhe hapësirat moderne për t'u larë dhe wellness qendrat janë bërë më të njohura, hamamet ende mbesin një simbol i historisë dhe traditës së pasur. Vizita në hamam mund të jetë një përvojë unike që na lidh me kohët e kaluara dhe na jep njohuri për rëndësinë e mirëqenies fizike dhe sociale në kultura të ndryshme.

<p>haps imënicë mashkullorë</p> <p>množina: hapsovi</p> <p>haps, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: haps, it</p>	<p>(hâps)</p> <p>(haps)</p>	<p>zatvor, tamnica; kazna lišenja slobode: strpati u haps; zaslužiti haps.</p> <p>burg.</p>
<p>harmonija imënicë ženskoj rodë</p> <p>množina: harmonije</p> <p>harmoni, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: harmoni, të</p>	<p>(hârmônija)</p> <p>(harmonj)</p>	<p>1. muz. a. istovremeno skladno zvučanje nekoliko tonova, sazvučje, blagozvučnost: sliti se u harmoniju. b. deo muzičke teorije koji izučava akorde, njihovo komponovanje i uklapanje u celinu, nauka o sazvučju.</p> <p>2. a. saglasnost, usklađenost, sklad, sloga (između dve stvari, pojave ili ličnosti): harmonija jezika i pravopisa; harmonija forme i sadržaja; harmonija među članovima društva. b. skladnost, ujednačenost delova neke složene celine: harmonija knjige.</p> <p>1. lidhje e natyrshme dhe e përshtatshme ndërmjet pjesëve a elementeve; përputhje e rregullta e plotë ndërmjet dy sendeve: harmoni e ngjyrave;</p> <p>2. kuptim i figurshëm; pajtim në mendime, marrëdhënie të mira ndërmjet njerëzve a palëve; mirëkuptim: jetojnë në harmoni.</p> <p>3. term në muzikë; bashkëtingëllim i këndshëm notash ose zërash, akord; pjesë e teorisë së muzikës që studion akordet e zërave a të tingujve të instrumenteve.</p>
<p>harfa imënicë ženskoj rodë</p> <p>množina: harfe</p>	<p>(hârfa)</p>	<p>muzički instrument sa žicama koji se svira tako da se prstima zvučnice ili pleksusom (plektrumom) proizvode zvuci. Harfa je prepoznatljiva po svom obliku, koji podseća na trougao ili četiriougao sa zakrivljenim vrhom: svirati na harfi.</p>

<p>harpë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: harpa, t</p>	<p>(hárpë)</p>	<p>term në muzikë; vegël me tela në përmasa të ndryshme, të cilëve u bihet me gishta: koncert për harpë.</p>
<p>avan imenica muškog roda</p> <p>množina: avani</p>	<p>(ávan)</p>	<p>stupa, metalna posuda u kojoj se tuče i sitni nešto (npr. so, šećer, kafa).</p>
<p>havan, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: havanë, t</p>	<p>(haván)</p>	<p>enë e thellë prej druri ose metali, ku shtypet kafe etj.; shtypës: havan tunxhi; havan i kripës.</p>
<p>helikopter imenica muškog roda</p> <p>množina: helikopteri</p>	<p>(helikòpter)</p>	<p>vrsta letelice koja uzleće vertikalno i lebdi, održava se u vazduhu pomoću elisa postavljenih na vertikalnoj osi, koju pokreće motor.</p>
<p>helikopter, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: helikopterë, t</p>	<p>(helikoptér)</p>	<p>mjet flaturues me një helikë të madhe përsipër, që ngrihet dhe ulet pingul: helikopter ushtarak.</p>
<p>heroj imenica muškog roda</p> <p>množina: heroji</p>	<p>(hèròj)</p>	<p>1. a. izuzetno hrabar čovek, veliki junak. b. veliki čovek svoga vremena, veliki duh: heroj epohe.</p>
<p>hero, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: heronj, të</p>	<p>(heró)</p>	<p>1. ai që ka kryer një vepër të lartë trimërie e vetëmohimi, që ka dhënë jetën për atdhe, që mishëron vetitë më të mira të një epoqe dhe bëhet shembull frymëzimi për të tjerët; njeri i shquar që bën heroizma: hero legjendar; heroi kombëtar.</p>
<p>istorija imenica ženskog roda</p> <p>množina: istorije</p>	<p>(istorija)</p>	<p>1. nauka o razvitku ljudskog društva; događaji vezani za celokupni tok prošlosti pojedinih naroda. 2. razvitak pojedine naučne, kulturne i druge oblasti, pojave i sl.: politička istorija. 3. tok događaja, zbivanja vezanih za prošlost, za život (nekoga, nečega); spis o tome; biografija: istorija kuće; istorija grada.</p>
<p>histori, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: histori, të</p>	<p>(histori)</p>	<p>1. bota, jeta, realiteti në zhvillim të pandërprerë: ligjet e historisë; tërësia e fakteve, e ngjarjeve dhe e dukurive, që karakterizojnë jetën dhe zhvillimin e një populli a të gjithë botës; periudhë ose rrugë e zhvillimit shoqëror në një fushë të caktuar (të kulturës etj.); hyri në histori u bë i njohur. 2. diçka që ka ndodhur ose që përsëritet; tregim ose përshkrim i një ngjarjeje; është e njëjta histori; u bë histori diçka që zgjat shumë ose përsëritet disa herë.</p>
<p>horizont imenica muškog roda</p> <p>množina: horizonti</p>	<p>(horizont)</p>	<p>1. prividna granična linija neba i zemlje: izgubiti se iza horizonta. 2.a. prostor koji se vidi uokrug mesta na kojem se stoji, vidik; obzor: pojaviti se na horizontu: horizont banatske ravnice. b. fig. vidokrug znanja i shvatanja, širina pogleda, shvatanja: proširiti svoj horizont; imati uzak horizont.</p>
<p>horizont, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: horizonte, t</p>	<p>(horizónt)</p>	<p>1. numri njëjës; vija rrethore më e tejme në hapësirë, ku duket sikur puqet qielli me tokën; pjesa e qiellit mbi këtë vijë; hapësirë e gjerë aq sa mund të rrokë vështrimi ynë: anët (pikat) e horizontit; / term në astronomi; rreth i madh i përfytyruar që ndan hapësirën qiellore në dy gjysmërruzuj të barabartë, të cilët kanë si pole zenitin e nadirin. 2. kuptim i figurshëm; rrethi i njohurive; shkalla e këtyre njohurive: njeri me horizont të gjerë; / kryesisht; numri shumë; fushë veprimi në një drejtim të caktuar: çelen horizonte të reja.</p>

urma*imenica ženskog roda**množina: urme***hurmë, a***emër i gjinisë femërore**shumës: hurma, t**(ûrma, ùrma)**(hûrmë)*

bot. voçe koje potiče od datuljinih palmi i često se naziva i "datulja" ili "datula". Datulje se smatraju voćem koje je poreklom iz Bliskog istoka i Severne Afrike, ali su danas popularne i širom sveta zbog svoje slatke i ukusne pulpe.

1. pemë e vendeve të ngrohta, që bën kokrra të tulta sa një mollë, në ngjyrë si të verdhë; pemë e tillë që bën kokrra sa një lajthi.
2. lloj palme, që bën kokrra të tilla të vogla, të cilat hahen zakonisht të thara.

ibrik*imenica muškog roda**množina: ibrici***ibrik, u***emër i gjinisë mashkullore**shumës: ibrikë, t**(ibrik)**(ibrik)*

bakarni sud s uskim grlom, drškom i poklopcem sličan vrču. b. džezva za kafu.

enë metali me vjegë, me grykë të ngushtë e me lëfyty, për të zier çaj etj., enë e tillë balte për ujë.

identitet*imenica muškog roda**množina: identiteti***identitet, i***emër i gjinisë mashkullore**shumës: identitete, t**(identitet)**(identitet)*

1. skup karakterističnih obeležja koji jednu osobu ili predmet izdvajaju i razlikuju od drugih.
2. osjećaj koju osoba ima o sebi i svojoj pripadnosti određenoj grupi, kulturi, zajednici ili društvu.

1. njëjtësi: identitet dukurish.
2. të qenët i veçantë nga të tjerët: identiteti i njeriut; dokument (kartë) identiteti.
3. mat., term në logjikë; përputhje e plotë e dy anëve të një barazimi, pavarësisht nga vlerat e elementeve të tyre: identitet trigonometrik.

ideja*imenica ženskog roda**množina: ideje***ide, a***emër i gjinisë femërore**shumës: ide, të**(idéja)**(idé)*

1. fil. u idealističkoj filozofiji, pojam savršenstva svega što postoji, a što se nalazi u iskustvu, prauzrok stvari.
2. predstava koja se o nečem stvara na osnovu vlastitog opažanja: imati jasnu ideju o tome.
3. iznenadna misao, zamisao kao rešenje, želja, namera, plan i sl.
4. a. glavna zamisao koja čini osnovicu dela, koncepcija. b. gledište, shvatanje, nazor; učenje, teorija.

1. term në psikologji; term në logjikë; term në filozofi; koncepti për një send, për një dukuri, për një marrëdhënie a për një tipar të përgjithshëm, si shkallë e veçantë në njohjen e realitetit: ide e përpiktë (e gabuar, shkencore); ideja e së bukurës; materia (shenja) dhe ideja; lidhje idesh.
2. tërësi mendimesh a pikëpamjesh për diçka; parim themelor teorik; teoria për diçka: ide përparimtare (reaksonare); idetë e Rilindjes; u përhapën ide të reja.
3. mendimi për të kryer një punë; qëllim, synim: kishte ide të drejtë (të gabuar).
4. mendimi kryesor i një veprë artistike a shkencore; parim themelor mbi të cilin ngrihet a mbështetet diçka; njohuri e fituar për diçka; përfytyrim i përafërt e i përgjithshëm për dikë a për diçka: ideja kryesore e veprës; është e pasur me ide; sa për të dhënë një ide; nuk e ka idenë nuk e njeh fare; s'mund ta përfytyrojë.

idol*imenica muškog roda**množina: idoli***idol, i***emër i gjinisë mashkullore**shumës: idole, t**(idól, idol)**(idól)*

u mnogim monoteističkim religijama, Bog je jednostruk, transcendentno biće koje se smatra tvorcem i vrhovnim vladarem svemira. Neki od ključnih atributa koji su obično povezani s Bogom u ovim tradicijama uključuju sveprisutnost, svemogućnost, savršenstvo.

një objekt adhurimi dhe nderimi të verbër

<p>ikonostas imenica muškog roda</p> <p>množina: ikonostasi</p> <p>ikonostas, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: ikonostase, t</p>	<p>(ikonostas)</p> <p>(ikonostás)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. u pravoslavnoj crkvi pregrada između oltara i ostalog prostora sa naslikanim ili pričvršćenim ikonama. 2. etn. zidna polica, udubljenje u zidu gde se drže ikone (u pravoslavnim kućama). <p>ndërmjetëz prej druri të gdhendur dhe me ikona, që ndan kungën nga pjesa tjetër e kishës ortodokse; mbajtëse ikonash.</p>
<p>imunitet imenica muškog roda</p> <p>množina: imuniteti</p> <p>imunitet, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: imunitete, t</p>	<p>(imunitēt)</p> <p>(imunitét)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. med. otpornost organizma prema određenoj zaraznoj bolesti. 2. pravn. Posebno pravo koje imaju narodni poslanici, diplomati i dr. da budu izuzeti od primene pravnih propisa i odgovornosti odn. da bez posebnog odobrenja vlasti ne mogu biti krivično gonjeni. <p>1. term në biologji; term në mjekësi; veti mbrojtëse e organizmit kundrejt disa mikrobeve a helmeve; aftësi e organizmit për të mos u prekur nga një sëmundje: imunitet i lindur (i fituar); jep (fiton) imunitet.</p> <p>2. term në drejtësi; e drejta e një përfaqësuesi të huaj për të mos iu nënshtruar disa ligjeve shtetërore të një vendi; e drejta e një deputeti a e dikujt tjetër me detyrë të rëndësishme që të mos ndiqet penalisht ose që të mos arrestohet pa miratimin e organit kompetent; paprekshmëri, padhunueshmëri: imunitet parlamentar (diplomatik); i heq imunitetin.</p> <p>3. kuptim i figurshëm; aftësia që të mos preket nga diçka e huaj; të qenët i mbrojtur nga diçka e keqe.</p>
<p>inat imenica muškog roda</p> <p>množina: inati</p> <p>inat, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: inate, t</p>	<p>(ināt)</p> <p>(inát)</p>	<p>namerno, izazivačko, prkosno postupanje prema nekome ili nečemu, za inat; prepirati se, svađati se.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zemërim; 2. kokëfortësi: nuk e bëri nga inati; ha inat ngul këmbë; hahet me dikë; s'është me inat (s'është punë inati) nuk ia del me të keq; ngul këmbë sa të duash, nuk bëhet.

Priča/ Tregimi

Ova reč se koristi u mnogim slovenskim jezicima kako bi opisala osobinu uporne tvrdoglavosti i odlučnosti.

"Inat" je pojam koji se često povezuje sa osobom koja odbija popustiti ili promeniti svoje mišljenje uprkos pritiscima ili nevoljama. Ova karakteristika može biti izražena u negativnom kontekstu, ali takođe može ukazivati na snagu karaktera i upornost.

U nekim kulturama, "inat" je ocenjen kao izraz hrabrosti i samopouzdanja. Osoba koja iskazuje "inat" može se suočiti s izazovima ili teškoćama s odlučnošću da ne odustane, bez obzira na prepreke koje joj se nalaze na putu.

"Inat" je duboko ukorenjen u mnogim tradicionalnim pričama i pesmama srpske i albanske kulture, a često se povezuje sa ponosom i čvrstom voljom da se izdrži, bez obzira na težinu situacije. Srbi često ističu "inat" kao deo njihovog identiteta i otpornosti na teškoće i nepovoljne okolnosti. Ova karakteristika često se koristi kako bi se opisala njihova spremnost da se odupru pritiscima i izdrže u teškim situacijama. S druge strane, kod Albanaca, "inat" ima slično značenje, ali je takođe povezan s konceptom "besa", koji se odnosi na čast i porodični ponos. Besa i inat predstavljaju duboko ukorenjene vrednosti u albanskoj kulturi, a često se prenose s generacije na generaciju kao simboli snage i integriteta.

Iako "inat" može biti koristan u određenim situacijama, važno je pronaći ravnotežu između odlučnosti i fleksibilnosti kako bismo prilagodili svoje stavove i delovanje u skladu s promenljivim okolnostima.

Kjo fjalë përdoret në shumë gjuhë sllave për të përshkruar cilësinë e kokëfortësisë dhe vendosmërisë së vazhdueshme.

"Inati" është një nocion që shpesh lidhet me një person që refuzon të dorëzohet ose ta ndryshojë mendimin pavarësisht presionit ose problemeve. Kjo karakteristikë mund të shprehet në një kontekst negativ, por gjithashtu mund të tregojë forcën e karakterit dhe këmbënguljen.

Në disa kultura, "inati" shihet si një shprehje e guximit dhe të vetëbesimit. Një person që shpreh "inat" mund të përballlet me sfida ose vështirësi me vendosmërinë për të mos u dorëzuar, pavarësisht nga pengesat në rrugën e tij.

"Inati" është e rrënjosur thellë në shumë tregime dhe këngë tradicionale të kulturës serbe dhe shqiptare, dhe shpesh shoqërohet me krenarinë dhe vullnetin e fortë për të qëndruar, pavarësisht nga ashpërsia e situatës. Serbët shpesh e theksojnë "inatin" si pjesë e identitetit të tyre dhe të rezistencës ndaj vështirësive dhe rrethanave të pafavorshme. Kjo karakteristikë përdoret shpesh për ta përshkruar gatishmërinë e tyre për t'i rezistuar presionit dhe këmbënguljen në situata të vështira. Nga ana tjetër, tek shqiptarët "inati" ka një kuptim të ngjashëm, por lidhet edhe me konceptin e "zemërimit", që i referohet nderit dhe krenarisë familjare. Besa dhe inati janë vlera të rrënjosura thellë në kulturën shqiptare dhe shpesh kalohen brez pas brezi si simbole të forcës dhe integritetit.

Megjithëse "inati" mund të jetë i dobishëm në situata të caktuara, është e rëndësishme të gjejmë një ekuilibër midis vendosmërisë dhe fleksibilitetit në mënyrë që t'i përshtatim qëndrimet dhe veprimet tona me rrethanat e ndryshueshme.

inauguracija <i>imenica ženskog roda</i> množina: inauguracije	(<i>inauguracija</i>)	svečano uvođenje u dužnost, položaj, ustoličenje.
inaugurim, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i> shumës: inaugurime, t	(<i>inaugurim</i>)	përrurim. Veprimi sipas foljes përuroj. Një ceremoni kur fillon të ndërtohet a kur përfundon një vepër, një rrugë etj.; festoj fillimin a përfundimin e një pune.
incident <i>imenica muškog roda</i> množina: incidenti	(<i>incident</i>)	neočekivan, nezgodan događaj, izgred, manji (oružani) sukob, čarka, zadevica.
incident, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i> shumës: incidente, t	(<i>incident</i>)	i ligjërimit libror; ndodhi e papritur dhe zakonisht e padëshirueshme; ndodhi e vogël dhe me pasoja në marrëdhëniet midis vendeve të ndryshme; incident kufitar (diplomatik); ndodhi një incident.
informacija <i>imenica muškog roda</i> množina: informacije	(<i>informacija</i>)	podatak o nečemu ili nekome, obaveštenje; saopštenje, izveštaj.
informacion, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i> shumës: informacione, t	(<i>información</i>)	njoftim a të dhëna për dikë a për diçka; kuptim a lajm: informacion shkencor (teknik); jap (marr) informacion.

<p>inicijativa imenica muškog roda</p> <p>množina: inicijative</p> <p>inicijativë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: inicijativa, t</p>	<p>(inicijátiva)</p> <p>(inicijatívë)</p>	<p>podstrek, pobuda, želja koja pokreće na akciju, na ličnu aktivnost; ideja, predlog za pokretanje, preduzimanje nečega.</p> <p>1. nismë: iniciativë ligjvënëse (drejt). 2. aftësia për të çarë i pari në punë a në jetë, për t'i dhënë shtysën e parë diçkaje a për të nxitur të tjerët; veprimi që bëjmë në këtë rast; vetëveprim: njeri me iniciativë; iniciativë e dobishme.</p>
<p>inkubator imenica muškog roda</p> <p>množina: inkubatori</p> <p>inkubator, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: inkubatorë, t</p>	<p>(inkübätör)</p> <p>(inkubätör)</p>	<p>1. uređaj za veštačko izvođenje pilića. 2. med. uređaj za negu nedonoščadi. 3. uređaj za čuvanje i održavanje bakterijskih kultura raznih organizama pri laboratorijskim eksperimentima.</p> <p>1. një pajisje për mbarështimin artificial të zogjëve të pulave. 2. mjek. një pajisje për kujdesin e foshnjave të lindura para kohe. 3. një pajisje për ruajtjen dhe mbajtjen e kulturave bakteriale të organizmave të ndryshëm gjatë eksperimenteve laboratorike.</p>
<p>inspektor imenica muškog roda</p> <p>množina: inspektori</p> <p>inspektor, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: inspektorë, t</p>	<p>(inspektor)</p> <p>(inspektör)</p>	<p>službenik koji vrši inspekciju; lice s višim službenim rangom u različitim službama javne bezbednosti.</p> <p>ai që kontrollon punën a veprimtarinë e dikujt: inspektor i arsimit.</p>
<p>inspektor imenica ženskog roda</p> <p>množina: institucije</p> <p>institucion, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: institucione, t</p>	<p>(institúcija)</p> <p>(institución)</p>	<p>1. određena pojava u društvenim odnosima regulisana pravnim normama kao elemenat društvenog sistema: institucija banke; svetovna institucija. 2. zavod, ustanova. 3. ustanovljenje, postavljanje: institucija vrhovnog načelnika</p> <p>1. organizëm shtetëror a shoqëror, që merret me një fushë të caktuar të ekonomisë, të shkencës, të kulturës, të jetës shoqërore etj. 2. term në drejtësi; mënyrë jetese ose sjelljeje, e rregulluar sipas disa ligjeve, normave e zakoneve të vendosura brez pas brezi; tërësia e këtyre ligjeve, normave dhe të drejtave në një fushë të marrëdhënieve shoqërore: institucionet familjare; institucioni i martesës (i hakmarrjes).</p>
<p>instrument imenica muškog roda</p> <p>množina: instrumenti</p> <p>instrument, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: instrumente, t</p>	<p>(instrùment)</p> <p>(instrumént)</p>	<p>1. naprava, uređaj, aparat i sl. koji služi kao pomoćno sredstvo pri radu. 2. ono što ima određenu funkciju, čime se što ostvaruje: instrument vlasti. 3. muz. sprava, mehanizam za proizvodnju muzičkih tonova: duvački instrumenti.</p> <p>1. vegël a mjet për të kryer një punë: instrument matës; instrument i ratifikimit (dipl.) akti zyrtar i ratifikimit. 2. kuptim i figurshëm; vegël, mjet.</p>
<p>integracija imenica muškog roda</p> <p>množina: integracije</p> <p>integrim, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: integrime, t</p>	<p>(integrácija)</p> <p>(integrím)</p>	<p>spajanje, povezivanje u celinu, sjedinjavanje, ujedinjavanje: evropska integracija; ekonomska integracija.</p> <p>veprimi sipas foljes integroj- lidh pjesët a anët e diçkaje në një të tërë; përfshij në një të tërë si pjesë përbërëse dhe të pandarë të saj; bashkoj a shkrij në një njësi të vetme.</p>

<p>interes imenica muškog roda</p> <p>množina: interesi</p> <p>interes, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: interesa, t</p>	<p>(<i>interēs</i>)</p> <p>(<i>interēs</i>)</p>	<p>1. a. ono što čemu ide u prilog u račun, korist, dobit: interes države; lični interes. b. važnost, značaj; od velikog interesa, bez interesa.</p> <p>2. fin. i bank. uvećanje koje se dobija na uložena sredstva, kamata: dati novac pod interes.</p> <p>3. pažnja prema onome što odgovara nečijim potrebama, nastojanjima, zanimanje, zainteresovanost, interesovanje.</p> <p>1. vëmendje e kujdes i veçantë për dikë a diçka, interesim: është me interes ka interes; është me rëndësi; zgjon interes.</p> <p>2. diçka e dobishme, dobi; e mira e dikujt a e diçkaje: interesat shoqërorë (kombëtarë); interesi vetjak (i përgjithshëm).</p> <p>3. term në financë; fitimi për paratë që vihen në bankë ose që i jepen dikujt hua; kamatë: interes bankar.</p>
<p>intriga imenica ženskog roda</p> <p>množina: intrige</p> <p>intrigë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: intriga, t</p>	<p>(<i>intriga</i>)</p> <p>(<i>intrigë</i>)</p>	<p>1. potajan, lukav postupak koji ima za cilj da stvori zabunu, razdor, spletku, smutnja: ljubavna intriga; stranačka intriga.</p> <p>2. knjiž. Zaplet radnje u književnom delu.</p> <p>1. veprim i fshehtë për të ngatërruar të tjerët, për t'i futur në kurth e për t'i dënuar; punë e pabesë dhe tinëzake për qëllime të pandershme: merret me intriga; thur intriga.</p> <p>2. term në letërsi; veprime e ngjarje të ndërlikuara, që zbulojnë qëllimet e personazheve.</p>
<p>invalid imenica muškog roda</p> <p>množina: invalidi</p> <p>invalid, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: invalidë, t</p>	<p>(<i>invalid</i>)</p> <p>(<i>invalid</i>)</p>	<p>onaj koji je u ratu ili drugde nastradao, delimično ili potpuno onesposobljen za rad; čovek s telesnim nedostatkom (obično bez ruku ili nogu), bogalj.</p> <p>ai që ka humbur pjesërisht ose tërësisht aftësinë për punë nga një sëmundje, nga ndonjë gjymtim etj.: invalid lufte (pune).</p>
<p>jaran imenica muškog roda</p> <p>množina: jarani</p> <p>jaran, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: jaranë, t</p>	<p>(<i>jarān</i>)</p> <p>(<i>jarán</i>)</p>	<p>1., drug, prijatelj.</p> <p>2. voljeni muškarac, dragan; ljubavnik.</p> <p>1. i dashuri i dikujt; me kuptim keqësues; dashnor.</p> <p>2. i vjetruar; mik i afërt; shok: i erdhën miq e jaranë.</p>
<p>jasmin imenica muškog roda</p> <p>množina: jasmini</p> <p>jasemin, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: jaseminë, t</p>	<p>(<i>jàsmīn</i>)</p> <p>(<i>jasemín</i>)</p>	<p>bot. ukrasna biljka Jasminum iz familije Oleaceae s mirisnim belim, žutim i crvenim cvetovima.</p> <p>term në botanikë; shkurre kacavarëse, me lule të bardha ose të verdha si yll e të merme.</p>
<p>jaz imenica muškog roda</p> <p>množina: jazovi</p> <p>jaz, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: jaze, t</p>	<p>(<i>jâz</i>)</p> <p>(<i>jaz</i>)</p>	<p>kanal, jarak za odvođenje vode; korito bujice: vodenički jaz, jaz preko livade.</p> <p>vijë e ujit të mullirit, të arës etj.; rrjedhë uji; gropë e madhe a hauzme ujë për ujitje etj.</p>

<p>jod <i>imenica muškog roda</i></p> <p>jod, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p>	<p>(jôd)</p> <p>(jod)</p>	<p>halogeni hemijski element (J).</p> <p>jometal i ngurtë e i avullueshëm, në ngjyrë hiri në vjollcë, që gjendet në sasi të vogla në ujë, te kafshët dhe bimët e detit etj. (simboli I); tretësirë e kësaj lënde në alkool, në ngjyrë kafe në të kuqe, që përdoret për të pastruar plagët, për të ndaluar rrjedhjen e gjakut etj.</p>
<p>jug <i>imenica muškog roda</i></p> <p>jug, <i>u</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p>	<p>(jûg)</p> <p>(jug)</p>	<p>1. strana sveta na kojoj je Sunce u podne. 2.a. (Jug) južne zemlje i narodi. b. južni kraj neke zemlje ili oblasti.</p> <p>1. pikë e horizontit përkundrejt veriut, ana e djathtë kur shohim nga lind dielli: era e jugut. 2. vend në këtë anë a drejtim; poli i jugut (gjeogr).</p>
<p>kabl <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: kablovi</i></p> <p>kabëll, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: kablla, t</i></p> <p>kablllo, <i>ja</i> <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: kablllo, t</i></p>	<p>(kábl)</p> <p>(kábell)</p> <p>(kábllo)</p>	<p>1. izolovana električna žica, vod koji služi za prenos električne energije i električnih signala, provodnik. 2. čelično uže, konopac.</p> <p>tel me shumë fije dhe i veshur, që përdoret si kordon elektrik etj.</p>
<p>kaçamak <i>imenica muškog roda</i></p> <p>kaçamak, <i>u</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p>	<p>(kačámak)</p> <p>(kaçamák)</p>	<p>jelo od kuvanog kukuruznog brašna, palenta, pura.</p> <p>term në gjellëtari; mëmëligë me miell misri.</p>
<p>kaçkavalj <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: kaçkavalji</i></p> <p>kaçkavall, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: kaçkavalle, t</i></p>	<p>(kačkávâlj)</p> <p>(kaçkaváll)</p>	<p>vrsta tvrdog masnog presovanog ovčijeg (ređe kravljeg) sira.</p> <p>lloj djathi i fortë e me shumë lyrë, që bëhet me një mënyrë të veçantë nga qumështi i deles a i lopës në trajtë bukësh të trasha.</p>
<p>kadaif <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: kadaifi</i></p> <p>kadaif, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: kadaifé, t</i></p>	<p>(kačkávâlj)</p> <p>(kaçkaváll)</p>	<p>vrsta slatkog jela, spravljenog od brašna, jaja, masla I šećera.</p> <p>fijebrumi të grunjtë, të holla e të thara; ëmbëlsirë me këto fije të pjekura në tavë, me arra dhe me sherbet.</p>

Priča/ Tregimi

Svi poznati slatkiši imaju svoju domovinu, tj. zemlju ili kraj gde su nastali, gde su ime dobili i odakle su krenuli na svoj dugi i slatki put u svet. Tako smo od Turaka dobili: alvu, baklavu, gurabije, kadaif, pekmez, rahat-lokum, sutlijaš, tufahije i sl.

Poreklo reči **kadaif** je tursko, mada će se danas mnogi suprotstaviti da je i sam slatkiš isključivo turska tvorevina. Recepti su se menjali i prilagođavali, tako da ceo Balkan zna i jede kadaif.

To je slatka poslastica pripremljena od tankih niti testa prelivekih sirupom, obično posutim mlevenim orasima ili bademima. Ovaj slatkiš se često služi na posebnim prilikama kao što su porodične proslave ili verski praznici. U Srbiji nije toliko učestao koliko na Kosovu, gde ga možete pronaći u starim poslastičarnicama ili na albanskim svadbama i slavljima.

Të gjitha ëmbëlsirat e famshme e kanë vendlindjen e tyre ose me fjalë të tjera vendin apo rajonin ku janë krijuar, ku e kanë marrë emrin dhe ku e kanë nisur rrugëtimin e tyre të gjatë dhe të ëmbël nëpër botë. Kështu nga turqit e kemi marrë: hallvën, bakllavanë, gurabijet, kadaifin, reçelin, llokumin, sytliaçin, tufahijet etj.

Origjina e fjalës **kadaif** është turke, megjithëse sot shumica do të kundërshtojnë se vetë ëmbëlsira është ekskluzivisht një krijim turk. Recetat ndryshonin dhe përshtateshin, në mënyrë që i gjithë Ballkani të dijë çka është ai dhe ta hajë kadaifin.

Është një ëmbëlsirë e bërë nga fijet e holla brumi të mbuluar me shurup, zakonisht të cilave i hedhën përsipër arrat e bluara ose bajamet. Kjo ëmbëlsirë shpesh shërbehet në raste të veçanta si ahengjet familjare apo festat fetare. Nuk është aq i zakonshëm në Serbi sa në Kosovë, ku mund ta gjeni nëpër ëmbëltore të vjetra apo në dasma dhe festa shqiptare.

katastar

imenica muškog roda

množina: katastri

kadastër, i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: kadastra, t

(katàstar)

prav. Službena evidencija zemljišta po kvalitetu, kulturi, veličini i sl. koja služi za tehničke, ekonomske i dr. svrhe i za oporezivanje prihoda od zemljišta; zemljišna knjiga; služba koja vodi tu evidenciju.

(kadàstër)

fjalë a shprehje e punëve zyrtare; regjistër ku shënohen të dhëna për toka, për kullota etj.; zyra që mban këtë regjistër.

kavez

imenica muškog roda

množina: kavez

kafaz, i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: kafaze, t

(kàvez)

1. kućica za ptice sa mrežom sa strane, krletka.
2. ograđeni prostor; prostorija sa gvozdenim rešetkama u kojoj se drže divlje zveri: lavlji kavez.
3. fig. strogo ograničeni prostor u kome se neko kreće.

(kafáz)

thurimë ose dollap me thupra për të mbajtur zogj, kafshë të egra etj.: kafaz kanarinash; kafazi i arinjve; e mbylli në kafaz.

kajmak

imenica muškog roda

kajmak, u

emër i gjinisë mashkullore

(kàjmak)

1.a. masni sloj koji se stvara na ohlađenom kivanom mleku, skorup.
2. šena na površini crne kafe.
3. fig. gornji, društveni sloj, krem.

(kajmák)

ajkë. 1. cipë e yndyrshme sipër qumështit; shtresë e hollë sipër gjellës a sipër diçkaje tjetër të lëngshme: kos me ajkë; kafe me ajkë.

Priča/ Tregimi

Jeste li znali da je **kajmak** jedan od najstarijih mlečnih proizvoda na svetu? A znate li da se nekada koristio kao valuta?

Potiče iz delova Srednje Azije, a koristili su ga drevni narodi poput Persijanaca, Turaka i Mongola. Kajmak je neverovatno popularan duž Balkana. Ovaj mlečni proizvod ima bogatu istoriju i duboke korene u tradiciji ovih regija.

Kajmak je nastao iz potrebe da ljudi produže trajnost mleka, pa su koristili njegovu prirodnu fermentaciju. Nakon što bi mleko ostavili da odstoji, masnoća bi se odvojila od mlečne tečnosti i pojavila se na vrhu u vidu tanke kore. Ta kora je upravo kajmak. U nekim ruralnim područjima Balkana, posebno u planinskim regijama, kajmak je imao izuzetnu vrednost i koristio se za razmenu dobara. Ovo je naročito bilo izraženo u prošlosti kada su lokalni stanovnici imali ograničen pristup finansijskim institucijama i novcu. Količina i kvalitet kajmaka su određivali vrednost razmene.

U tradicionalnim kuhinjama Balkana, često se koristi u pripremi specijaliteta kao što su burek, sarma, musaka, čuvena „kajmak pita“ ili pak filija. Ali kajmak se često dodaje raznim jelima kako bi pružio bogatstvo ukusa i kremastu teksturu. Ipak, ništa ne može pobediti vruću pogaču sa kajmakom i pršutom.

A e keni ditur se **kajmaku** është një nga produktet e bylmetit më të vjetra në botë? Dhe a e dini se dikur përdorej si monedhë?

Ai e ka origjinën nga pjesët e Azisë Qendrore dhe është përdorur nga popujt e lashtë si persët, turqit dhe mongolët. Kajmaku është jashtëzakonisht i njohur në tërë Ballkanin. Ky produkt bylmeti ka një histori të pasur dhe rrënjë të thella në traditat e këtyre rajoneve.

Kajmaku është krijuar nga nevoja që njerëzit ta zgjasin jetëgjatësinë e qumështit, kështu që ata e përdorën fermentimin e tij natyral. Pasi qumështi lihej të qëndrojë, yndyra ndahej nga lëngu qumështor dhe shfaqej sipër si një cipë e hollë. Ajo cipë është pikërisht kajmaku. Në disa zona rurale të Ballkanit, veçanërisht në rajonet malore, kajmaku kishte një vlerë të jashtëzakonshme dhe përdorej për shkëmbimin e mallrave. Kjo ishte veçanërisht e theksuar në të kaluarën kur banorët vendas kishin qasje të kufizuara në institucionet financiare dhe para. Sasia dhe cilësia e kajmakut përcaktonte vlerën e këmbimit.

Në kuzhinat tradicionale të Ballkanit përdoret shpesh në përgatitjen e specialiteteve si byreku, sarma, musaka, e famshjma "kajmak pite" apo flija. Por kajmaku shpesh i shtohet gjellave të ndryshme për të ofruar një shije të pasur

kajsija <i>imenica ženskog roda</i> množina: kajsije	(kàjsija)	bot., agr. voćka Prunus armeniaca iz familije Rasaceae; žutocrveni koštičavi plod te voćke.
kajsi, a <i>emër i gjinisë femërore</i> shumës: kajsi, të	(kajsi)	pemë që lulëzon herët dhe bën kokrra të tulta, si pjeshka; kokrrat e kësaj peme: reçel kajsie.
kakao <i>imenica muškog roda</i>	(kàkáo)	bot. tropsko drvo Theobromacacao izfamilije Sterculiaceae koje se uzgaja zbog hranljivih aromatičnih semenik. b. prašak od semenki tog drveta koji se upotrebljava za pravljenje čokolade; piće od toga praška.
kakao, ja <i>emër i gjinisë femërore</i>	(kakáo)	term në botanikë; dru i vendeve të nxehta, përherë i blertë, që bën bishtaja me kokrra të vogla; kokrrat e këtij druri, të cilat bluhën për të bërë çokollata etj.; pija prej këtyre kokrrave të bluara: kakao me qumësht.

Priça/ Tregimi

Dok god ima optimalne uslove za uzgoj, **kakao** drvo može proizvoditi plodove i do 30 godina. Kakao drvo, iz kojeg dobijamo kakao zrno, čokoladu i ostale proizvode, ima neverovatno dug životni vek. Ova zanimljiva biljka može živeti dugi niz godina, omogućavajući neprekidno proizvodnju kakaovih plodova, koji se koriste za dobijanje čokolade.

Dok mnoge biljke proizvode plodove u određenom vremenskom razdoblju i onda umiru, kakao drvo ima kontinuiran ciklus plodonošenja sve dok je pod odgovarajućim uslovima. To čini kakao jedinstvenom kulturom koja omogućava stabilan i kontinuiran izvor kakao zrna, što je ključno za proizvodnju čokolade.

Za optimalan uzgoj kakao drveta, potrebni su specifični uslovi - umerena klima, dovoljno vlage, dobro drenirano tlo i dovoljno sunčeve svetlosti. Uz pravilnu negu i pažnju, ova izuzetna biljka može proizvesti kakaove plodove i pružati nam slatko zadovoljstvo godinama i decenijama.

Derisa të ketë kushte optimale të rritjes, pema e **kakaos** mund të japë fruta deri në 30 vjet. Pema e kakaos, nga e cila marrim kokrrat e kakaos, çokollatën dhe produktet e tjera, ka një jetëgjatësi tepër të gjatë. Kjo bimë interesante mund të jetojë për shumë vite, duke e mundësuar prodhimin e vazhdueshëm të fryteve të kakaos, të cilat përdoren për ta bërë çokollatën.

Ndërsa shumë bimë prodhojnë fryte për një periudhë të caktuar kohore dhe më pas vyshken, pema e kakaos ka një cikël të vazhdueshëm të prodhimit të fryteve përdërisa është në kushtet e duhura. Kjo e bën kakaon një kulturë unike që mundëson një burim të qëndrueshëm dhe të vazhdueshëm të kokrrave të kakaos, që është çelësi për prodhimin e çokollatës.

Për kultivimin optimal të pemës së kakaos nevojiten kushte specifike - klimë e moderuar, lagështi të mjaftueshme, tokë të drenazhuar mirë dhe dritë të mjaftueshme dielli. Me kujdesin dhe vëmendjen e duhur, kjo bimë e jashtëzakonshme mund të prodhojë kokrra të kakaos dhe të na japë kënaqësi të ëmbël për vite e dekada.

kaktus

imenica muškog roda

množina: kaktusi

kaktus, i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: kaktuse, t

(kàktus,
kàktus)

bot. subtropska višegodišnja biljka *Careus grandiflorus* iz familije Cactaceae, mesnate stabljike i bodljikavog mesnatog lišća.

(kaktús)

term në botanikë; lule zbukurimi, me gjethe të trasha, të tulta e përherë të blerta, që e duron thatësirën.

kalup

imenica muškog roda

množina: kalupi

kallëp, i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: kallëpe, të

(kàlup)

1.a. predmet pomoću kojeg se oblikuje ono što se pravi, doteruje ili proizvodi: liti novac u kalupima; kalup za kape; kalup za cipele. b. predmet kojim se oblikuje testo za kolače; posuda za torte, kolače i sl., modla.

2. ono što je oblikovano pomoću kalupa (1a): kalup voska; kalup sapuna, kalup sira.

3. fig. a. ustaljen red stvari, okvir uobičajenih normi; stega. b. ustaljeni oblik, obrazac, šablon: govoriti na isti kalup.

(kallëp)

1. formë prej druri a prej metali, që përdoret për të prodhuar sende ose vegla në trajtën e dëshiruar; model: kallëp këpucësh (shkronjash); / diçka e prodhuar me këtë formë; çdo gjë me formë e përmasë të caktuar: kallëp sapuni;

2. me kuptim keqësues; model a skemë që pranohet ose që zbatohet verbazi, shabllon; / kuptim i figurshëm; ai që merr e zbaton gjërat verbazi; lloj, soj: janë njerëz të një kallëpi.

<p>kaliti <i>glagol</i></p> <p>kallit, <i>folje</i></p>	<p>(<i>kálit</i>)</p> <p>(<i>kalít</i>)</p>	<p>1. uveçati tvrdoçu i çvrstinu gvožða zagrevanjem i naglim hlaðenjem. 2. fig. jaçati, çiniti otpornijim i çeliçiti: kaliti omladinu.</p> <p>1. forcoj një vegël prej metali, duke e nxehur në zjarr dhe duke e futur menjëherë në ujë të ftohtë; e mpreh duke e goditur me çekan; farkëtoj: kalit sëpatën. 2. kuptim i figurshëm; e bëj më të fortë fizikisht e moralisht, duke e stërvitur në kushte të vështira; çelikos: kalit trupin (vullnetin).</p>
<p>kaluder <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: kaluderi</i></p> <p>kallogjer, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: kallogjerë, të</i></p>	<p>(<i>kàluder</i>)</p> <p>(<i>kallogjér</i>)</p>	<p>1. crkv. sveštenik koji pripada crkvenom redu i živi u manastiru, monah, redovnik. 2. fig. çovek koji je ostao sam ili koji živi povučen.</p> <p>1. fjalë a shprehje fetare; murgortodoks. 2. i ligjërimit bisedor; burrë që ka mbetur i vetëm ose që bën jetë të mbyllur.</p>
<p>kamata <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: kamate</i></p> <p>kamatë, <i>a</i> <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: kamata, t</i></p>	<p>(<i>kāmata</i>)</p> <p>(<i>kamátë</i>)</p>	<p>fin. i bank. Prihod koji se dobije na uložena sredstva, na novac, kao naknada za upotrebu toga novca, interes.</p> <p>term në financë; 1. të holla që marrim me përqindje për një hua të dhënë dikujt; fajde. 2. kamatëvonesë.</p>
<p>kamilica <i>imenica ženskog roda</i></p> <p>kamomil, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p>	<p>(<i>kamīlica, kāmīlica</i>)</p> <p>(<i>kamomīl</i>)</p>	<p>1. jednogodišnja lekovita zeljasta biljka Matricaria chamomilla iz porodice Compositae. 2. čaj od cveta istoimene biljke.</p> <p>term në botanikë; bimë e livadheve, si luleshqera; lulja e tharë e kësaj bime, që përdoret në mjekësi si qetësues; pije si çaj nga lulja e kësaj bime.</p>
<p>kamp <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: kampovi</i></p> <p>kamp, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: kampe, t</i></p>	<p>(<i>kāmp</i>)</p> <p>(<i>kamp</i>)</p>	<p>ureðeno mesto sa šatorima i kućicama u kojima borave turisti.</p> <p>vend pushimi a banimi i përkohshëm; pushimore: kamp sportiv (ushtarak); kamp internimi (për të burgosurit); kamp malor.</p>
<p>kanabe <i>imenica srednjeg roda</i></p> <p><i>množina: kanabei</i></p> <p>kanape, <i>ja</i> <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: kanape, të</i></p>	<p>(<i>kanàbe</i>)</p> <p>(<i>kanapé</i>)</p>	<p>vrsta tapaciranog naslonjača za sedenje i ležanje, sofa.</p> <p>ndenjëse me shpinëz, për 3 - 4 veta.</p>

<p>kancelar, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kancelarë, t</p>	<p>(<i>kancelár</i>)</p>	<p>kryeministër (në disa vende).</p>
<p>kantar imenica muskog roda</p> <p>množina: kantari</p>	<p>(<i>kàntár</i>, <i>kàntar</i>)</p>	<p>naprava za merenje težine sa dugačkom polugom sa podeocima, zdelicom za tereti pomičnim utegom na poluzi, vaga.</p>
<p>kandar, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kandarë, t</p>	<p>(<i>kandár</i>)</p>	<p>peshore me bisht të shkallëzuar dhe me një pjatë të varur në tre zinxhirë, ku vihen sendet për t'u peshuar.</p>
<p>kengur imenica muskog roda</p> <p>množina: kenguri</p>	<p>(<i>kèngūr</i>, <i>kèngur</i>)</p>	<p>zool. australijski sisar biljojed Macro pus giganteus iz reda torbara, s kratkim prednjim i dugim zadnjim nogama, klokan.</p>
<p>kangur, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kangurë, t</p>	<p>(<i>kangúr</i>)</p>	<p>term në zoologji; gjitar barngrënës, me këmbët e parme të shkurtra, femra e të cilit ka nën bark një si trastë për të mbajtur të vegjlit: kërcen si kangur.</p>
<p>kanon imenica muskog roda</p> <p>množina: kanoni</p>	<p>(<i>kèngūr</i>, <i>kèngur</i>)</p>	<p>crkv. Propis, zakon donet od najviše crkvene vlasti.</p>
<p>kanun, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kanune, t</p>	<p>(<i>kangúr</i>)</p>	<p>term në histori; tërësi ligjesh e normash të pashkruara, të trashëguara brez pas brezi; tërësia e normave zakonore: kanuni i Lek Dukagjinit.</p>
<p>haos imenica muskog roda</p> <p>množina: haosi</p>	<p>(<i>hàos</i>)</p>	<p>1. metež, nered, darmar; zbrka, konfuzija: haos na ulici; haos u sobi; haos u glavi. 2. fil. kod Platona; različna materija kojoj je duh dao oblik.</p>
<p>kaos, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kaose, t</p>	<p>(<i>kaós</i>)</p>	<p>pëstjtjellim a çrregullim i madh: kaos ekonomik; gjendje kaosi; / edhe kuptim i figurshëm; rrëmujë: kaos pikëpamjesh.</p>
<p>kapacitet imenica muskog roda</p> <p>množina: kapaciteti</p>	<p>(<i>kapacitét</i>)</p>	<p>1.a. sposobnost da se primi određena količina nečega. b. količina koja može da stane u određeni prostor: kapacitet pluća; kapacitet hotela. v. zapremina, volumen: kapacitet posude; kapacitet zamrzivača. 2. snaga, moć, jačina (pogona, fabrike i sl.): kapacitet sprovodnika; kapacitet kondenzatora. 3. fig. čovek izuzetnih sposobnosti, stručnjak, znalac.</p>
<p>kapacitet, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kapacitete, t</p>	<p>(<i>kapacitét</i>)</p>	<p>1. nxënësia e një ene, e një vendi etj.: kapaciteti i spitalit (i ujëmbledhësit); / sasia më e madhe e mundshme e prodhimit të një fabrike etj.; fuqia e mundshme e një motori a makine: turbina (makina) punon me kapacitet të plotë. 2. i ligjërimit libror; aftësi mendore e krijuese: njeri me kapacitet.</p>

kapetan*imenica muškog roda**množina: kapetani**(kapètān)*

1. najviši čin nižih činovnika u vojsci.
2. zapovednik broda; odgovarajući čin u trgovačkoj mornarici.
3. ist. starešina, upravnik, određene administrativno-teritorijalne jedinice.
4. sport. kapiten.
5. starešina uopšte; upravitelj luke; pristaništa.

kapedan, i*emër i gjinisë mashkullore**shumës: kapedanë, t**(kapedān)*

1. i vjetruar; kryetar i një çete a i një ushtërie; / term në histori; bajraktar.
2. edhe si mbiemër; trim i zoti: djalë kapedan; kapedani i mirë njihet në furtunë (fj. u.).

kapa*imenica ženskog roda**množina: kape**(kāpa)*

1. a. deo odeće koji se stavlja na glavu različitog oblika i veličine: vojnička kapa; đačka kapa; rudarska kapa i sl. b. kapuljača.
2. ono što pokriva vrh nečega, što natkriljuje što: snežna kapa; kapa nad tornjem; kapa na senu; kapa upaljača.
3. najviši deo brda, planine, vrh: lovčenska kapa; kapa Durmitora.

kapelë, a*emër i gjinisë femërore**shumës: kapela, t**(kapélë)*

1. mbulesë për kokën, e rrumbullakët e me strehë; shapkë, kësulë: kapelë kashte; vë (heq) kapelën.
2. diçka që ka trajtën e kësaj mbulese.

kapsula*imenica ženskog roda**množina: kapsule**(kāpsula, kāpsula)*

1. farm. lek sa omotom od želatina, pilula.
2. hermetički zatvorena kabina svemirskog broda koja se može spustiti na tlo pomoću padobrana.

kapsulë, a*emër i gjinisë femërore**shumës: kapsula, t**(kapsúlë)*

1. term në botanikë; fryti i thatë me shumë fara i disa bimëve.
2. term në farmaceutikë; kësulëza prej xhelatine që mbështjell një bar pluhur; kokërr a hape e tillë: pi dy kapsula në ditë.
3. diçka si qeskë e vogël; kapsollë: kapsulë bërthamore.

karakter*imenica muškog roda**množina: karakteri**(karàkter, karàktër)*

1. a. skup izrazitih, bitnih, stalnih psihičkih i intelektualnih osobina pojedinca ili zajednice koje se ogledaju u ponašanju; priroda, ćud: narodni karakter; neugodan karakter. b. moralna čvrstina, jaka volja, postojanost, čestitost, poštenje: slab karakter; pun karakter.
2. ličnost jakog morala, postojanog ponašanja, moralno kvalitetan, pošten čovek.
3. bitno svojstvo, odlika, obeležje (nečega).
4. knjiz. Istaknuta ličnost u drami; psihički razvijen umetnički lik.

karakter, i*emër i gjinisë mashkullore**shumës: karaktere, t**(karaktër)*

1. tërësia e veçorive psikike më kryesore, që shfaqen në veprimtarinë dhe në sjelljen e njeriut në shoqëri; tërësi veçorish psikike e morale të pëlqyeshme; vendosmëri, vullnet, qëndresë e burrëri: ka karakter të fortë (të butë); nuk u puqen karakteret; njeri me karakter; dobësi karakteri.
2. veti a karakteristikë dalluese e diçkaje: ka karakter kombëtar.
3. art., term në letërsi; personazh që mishëron tipare thelbësore të një shtrese a klase shoqërore në një epokë të caktuar; tip: përbën një karakter të veçantë në atë roman.

karambol*imenica muškog roda**množina: karamboli**(karàmbōl)*

1. vrsta bilijarske igre sa tri kugle; sudar kugli u toj igri.
2. fig. sudar, sukob; gužva; metež.

karambol, i*emër i gjinisë mashkullore**shumës: karambole, t**(karambōl)*

1. term në sport; lojë bilardoje me tri bila; goditje e dy bilave me bilën e parë: bëri pesë karambole në një dorë.
2. i ligjërimit bisedor; përplasje pa dashur e dy makinave, e dy vetave etj.: bëri karambol me makinën e shokut.

karikatura

imenica ženskog roda

množina: karikature

karikaturë, a

emër i gjinisë femërore

shumës: karikatura, t

(karikatūrë)

1. umetnički ili humoristički crtež, ilustracija ili slika koja se često koristi da istakne i preterano naglasi karakteristike ili osobine osobe, životinje, ili stvari na smešan ili satiričan način. Karikature često koriste izobličene ili preuveličane crte lica ili oblika tela kako bi se stvorio komičan efekat ili izraženo mišljenje o nekoj temi.
2. fig. nakaza; nakarada, rugoba.

(karikatúra)

1. art. lloj i artit figurativ, që kritikon anët negative nëpërmjet paraqitjes së zmadhuar e qesharake të të metave; vizatim i bërë me këtë synim: ekspozita e karikaturës; bëj karikatura.

Priča/ Tregimi

Karikatura, osim što je izvor zabave i smeha, često ima i dublje društveno i političko značenje.

Karikatura je umetnički oblik koji koristi preterivanje ili izobličavanje likova, oblika i osobina kako bi se stvorila satirična ili humoristična slika. Međutim, karikature često imaju i skriveno značenje koje može iskazivati političke, socijalne ili kulturne probleme i nepravde.

Umetnici karikaturisti često koriste ovu formu izraza kako bi kritikovali ili ismejivali moćne osobe, političke lidere ili društvene norme. Kroz preterivanje osobina ili izraza lica, karikature mogu izneti političke stavove, ukazati na korupciju ili izazvati na razmišljanje o društvenim pitanjima.

Karikature su često bile važan alat u slobodnom novinarstvu i političkom aktivizmu. U mnogim slučajevima, karikaturisti su se suočavali s cenzurom i represijom zbog svojih kritičkih prikaza. Ipak, karikature ostaju snažan način izražavanja mišljenja i podsticanja na promene u društvu.

Osim svoje političke dimenzije, karikature su takođe umetnički izraz koji nas podstiče na smeh i razmišljanje. One mogu otkriti apsurdnost ili preteranost u našem svakodnevnom životu ili nas nasmejati i podučiti istovremeno.

Karikatura, përveçse është një burim argëtimi dhe të qeshurash, shpesh ka një kuptim më të thellë shoqëror dhe politik.

Karikatura është një formë arti që përdor ekzagjerimin ose shtrembërimin e personazheve, formave dhe veçorive për të krijuar një imazh satirik ose humoristik. Megjithatë, karikaturat shpesh kanë një kuptim të fshehtë që mund të shprehë probleme dhe padrejtësi politike, sociale ose kulturore.

Karikaturistët shpesh e përdorin këtë formë të shprehjes për t'i kritikuar ose përqeshur figurat e fuqishme, liderët politikë ose normat shoqërore. Nëpërmjet ekzagjerimit të tipareve apo shprehjeve të fytyrës, karikaturat mund të shprehin pikëpamje politike, të vënë në dukje korrupsionin ose të iniciojnë të menduarit rreth çështjeve shoqërore.

Karikaturat shpesh kanë qenë një mjet i rëndësishëm në gazetarinë e lirë dhe aktivizmin politik. Në shumë raste, karikaturistët u përballën me censurë dhe shtypje për paraqitjet e tyre kritike. Megjithatë, karikaturat mbeten një mënyrë e fuqishme për t'i shprehur mendimet dhe për ta nxitur ndryshimin në shoqëri.

Përveç dimensionit politik, karikaturat janë edhe një shprehje artistike që na nxit të qeshim dhe të mendojmë. Ato mund të zbulojnë absurditetin ose teprimin në jetën tonë të përditshme ose të na bëjnë të qeshim dhe të mësojmë në të njëjtën kohë.

karma

imenica ženskog roda

množina: karme

(kārma)

- prema indijskoj filozofiji, zakon uzroka i posledice, prema kojem se veruje da se naše postupke i dela vraćaju nazad ka nama u obliku posledica, ili kao nagrade ili kao kazne.

karmë, *a*
emër i gjinisë femërore

shumës: karma, *t*

(*kármë*)

Një nga dogmat kryesore në brahmanizëm, budizëm dhe xhainizëm; ligji absolut i shkakësisë që ndjek pashmangshmërisht botën në të gjitha manifestimet e saj. Të gjitha qeniet e gjalla i nënshtrohen ligjit të karmës: ai e shtyn botën drejt rilindjes, jetës dhe vdekjes; çdo veprim, qoftë edhe më i vogli, lë pas efektin e tij karmik, i cili e përbën fatin e çdo njeriu ashtu siç e meritoi me jetën e tij e mëparshme.

Priça/ Tregimi

Pojam **"karma"** je deo drevnih indijskih religijskih i filozofskih uverenja, ali je takođe postao popularan i prepoznatljiv u zapadnom svetu.

„Karma“ je duhovni koncept koji potiče iz hinduizma, budizma i nekih drugih indijskih religija. Prema verovanjima, karma je zakon uzroka i posledice - svako delo, reč ili misao ima odgovarajuću posledicu, bila ona pozitivna ili negativna.

Ova ideja naglašava odgovornost za vlastite postupke i podučava nas da budemo svesni posledica naših dela. Ako činimo dobra dela, očekuje se da će nas dobre stvari pratiti, dok loša dela mogu dovesti do negativnih posledica u budućnosti.

Uprkos svom tradicionalnom indijskom poreklu, pojam "karma" postao je popularan i često se koristi u svetu kako bi se opisao sled uzroka i posledica u životu. Ljudi često kažu da neko ima "dobru" ili "lošu" karmu, što označava da se njihove prošle radnje odražavaju na njihovu sadašnjost i budućnost.

Iako je karma duhovni koncept, mnogi ljudi širom sveta koriste ovu reč kako bi izrazili ideju da se dobrota i ispravno ponašanje nagrađuju, dok se negativnost i loše delovanje vraćaju kao izazovi i teškoće u životu.

Nocioni i **"karmës"** është pjesë e besimeve të lashta fetare dhe filozofike indiane, por gjithashtu është bërë i po pullarizuar dhe i njohur në botën perëndimore.

"Karma" është një koncept shpirtëror që e ka origjinën nga hinduizmi, budizmi dhe disa fe të tjera indiane. Sipas besimeve, karma është ligji i shkakut dhe pasojës - çdo vepër, fjalë ose mendim ka një pasojë përkatëse, qoftë pozitive apo negative.

Kjo ide e thekson përgjegjësinë për veprimet tona dhe na mëson të jemi të vetëdijshëm për pasojat e veprimeve tona. Nëse bëjmë vepra të mira, e mira pritet të na përcjellë, ndërsa veprat e këqija mund të sjellin pasoja negative në të ardhmen.

Pavarësisht origjinës së tij tradicional indian, nocioni "karma" është bërë i njohur dhe përdoret shpesh në mbarë botën për ta përshkruar sekuencën e shkaqeve dhe të pasojave në jetë. Njerëzit shpesh thonë se dikush ka karmë "të mirë" ose "të keqe", që do të thotë se veprimet e tyre të kaluara reflektohen në të tashmen dhe të ardhmen e tyre.

Edhe pse karma është një koncept shpirtëror, shumë njerëz në mbarë botën e përdorin këtë fjalë për ta shprehur idenë se mirësia dhe sjellja e duhur shpërblehen, ndërsa negativiteti dhe veprimet e këqija kthehen si sfida dhe vështirësi në jetë.

kas
imenica muškog roda

kas
ndajfolje

(*kâs*)

način konjskog trka pri kojem se istovremeno pokreće desna prednja i leva zadnja noga, a zatim leva prednja i desna zadnja.

(*kas*)

me dy këmbet e parme përpjetë dhe duke u mbështetur vetëm në dy këmbët e prapme (për kalin).

<p>kasaba imenica ženskog roda</p> <p>množina: kasabe</p> <p>kasaba, ja, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: kasaba, t</p>	<p>(kasàba)</p> <p>(kasabá)</p>	<p>gradić, varošica, palanka.</p> <p>qytet.</p>
<p>karijera imenica ženskog roda</p> <p>množina: karijere</p> <p>karrierë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: karijera, t</p>	<p>(karijéra)</p> <p>(karriéré)</p>	<p>a. napredovanje, uspeh u službi, u profesiji. b. služba, profesija, tok službovanja: činovnička karijera.</p> <p>koha në punë ose veprimtaria zyrtare në ngjitje e dikujt; përparim i shpejtë i dikujt në administratë a në një fushë tjetër të veprimtarisë.</p>
<p>katakomba imenica ženskog roda</p> <p>množina: katakombe</p> <p>katakomb, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: katakombe, t</p>	<p>(katàkōmbe)</p> <p>(katakómb)</p>	<p>podzemne prostorije i hodnici u kojima su prvi hrišćani (rimskog carstva) sahranjivali svoje mrtve i krišom se molili Bogu.</p> <p>1. term në histori; galeri e nëndheshme në Romën e vjetër, ku të krishterët kryenin shërbesa fetare, varrosnin të vdekurit etj. 2. shpellë e nëndheshme a labirint shumë i ngatërruar; vend i mbyllur dhe i errët.</p>
<p>katalizator imenica muškog roda</p> <p>množina: katalizatori</p> <p>katalizator, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: katalizatorë, t</p>	<p>(katalizátor)</p> <p>(katalizatór)</p>	<p>1. hem. 1. materija koja svojim prisustvom ubrzava ili usporava hemijsku reakciju ne menjajući se. 2. fig. regulator; usklađivač nečega.</p> <p>1. term në kimi; lëndë që shkakton katalizë. 2. kuptim i figurshëm; nxitës i një veprimi a i një veprimtarie: katalizator i mitingjeve.</p>
<p>katedrala imenica ženskog roda</p> <p>množina: katedrale</p> <p>katedrale, i emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: katedrale, t</p>	<p>(katedrála)</p> <p>(katedrále)</p>	<p>stona, saborna crkva pri kojoj je sedište poglavara.</p> <p>kisha kryesore në një qytet, ku ushtron veprimtarinë një peshkop</p>
<p>katun imenica muškog roda</p> <p>množina: katuni</p> <p>katund, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: katunde, t</p>	<p>(kātūn)</p> <p>(katúnd)</p>	<p>1. stočarsko letnje naselje u planini s kolibama i torovima gde se stoka napasa i muze, bačija.</p> <p>1. fshat. 2. term në histori; bashkësi e disa njerëzve që merreshin kryesisht me blegtori dhe bënin jetë shtegtare; vendbanim i përkohshëm i këtyre njerëzve.</p>

<p>kazan imenica muškog roda</p> <p>množina: kazani</p> <p>kajsi, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kazanë, t</p>	<p>(kàzan)</p> <p>(kazán)</p>	<p>1. veći metalni sud koji služi za zagrevanje, kuvanje i sl., kotao: bakarni kazan; vojnički kazan.</p> <p>2.a. uređaj za pečenje rakije. b. tehn. Zatvoreni korao u kome se zagrevanjem voda pretvara u paru.</p> <p>1. enë e madhe e metaltë, që shërben për ujë, për të zier diçka etj.: kazan rakie; gjellë kazani (në ushtri).</p> <p>2. edhe kuptim i figurshëm; me ngjyrim mospërfillës; vend a mjedis ku zhvillohet një veprimtari e ethshme; burimi i një sajese a i një trillimi: zien kazani aty.</p>
<p>krtola imenica ženskog roda</p> <p>množina: krtole</p> <p>kërtollë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: kërtolla, t</p>	<p>(krtola)</p> <p>(kërtóllë)</p>	<p>1. bot. podzemni, zadebljali deo nekih biljaka (npr. krompira) u kojem su nagomilane hranljive materije, gomolj.</p> <p>2. krompir.</p> <p>patate. bimë barishtore perimore, me shumë zhardhokë që përdoren si ushqim.</p>
<p>hirurg imenica muškog roda</p> <p>množina: hirurzi</p> <p>kirurg, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kururgë, t</p>	<p>(hirurg)</p> <p>(kirúrg)</p>	<p>lekar specijalista za hirurgiju.</p> <p>mjek në kirurgji.</p>
<p>klan imenica muškog roda</p> <p>množina: klanovi</p> <p>klan, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: klane, t</p>	<p>(klân)</p> <p>(klan)</p>	<p>1. ist. rodovska zajednica, bratstvo (u Škotskoj i Irskoj). b. rod, pleme, bratstvo, zajednica (uopšte).</p> <p>2.fig. uticajna grupa ljudi vezana uskim ličnim interesima, klika.</p> <p>1. term në histori; grup shoqëror i përbërë nga njerëz të një gjaku (në bashkësinë primitive); fis.</p> <p>2. me kuptim keqësues; grup njerëzish të lidhur nga interesa të ngushtë vetjakë: klan trafikantësh (kontrabandistësh).</p>
<p>kleka imenica ženskog roda</p> <p>klekë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p>	<p>(klëka, kléka)</p> <p>(klékë)</p>	<p>bot. četinarski žbun ili drvo Juniperus communis čiji se bobičasti plodovi upotrebljavaju u lekarstvu za pravljenje rakije klekovače, venja; plod te biljke.</p> <p>lloj pishë e vogël që rritet si shkurre me degë të shtrira për toke dhe me lëkure të përhime në të zezë. Ka kokrra me aromë të këndshme.</p>
<p>klima imenica ženskog roda</p> <p>množina: klime</p> <p>klimë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: klima, t</p>	<p>(klíma)</p> <p>(klímë)</p>	<p>1. prosečno stanje meteoroloških elemenata (temperature, vlažnosti, padavina i sl.) karakterističnih za jedan kraj, zemlju i dr. u užem vremenskom periodu, podneblje: blaga klima; kontinentalna klima; tropska klima.</p> <p>2. fig. stanje, prilike, atmosfera: politička klima; klima u kulturi.</p> <p>3. razg. Tehnički uređaj za regulisanje temperature u zatvorenom prostoru (najčešće za rashlađivanje): klima-uređaj; kupiti, ugraditi, uključiti klimu.</p> <p>1. tërësia e kushteve meteorologjike dhe e dukurive atmosferike të një vendi a të një krahine; gjendja e motit: klimë detare (malore, kontinentale).</p> <p>2. edhe kuptim i figurshëm; kushtet në të cilat jetojmë ose punojmë; rrethanat që ndikojnë mbi dikë a diçka: klimë e favorshme për biznes.</p>

<p>kliše imenica muškog roda</p> <p>množina: klišei</p> <p>klishe, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: klishe, të</p>	<p>(klišë)</p> <p>(klíshé)</p>	<p>1. štamp. Metalna ili drvena ploča na kojoj je utisnuta ili ugravirana slika ili crtež za štampanje. b.fig. obrazac, kalup, šablon: stereotipni, pozorišni kliše.</p> <p>1. term në shtypshkronjë; pllakë metalike ku është gdhendur në relief një figurë a një skicë për botim. 2. kuptim i figurshëm; me kuptim keqësues; ide, mendim a shprehje që përsëritet në mënyrë shabllone; shabllon.</p>
<p>klovn imenica muškog roda</p> <p>množina: klovnovi</p> <p>kloun, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: klounë, të</p>	<p>(klóvn, klòvn)</p> <p>(klóún)</p>	<p>glumac u cirkusu, izvođač pantomimi i dr. koji izaziva smeh izgledom, pokretima, komičnim scenama; lakrdijaš, komedijaš.</p> <p>1. artist cirku që vishet, maskohet e bën lëvizje për të qeshur. 2. kuptim i figurshëm; me kuptim keqësues; palaço.</p>
<p>kvočka imenica ženskog roda</p> <p>množina: kvočke</p> <p>klloçkë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: kvoçka, t</p>	<p>(kvôčka)</p> <p>(klloçkë)</p>	<p>kokoška koja leži na jajima odn. koja je izlegla piliće.</p> <p>pula gjatë kohës që ngroh vezët dhe rrit zogjtë.</p>
<p>kob imenica ženskog roda</p> <p>množina: kobi</p> <p>kob, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kobë, t</p>	<p>(kôb)</p> <p>(kob)</p>	<p>1. po narodnom verovanju, unapred određen tok događaja, sudbina (obično zla): verovati u kob; neizbežna kob. 2. zlo, nesreća, znak, znamenje da će se nešto (obično nesreća) dogoditi.</p> <p>mjerim i madh, mynxyrë; kumt a lajm për vdekje: ndillte kob; i erdhi kobi.</p>
<p>kod imenica muškog roda</p> <p>množina: kodovi</p> <p>kod, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kode, t</p>	<p>(kôd)</p> <p>(kod)</p>	<p>1.a. sistem uslovnih znakova za prenošenje, obradu i čuvanje podataka. b. sistem znakova, slova, brojeva, simbola, reči kojima su pridružene određene vrednosti odn. značenja; šifra, ključ. 2. rač. deo, obično izvršni, programa napisanog u nekom kompjuterskom, programskom jeziku.</p> <p>sistem shenjash a sinjalesh, që përdoren si mjet kumtimi në largësi; sistem i veçantë e i fshtëtë shenjash a numrash, që e njej dhe e përdor vetëm dikush.</p>
<p>koliba imenica ženskog roda</p> <p>množina: kolibe</p> <p>kolibe, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: kolibe, t</p>	<p>(kòliba)</p> <p>(kolibe)</p>	<p>a. jednostavno građeno prebivalište, kućica od slabijeg materijala (dasaka, pruća i dr.) pokrivena slamom, daskom, granjem i sl.; mala, sirotinjska kuća. b. nar. bačija.</p> <p>kasolle e vogël dhe e keqe; kasolle qeni. Kasollë - ndërtesë e thjeshtë përdhese, zakonisht prej thuprash, prej qerpiçi, prej kashte a prej guri, që shërben për banim, për ahur bagëtish etj.: kasolle barinjsh; / kolibe: kasollja e qenit.</p>

<p>kombajn imenica muškog roda</p> <p>množina: kombajni</p> <p>kombajnë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: kombajna, t</p>	<p>(kòmbajn, kòmbajn)</p> <p>(kombájñë)</p>	<p>kombinovana poljoprivredna mašina koja istovremeno žanje, vrši i sređuje slamu.</p> <p>makinë e madhe bujqësore që bën njëkohësisht disa punë (korr).</p>
<p>kometa imenica ženskog roda</p> <p>množina: komete</p> <p>kometë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: kometa, t</p>	<p>(kométa)</p> <p>(kométë)</p>	<p>astr. nebesko telo promenljivog izgleda, oblika, sjaja, često sa trakom u vidu repa, zvezda repatica.</p> <p>term në astronomi; trup qiellor; që duket si një njollë e ndritshme mjegulllore, me një zgjatim si bisht; yll me bisht.</p>
<p>kometa imenica ženskog roda</p> <p>množina: kompanije</p> <p>kompani, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: kompani, të</p>	<p>(kompànija)</p> <p>(kompani)</p>	<p>1. trgovačko ili industrijsko udruženje u kapitalističkim zemljama: brodska kompanija; industrijska kompanija; filmska kompanija. 2. društvo, skup osoba koje se češće sastaju, družë.</p> <p>1. term në ushtri; njësi e përbërë prej disa togash të së njëjtës arme: kompania e artilerisë. 2. shoqatë; / ndërmarrje, firmë: kompani ndërtimi.</p>
<p>kompliment imenica muškog roda</p> <p>množina: komplimenti</p> <p>kompliment, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: komplimente, t</p>	<p>(kompliment)</p> <p>(komplimént)</p>	<p>izraz učtivosti, poštovanja, divljenja rečima, laskavim pohvalama; pozdrav, naklon: dobiti, dati kompliment; napraviti kompliment.</p> <p>i ligjërimin libror; fjalë lavdëruese që i thuhet dikujt për t'i bërë qejfin; lajkë.</p>
<p>kompozitor imenica muškog roda</p> <p>množina: kompozitori</p> <p>kompozitor, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kompozitorë, t</p>	<p>(kompòzitor)</p> <p>(kompozitór)</p>	<p>1. autor muzičkog dela. 2. onaj koji vešto povezuje delove književnog ili umetničkog dela u jednu celinu.</p> <p>term në muzikë; ai që komponon një pjesë a një këngë.</p>
<p>komšija imenica muškog roda</p> <p>množina: komšije</p> <p>komshi, u emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: komshinj, të</p>	<p>(kòmsija)</p> <p>(komshí)</p>	<p>onaj koji stanuje, živi u susedstvu, sused.</p> <p>fqinj. ai që e ka banesën afër me dikë tjetër; shtet, popull, vend etj. që kufizohet me një tjetër: fqinji im; fshatra (ara) fqinje.</p>

<p>konak <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: konaci</i></p> <p>konak, u <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: konakë, t</i></p>	<p><i>(kònak)</i></p> <p><i>(konák)</i></p>	<p>konachište, prenočište; noćenje: naći konak, doći na konak.</p> <p>dhomë banimi; bujtinë.</p>
<p>koncert <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: koncerti</i></p> <p>koncert, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: koncerte, t</i></p>	<p><i>(kòncert)</i></p> <p><i>(koncért)</i></p>	<p>a. javno izvođenje muzičkih dela prema utvrđenom programu: prirediti koncert. b. veće muzičko delo, obično za jedan instrument i orkestarsku pratnju: koncert za violinu i orkestar.</p> <p>1. shfaqje ose program me pjesë muzikore, me valle etj.: koncert simfonik; sallë koncertesh. 2. vepër e madhe e kompozuar për një vegël, e shoqëruar nga orkestra: koncert për piano (për violinë).</p>
<p>konferencija <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: konferencije</i></p> <p>konferencë, a <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: konferenca, t</i></p>	<p><i>(konferènci-ja)</i></p> <p><i>(konferéncë)</i></p>	<p>a. sastanak, skup, sednica, zasedanje, savetovanje o nekom problemu. b. stalni saziv neke političke organizacije: konferencija za štampu- sastanak na kome neka javna ličnost daje izjave povodom nekog važnog događaja ili odgovora na pitanja novinara.</p> <p>1. mbledhje e gjerë e përfaqësuesve të shteteve a të organizatave të ndryshme, e specialistëve të një fushe etj. për të referuar ose për të diskutuar rreth një tematike të caktuar: konferencë shkencore (kombëtare, ndërkombëtare).</p>
<p>kongres <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: kongresi</i></p> <p>kongres, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: kongrese, t</i></p>	<p><i>(kòngres)</i></p> <p><i>(kongrés)</i></p>	<p>1. sastanak, skupština predstavnika neke organizacije, punomoćnika više država radi dogovora i savetovanja o najbitnijim poslovima; sastanak većeg broja naučnih radnika, stručnjaka, umetnika radi raspravljanja stručnih pitanja, razmene iskustava i donošenja odluka za dalji rad: Bečki kongres; kongres arheologa; kongres književnika; kongres kardiologa.</p> <p>2. parlament u SAD i u nekim drugim državama.</p> <p>1. mbledhje, kuvend i përfaqësuesve të një organizate, tç tç autorizuarve të disa vendeve me qëllim të arritjes së marrëveshjes dhe konsultimit për çështjet më të rëndësishme; takim i një numri të madh punëtorësh shkencorë, ekspertësh, artistësh për të diskutuar çështjet profesionale, shkëmbimin e përvojave dhe marrjen e vendimeve për punë të mëtejshme: Kongresi i Vjenës; kongresi i arkeologëve; kongresi i shkrimtarëve; kongresi i kardiologëve.</p> <p>2. parlamenti në SHBA dhe në disa vende të tjera.</p>
<p>konkurencija <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: konkurencije</i></p> <p>konkurrencë, a <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: konkurrenca, t</i></p>	<p><i>(konkurènci-ja)</i></p> <p><i>(konkuréncë)</i></p>	<p>suparništvo u kakvoj delatnosti, takmičenje, rivalstvo.</p> <p>rivalitet ose garë për t'ia kaluar dikujt në një fushë të veprimtarisë; / term në ekonomi; garë biznesi ndërmjet firmave a ndërmjet kompanive, për të siguruar sa më shumë fitime: hyj në konkurrencë.</p>
<p>konkurs <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: konkursi</i></p>	<p><i>(kònkurs)</i></p>	<p>javni oglas kojim se traže kandidati ili uopšte ponude za neki izbor (na radno mesto; upis u školu, dodelu nagrada i sl.): raspisati konkurs.</p>

<p>konkurs, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: konkurse, t</p>	<p>(<i>konkúrs</i>)</p>	<p>garë ndërmjet dy a më shumë pjesëmarrësve, ku provohen dijet dhe aftësitë për një vend pune, për të ndjekur një shkollë më të lartë etj.: pjesëmarrës në konkurs; pranime me konkurs.</p>
<p>korupcija imenica ženskog roda</p> <p>množina: korupcije</p>	<p>(<i>korùpcija</i>)</p>	<p>podmićivanje, potkupljivanje, potplaćivanje; uopšte moralna iskvarenost.</p>
<p>korrupsion, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: korrupsione, t</p>	<p>(<i>korrupsión</i>)</p>	<p>korruptim. veprimi dhe gjendja sipas foljes korruptoj - e prish dikë nga ana morale, duke e shtyrë a duke e nxitur me anë rryshfetesh a privilegjesh të shkelë ligjin për interesin tim të ngushtë: korruptoi gjykatësin.</p>
<p>kositi glagol</p>	<p>(<i>kòsiti</i>)</p>	<p>1.a. odsecati kosom, kosačicom (travu, žito i sl.): kositi detelinu. b. fig. ubijati oružjem (obično veći broj ljudi); uništavati.</p>
<p>kosit folje</p>	<p>(<i>kosít</i>)</p>	<p>1. korr me kosë: kosit barin. 2. kuptim i figurshëm; shfaros, korr.</p>
<p>kristal imenica muškog roda</p> <p>množina: kristali</p>	<p>(<i>kristāl</i>)</p>	<p>1. mineral u čvrstomagregatom stanju geometrijski pravičnog oblika nastalog zahvaljujući pravilnom rasporedu molekula i atoma; čestica neke materije u čvrstomagregatom stanju sastavljena od pravilno raspoređenih atoma, jona ili molekula. 2. fino izglučano i izbrušeno, naročito staklo (od smese kalijuma, olova i drugih primesa); predmet izrađen od takvog stakla. 3. fig. ono što se ističe, ono što se izdvaja kao posebno vredno, ono što je izuzetno, što predstavlja posebnu vrednost: bistar, jasan, providan; čist kao kristal; kristalna voda.</p>
<p>kristal, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: kristale, t</p>	<p>(<i>kristál</i>)</p>	<p>1. lëndë minerale e përbërë nga kokrriza shumëfaqëshe e të tejdukshme; kokrrizë e kësaj lënde ose e ngjashme me të: kristale kripte (rëre); / lloj qelqi i përpunuar me plumb e me silikat potasi, që përdoret për të bërë pasqyra, sende zbukurimi etj. 2. si mbiemër; edhe kuptim i figurshëm; i kristaltë; shumë i pastër: ujë kristal.</p>
<p>kukati glagol</p>	<p>(<i>kùkati</i>)</p>	<p>1.a. ponavljati uzvik „kuku“ ili druge uzvike žalosti, ojađenosti, bola (npr. „joj“ i sl.) ispoljavati, iskazivati bol, patnju, žalost, nesreći i sl.; jaukati i jadikovati. b. oglašavati se glasom „kuku“ (o kukavici i nekim noćnim pticama). 2. (za (nad) nekim) naričući, zapevajući, lelečući, žaliti, oplakivati (pokojnika).</p>
<p>kukat (kukas) folje</p>	<p>(<i>kukát</i> <i>kukás</i>)</p>	<p>nxjerr një zë vajtues (për qyqen).</p>
<p>kula imenica ženskog roda</p> <p>množina: kule</p>	<p>(<i>kúla</i>)</p>	<p>1. a. visoka građevina obično četvrtaste ili okrugle osnove, sa manjim otvori- ma ili puškarnicama (kao deo neke tvrđave ili kao samostalan objekat, npr. kao stražarnica ili osmatračnica). b. građevina, zgrada sa više spratova, višespratnica koja oblikom podseća na kulu. v. visoka uska građevina, visoko usko zdanje kao deo nekog većeg građevinskog objekta ili kompleksa (npr. crkve, dvorca, zamka i dr.), toranj.</p>
<p>kullë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: kulla, t</p>	<p>(<i>kúllë</i>)</p>	<p>1. shtëpi e lartë prej guri, me dritare të vogla dhe me frëngji. 2. term në histori; term në arkitekturë; pjesë e ngritur mbi muret e një kalaje, që shërbente për vrojtim: kullat e kalasë. 3. term special ose në disa fusha; vend i lartë ose pjesë e sipërme e diçkaje, nga ku vrojtojmë etj.: kullë komandimi (në anije); / term në ushtri; pjesa e sipërme dhe e lëvizshme e tankut ose e autobлиндës.</p>

labirint, i
emër i gjinisë mashkullore

shumës: labirinte, t

(labirint)

1. rrjet i ngatërruar kalimesh, nëpër të cilat mund të dilet diku me shumë vështirësi: hyri në një labirint.
2. kuptim i figurshëm; diçka shumë e ndërlikuar, së cilës mezi i gjendet filli: labirinti i mendimeve (i historisë).

liker

imenica muškog roda

množina: likeri

(likër)

vrsta slatkog i aromatičnog alkoholnog pića.

liker, i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: likere, t

(likër)

pije alkoolike e ëmbël, që përmban zakonisht lëng pemësh: liker dardhe (qershie, manaferrash).

Priča/ Tregimi

Liker potiče od latinske riječi liquifacere, koja znači „otopiti“, a pri tom se misli na otapanje stvari koje daju bogat ukus likeru. Obzirom na plodnu zemlju područja na kome žive Srbi i Albanci, sezonsko voće i bilje je uobičajena stvar koje, obično, ima u izobilju. Žene se postaraju da, pored džemova i domaćeg slatka, takođe ostave malo voća za pravljenje domaćih likera.

To je jedno od najomiljenijih domaćih pića, mada pretežno namenjeno ženama jer je obično slabiji procenat alkohola. Neretko se ove slatkaste tvorevine koriste i kao napitak za lečenje. Starije bake znaju koje su lekovite biljke i stavljaju upravo te kako bi ovaj napitak imao ne samo lep ukus već bio i lekovit. Neki od takvih biljaka su i aronija, lincura, nana...

U narodnoj medicini koristi se već stotinama godina kao lek za želudačne tegobe i štitnu žlezdu. Lekoviti liker od oraha, popularna orahovača ili orahovac, pomoći će vam pri bolestima želuca i tireoide. Najbolja stvar je što se likeri lako prave a recepte možete pronaći na internetu. Naravno, najbolje je da upitate neku staru baku za njen tajni recept.

Fjala **liker** e ka prejardhjen nga fjala latine liquifacere, që do të thotë “për të shkrirë” dhe me këtë e nënkuptojmë shkrirjen e gjërave që i japin shije të pasur likerit. Duke e pasur parasysht tokën pjellore të zonës ku jetojnë serbët dhe shqiptarët, frutat dhe bimët e stinës janë gjëja e zakonshme, e cila, zakonisht, gjendet me bollëk. Gratë kujdesen që përveç reçelrave shtëpiake, të lënë edhe ndonjë pemë për të bërë likere shtëpie.

Është një nga pijet shtëpiake më të preferuara, edhe pse kryesisht është e destinuar për femrat sepse zakonisht ka një përqindje më të ulët të alkoolit. Këto krijime të ëmbla përdoren shpesh si pije për mjekim. Gjyshet e vjetra e dinë se cilat janë bimët mjekuese dhe i vendosin pikërisht ato në mënyrë që kjo pije jo vetëm të ketë një shije të këndshme, por edhe të jetë mjekuese. Disa nga bimët e tilla janë aronia, lulja e Gentit (lincur), nenexhiku...

Është përdorur në mjekësinë popullore prej qindra vitesh si ilaç për problemet e stomakut dhe gjëndrës tiroide. Pija mjekuese e arrës, e popullarizuara rakia e arrës, do t’ju ndihmojë me sëmundjet e stomakut dhe tiroides. Gjëja më e mirë është se likeret behën lehtë, kurse recetat mund t’i gjeni në internet. Sigurisht, më së miri është ta pyesni ndonjë gjyshe të vjetër për recetën e saj sekrete.

limit

imenica muškog roda

množina: limiti

(limit)

utvrđena cena, jemstvo, odgovornost, rok, plan i sl. koji se ne sme prekoračiti; ograničenje uopšte, granica koja se ne sme preći.

limit, i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: limite, t

(limit)

i ligjërimt libror; 1. cak: limit i caktuar; limiti i madhësisë.

limunada
imenica ženskog roda

množina: limunade

limonadë, a
emër i gjinisë femërore

shumës: limonada, t

(limunáda)

osvežavajuće bezalkoholno piće od limunovog soka (ili limuntosa) i vode.

(limonádë)

pije freskuese e athët me lëng limoni, me ujë e me sheqer.

livada
imenica ženskog roda

množina: livade

livadh, i
emër i gjinisë mashkullore

shumës: livadhe, t

(liváda)

zemljište prekriveno gustim travnatim rastinjem, obično niskim, koje se često koristi kao pašnjak za stoku ili kao prirodni prostor za odmor i rekreaciju.

(livádħ)

fushë a shesh i madh me bar të njomë, pa drurë e shkurre: livadhet malore.

lavanda
imenica ženskog roda

množina: lavande

livandë, a
emër i gjinisë femërore

shumës: lavanda, t

(lávānda)

biljka mirisnih cvetova Lavandula (L. spica, L. officinalis) iz familije Labiatae; mirisno ulje dobijeno od te biljke.

(livándë)

1. term në botanikë; gjysmëshkurre me degë të shumta, me gjethe të zgjatura si heshtë dhe me lule të kaltra e të merme; trumzë e butë: erë livande.
2. vaj i mermë, i nxjerrë nga lulet e kësaj bime: lyhet me livandë.

lokal
imenica muškog roda

množina: lokali

lokal, i
emër i gjinisë mashkullore

shumës: lokale, t

(lòkāl)

a. samostalna poslovna prostorija, odn. poslovni objekat (prodavnica, zanatska radnja, magacin, kancelarija i dr.). b. prostorija, ugostiteljski i sl. objekat javnog karaktera u kojem se može jesti, piti ili zabavljati (kafana, gostionica, bar i sl.).

(lokál)

ndërtesë, sallë a dhomë për shërbime të ndryshme; restorant, kafe ose bar-bufe.

lokal
imenica muškog roda

množina: lokali

lokal, i
emër i gjinisë mashkullore

shumës: lokale, t

(lòkāl)

a. samostalna poslovna prostorija, odn. poslovni objekat (prodavnica, zanatska radnja, magacin, kancelarija i dr.). b. prostorija, ugostiteljski i sl. objekat javnog karaktera u kojem se može jesti, piti ili zabavljati (kafana, gostionica, bar i sl.).

(lokál)

ndërtesë, sallë a dhomë për shërbime të ndryshme; restorant, kafe ose bar-bufe.

lutrija
imenica ženskog roda

množina: lutrije

lotari, a
emër i gjinisë femërore

shumës: lotari, të

(lùtrija)

a. igra na sreću u kojoj se prodaje određen broj numerisanih srećaka, a vlasnici izvučenih brojeva, odn. Srećaka dobijaju zgoditke u novcu ili predmetima. b. fig. nešto što zavisi od sticaja okolnosti, od sreće.

(lotari)

1. shorti për sende ose për një shumë të hollash sipas numrit të biletave a të librezave; shorti për të shkuar diku pasi një aplikimi paraprak: lotaria e huasë shtetërore (vjet.); lotari sportive; i doli lotaria për në Amerikë.
2. lojë, në të cilën lojtarët fitojnë kur del numri i letrës së tyre ose kur ruleta ndalet në numrin e kërkuar më parë: fitoi (humbi) në lotari.

<p>lastiš <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: lastiši</i></p> <p>llastik, <i>u</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: llastiqe, t</i></p>	<p>(<i>lâstîš, lâstîš</i>)</p> <p>(<i>llastîk</i>)</p>	<p>rastegljiva, elastična vrpca, traka sa utkanim gumenim nitima (ta pridržavanje delova odeće i dr.).</p> <p>1. lëndë e butë gome, që zgjatet e mblidhet; gomë; rrip ose send i vogël prej kësjaj lëndë.</p>
<p>lula <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: lule</i></p> <p>llullë, <i>a</i> <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: llulla, t</i></p>	<p>(<i>lûla</i>)</p> <p>(<i>llûllë</i>)</p>	<p>naprava za pušenje koja se sastoji od cevi, čibuka (kroz koji prolazi dim) i izdubljene jabučice (u kojoj sagoreva duvan). b. količina duvana koja staje u tu jabučicu: popuši lulu duvana.</p> <p>kokë e vogël dhe e zgavërt, zakonisht prej druri dhe me pip, që përdoret për të pirë duhan; çibuk i gjatë.</p>
<p>magarac <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: magarci</i></p> <p>magjar, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: magjarë, t</i></p> <p><i>në ligjërim bisedor përdoret forma MAGAR</i></p>	<p>(<i>màgarac</i>)</p> <p>(<i>magjâr</i>)</p>	<p>1.a. domaça tovarna životinja, velike glave, dugih ušiju i dugog repa (pripitomljena podvrsta vrste Equus asinus iz porodice Equidae); mužjak te životinje: tvrdoglav kao magarac. b. zool. naziv za kopitare te vrste.</p> <p>2. fig. umno ograničen, glup čovek. glupak. b. pogrдна reč koja se upućuje nekome u ljutnji, srdžbi zbog onoga što je uradio, učinio, rekao i sl.: magarče jedan!</p> <p>1. njëthundrak më i vogël se kali, me veshë të gjatë, që mbahet për ngarkesë: ngarkoj gomarin; punon (duron) si gomar punon (duron) shumë;</p> <p>2. kuptim i figurshëm; i ligjërimit të thjeshtë; me ngjyrim sharës; njeri i trashë nga mendja, budalla; hajvan.</p>
<p>malj <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: maljevi</i></p> <p>maj, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: maja, t</i></p>	<p>(<i>mâljj</i>)</p> <p>(<i>maj</i>)</p>	<p>drveno ili metalno oruđe (veliki teški čekić, veća drvena oblica s drškom, odn. drškama i sl.) kojim se, pri obavljanju nekih poslova, nešto udara, tuče, sabija, nabija, razbija i sl., bat, mlat.</p> <p>çekan i madh i farkëtarit</p>
<p>majonez <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: majonezi</i></p> <p>majonezë, <i>a</i> <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: majoneza, t</i></p>	<p>(<i>majônëz</i>)</p> <p>(<i>majonëzë</i>)</p>	<p>hladan umak od žumanaca i ulja začinjen limunovim sokom, sirćetom i nekim drugim dodacima.</p> <p>term në gjellëtarë; salcë e gatuar me të bardhën e vezës, me vaj dhe me lëng limoni; sallatë e përzier me këtë salcë: një pjatë me majonezë.</p>
<p>manastir <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: manastiri</i></p> <p>manastir, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: manastire, t</i></p>	<p>(<i>mănastîr</i>)</p> <p>(<i>manastîr</i>)</p>	<p>crkva sa zgradama u kojima prema utvrđenim pravilima žive monasi i monahinje; samostan.</p> <p>fjalë a shprehje fetare; institucion së bashku me pronat dhe ndërtesën e banimit, ku jetojnë zakonisht murgj.</p>

mandarina
imenica ženskog roda

množina: mandarine

mandarinë, a
emër i gjinisë femërore

shumës: mandarina, t

(*mandarína*)

bot. šibili drvo voçke *Citrus nobilis* iz familije Rutaceae, slično pomorandži; plod te voçke.

(*mandarinë*)

term në botanikë; agrume që bën kokrra më të vogla se portokalli, me lëng e të ëmbla; kokrra e kësaj agrumeje: mandarinë pa fara.

manevra

imenica muškog roda

množina: manevri

manovër, a
emër i gjinisë mashkullore

shumës: manovra, t

(*mànëvar*)

1. voj. a. taktički ili strateški pokret kojim se oružane snage i sredstva u ratu dovode u najpovoljniju situaciju za postizanje određenog cilja. b. (obično u množini) velika, masovna vojna vežba.
2. kretanje tamo-amo, napred-natrag sl. radi zauzimanja željenog položaja, pravca i dr. (obično o lokomotivi, bordu ili nekom drugom motornom vozilu).
3. sport. potez, pokret, postupak igrača (u fudbalu, šahu i dr. igrama) kojim se želi zavarati protivnik, postići bolji položaj, raspored snaga ili druga prednost. b. fig. smišljena akcija, postupak, taktički, lukav gest koji treba nekoga da zavara, obmane, odn. da dovede do ostvarenja nekog skrivenog plana i sl., varka.

(*manóvër*)

1. term në ushtri; lëvizje e organizuar e forcave dhe e mjeteve luftarake për t'i dhënë armikut goditje më të fortë; / kryesisht; numri shumë; veprime taktike mësimore e trupave për të rritur përgatitjen luftarake dhe gatishmërinë: manovra tokësore (detare, ajrore).
2. kuptim i figurshëm; zakonisht; me kuptim keqësues; veprim i shkathët e dredhacak, për t'ia arritur një qëllimi: manovër demagogjike.

marama

imenica ženskog roda

množina: marame

maramë, a
emër i gjinisë femërore

shumës: marama, t

(*màrama*)

çetvrtast (rede trouglast) komad tkanine, različite izrade i veličine, za pokrivanje glave, vrata, za ogrtanje i dr.; četvrtast komad platna za uvijanje i nošenje nečega.

(*marámë*)

Napë e hollë dhe e gjatë që mbajnë gratë në kokë.

margarin

imenica muškog roda

množina: margarini

margarinë, a
emër i gjinisë femërore

shumës: margarina, t

(*margàrin*)

industrijski maslac koji se pravi uglavnom od biljnih masti i ulja.

(*margarinë*)

gjalpë bimor.

medaljon

imenica muškog roda

množina: medaljoni

medaljon, i
emër i gjinisë mashkullore

shumës: medaljone, t

(*medàljôn*)

1.a. ovalna ili sl., pljosnata kutijica u koju se stavlja slika voljene osobe, pramen kose i dr. ili sličan ženski nakit koji se, obešen na lančiću, nosi o vratu. b. uopšte okruglast pljosnat ukrasni ili drugi predmet, privezak na lančiću; amajlija, talisman i sl.
2. ovalni okvir, ram, udubljenje i sl. Za sliku ili portret.

(*medaljón*)

medalje që u jepet pjesëmarrësve në përkujtim të një ngjarjeje të shënuar: medaljoni i kongresit; / medalje e vogël që mbahet e varur në qafë: medaljon me fotografinë e mënës.

<p>mediokritet imenica muškog roda</p> <p>množina: mediokriteti</p> <p>mediokritet, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: mediokritete, t</p>	<p>(<i>medio-kritët</i>)</p> <p>(<i>medio-kritët</i>)</p>	<p>1. pej. osoba dosta ograničenih sposobnosti; glupak, glupan. 2. osrednja sposobnost, osrednjost, prosečnost.</p> <p>i ligjërimin libror; të qenët mediokër; punë a vepër mediokre: mediokritete në shkencë.</p>
<p>meduza imenica ženskog roda</p> <p>množina: meduze</p> <p>meduzë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: meduza, t</p>	<p>(<i>medúza</i>)</p> <p>(<i>medúzë</i>)</p>	<p>zool. klasa prvenstveno morskih životinja Chidaria iz kola dupljara, Coelentrata (životinja iz te klase).</p> <p>term në zoologji; kafshë deti pa skelet, në trajtë kërpudhe.</p>
<p>melodija imenica ženskog roda</p> <p>množina: melodije</p> <p>melodije, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: melodi, t</p>	<p>(<i>mèlòdija</i>)</p> <p>(<i>melodí</i>)</p>	<p>muz. niz tonova različite visine i trajanja koji čine skladnu muzičku celinu; pesma, arija.</p> <p>term në muzikë; varg tingujsh harmonikë, që përbëjnë një njësi; ëmbëlsi tingujsh: melodi lirike (populllore).</p>
<p>memorandum imenica muškog roda</p> <p>množina: memorandumí</p> <p>memorandum, a emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: memorandume, t</p>	<p>(<i>memoràndum</i>)</p> <p>(<i>memorándum</i>)</p>	<p>1. pol. diplomatskidokument, diplomatska nota u kojoj se iznosi zahtev, predlog ili mišljenje o nekom političkom pitanju. 2. pismo, predstavka (obično vlastima). 3. trg. Pismo u kojem se govori o poslovnoj saradnji. b. list sa odštampanim imenom preduzeća, ustanove u zaglavlju, koje služi za vođenje prepiske.</p> <p>1. Dosja, dokument në të cilin trajtohen çështjet që janë objekt i negociatave ndërkombëtare dhe i cili shërben si kujtesë, parashtrere; i bashkëngjitet edhe një note diplomatike për të shpjeguar përmbajtjen e saj, ose u dorëzohet përfaqësuesve të një shteti tjetër pa vulë ose nënshkrim; 2. Në tregti: tërheqja e vëmendjes në formën e një letre për një problem që ka lindur midis subjekteve të biznesit.</p>
<p>mentalitet imenica muškog roda</p> <p>množina: mentaliteti</p> <p>mentalitet, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: mentalitete, t</p>	<p>(<i>mentalitët</i>)</p> <p>(<i>mentalitët</i>)</p>	<p>1. način mišljenja, shvatanje, nazor; skup duhovnih osobina pojedinaca, grupe ljudi ili etničke zajednice koji određuje sklonosti i postupke, životnu orijentaciju i sl. nekog pojedinca, grupe ili zajednice. 2. karakteristična svojstva uopšte, duh.</p> <p>ligjërimin libror; mendësi. Mënyra se si e mendojmë dhe e kuptojmë botën; tërësia e pikëpamjeve dhe e shprehive të një njeriu a të një grupi shoqëror.</p>
<p>mermer imenica muškog roda</p> <p>množina: mermeri</p> <p>mermer, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: mermerë, t</p>	<p>(<i>mèrmer</i>)</p> <p>(<i>mermér</i>)</p>	<p>metamorfna, zrnastokristalasta stena sastavljena od kristalića, zrnaca kalcita ili dolomita, koja se upotrebljava u arhitekturi i vajarstvu, mramor.</p> <p>gur i fortë gëlqeror e kristalor, që përdoret për ndërtim a për zbukurim: mermer i bardhë (i zi); pllakë mermeri; punime (përmendore) mermeri.</p>

<p>metal imenica muškog roda</p> <p>množina: metali</p> <p>metal, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: metale, t</p>	<p>(mëlōdija)</p> <p>(melōdf)</p>	<p>opšti naziv za više hemijskih elemenata koji se odlikuju čvrstinom (osim žive), neprozirnošću, naročitim sjajem, dobrom povodljivošću toplote i elektriciteta i mogućnošću obrade livenjem i kovanjem: laki metali; obojeni metali; plemeniti metali; teški metali; crni metali.</p> <p>term në kimi; trup i thjeshtë, i fortë e me shkëlqim, që e përcjell mirë nxehtësinë dhe elektricitetin: metale të zeza hekuri, çeliku, etj.; metale me ngjyrë alumini, kallaji, plumbi etj.</p>
<p>meteor imenica muškog roda</p> <p>množina: meteori</p> <p>meteor, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: meteorë, t</p>	<p>(metèōr)</p> <p>(meteōr)</p>	<p>astr. sitno nebesko telo (od čestice do velike gromade) koje se kreće kroz vasionu; kratkotrajan blesak koji se vidi pri ulasku toga tela u Zemljinu atmosferu velikom brzinom.</p> <p>term në astronomi; trup i vogël që vjen nga hapësira ndërplanetare në atmosferën e Tokës dhe digjet, duke lënë pas një bisht të shndritshëm: me shpejtësinë e meteorit.</p>
<p>metoda imenica ženskog roda</p> <p>množina: metode</p> <p>metodë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: metoda, t</p>	<p>(metōda)</p> <p>(metōdë)</p>	<p>a. misaoni, logički postupak odn. skup postupaka koji se primenjuje u naučnoistraživačkom radu da bi se otkrile, opisale i obradile, sistematizovale naučne činjenice i podaci: deduktivna metoda; komparativna metoda. b. uopšte način, postupak odn. skup postupaka, model, obrazac po kojem se vrši neka delatnost, obavlja neki posao i sl.: vaspitna metoda; metoda obrade metala. v. prikladan, odgovarajući postupak, metodičnost, sistematičnost; način ponašanja, postupanja.</p> <p>1. term në filozofi; sistem parimesh teorike, kriteresh e rregullash, që shërbejnë si mbështetje shkencore për të njohur botën dhe shoqërinë ose për të studiuar a për të shpjeguar diçka në një fushë të veprimtarisë: metodë filozofike (shkencore).</p> <p>2. tërësi mënyrash ose mjetesh që përdorim për të kryer një punë, për t'ia arritur një qëllimi etj.; mënyrë veprimi: metodë e re (e gabuar); metoda krahasuese (analitike, sintetike); metoda e bindjes.</p> <p>3. teksti ose libri që përmban metodikën a bazat shkencore të një lënde mësimore në shkollë; metodikë: metoda e mësimit të gjuhës shqipe.</p>
<p>metro imenica muškog roda</p> <p>množina: metroi</p> <p>metro, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: metro, të</p>	<p>(mètrō)</p> <p>(metró)</p>	<p>gradska (pretežno podzemna) železnica.</p> <p>hekurudhë e nëndheshme në një qytet.</p>
<p>meze imenica srednjeg roda</p> <p>množina: meza</p> <p>meze, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: meze, t</p>	<p>(mèze)</p> <p>(méze)</p>	<p>a. mlečni i suhomesnati proizvodi, salata i dr. jestivo koje se pomalo uzima uz piće, kao predjelo ili u drugim prilikama. b. gošćenje takvim jestivom, zakuska.</p> <p>term në gjellëtari; pjatë me sallam, me djathë etj., që shtrohet për të shoqëruar pijen.</p>

Priča/ Tregimi

Jeste li znali da je **meze**, poznata kao mala raznolika jela koja se često poslužuju uz piće, deo mediteranske i bliskoistočne kulture već hiljadama godina?

Meze je tradicionalni oblik pripreme i posluživanja hrane koji se može pronaći u mnogim zemljama kao što su Grčka, Turska, Libanon, Izrael i mnoge druge. Ova praksa ima dugu istoriju još iz drevnih civilizacija.

Meze se sastoji od različitih malih porcija jela, poput svežeg povrća, sireva, maslina, humusa, falafela, ribe, školjki, pršuta i drugih delikatesa. Poslužuje se uz piće, obično vino, pivo ili rakiju, te podstiče na druženje i opušteno uživanje u hrani i piću.

Jedna zanimljivost je da je meze deo bogate mediteranske dijeta, koja se ističe kao jedna od najzdravijih na svetu. Ova praksa omogućava ljudima da raznolikost ukusa i tekstura, kao i deljenje obroka s prijateljima i porodicom, doprinese boljem zdravlju kao i boljim društvenim vezama i bliskosti.

Meze takođe ima istoriju koja je vezana za gostoprimstvo i tradiciju deljenja hrane sa gostima. To je oblik pokazivanja pažnje i brige prema posetiocima.

U svakoj zemlji regije Mediterana i Bliskog istoka, meze se može razlikovati po sastojcima i tradiciji pripreme, ali svi dele zajednički koncept uživanja u bogatstvu ukusa i mirisa ovih malih, ali zadovoljavajućih jela. Kod Albanaca, kao i kod Srba, ovaj deo se sastoji od ukusnih mesnih prerađevina, sireva i po koje rakije.

A e dini se **mezeja**, e njohur si pjata e vogël e llojlojshme që shpesh shërbehet me pije, ka qenë pjesë e kulturës mesdhetare dhe të Lindjes së Mesme për mijëra vjet?

Mezeja është një formë tradicionale e përgatitjes dhe shërbimit të ushqimit që mund të gjendet në shumë vende si Greqia, Turqia, Libani, Izraeli e shumë të tjera. Kjo praktikë ka një histori të gjatë që daton që nga qytetërimet e lashta.

Mezeja përbëhet nga porcionet e ndryshme të vogla ushqimi, siç janë perimet e freskëta, djathërat, ullinjë, humusi, falafeli, peshku, midhjet, proshuta dhe ushqimet e tjera të shijshme. Shërbehet me pije, zakonisht verë, birra ose raki, dhe e inkurajon shoqërimin dhe shijimin e relaksuar të ushqimit dhe pijeve.

Një gjë interesante është se mezeja është pjesë e dietës së pasur mesdhetare, e cila shquhet si një nga më të shëndetshmet në botë. Kjo praktikë i lejon njerëzit ta shijojnë shumëllojshmërinë e shijeve dhe teksturave, si dhe t'i ndajnë vaktet me miqtë dhe familjen, duke i kontribuar shëndetit më të mirë, si dhe raporteve më të mira shoqërore dhe afërsisë.

Mezeja ka gjithashtu një histori që lidhet me mikpritjen dhe traditën e ndarjes së ushqimit me mysafirët. Është një formë për ta treguar vëmendjen dhe kujdesin ndaj vizitorëve.

Në çdo vend të rajonit të Mesdheut dhe Lindjes së Mesme, mezeja mund të dallojë për sa i përket përbërësve dhe traditave të përgatitjes, por të gjitha e ndajnë konceptin e përbashkët për ta shijuar pasurinë e shijes dhe të aromës së këtyre pjatave të vogla por të kënaqshme. Për shqiptarët, por edhe për serbët, kjo pjesë përbëhet nga produktet e shijshme mishi, djathërat dhe nga ndonjë raki.

mahala
imena ženskog roda

množina: mahale

mëhallë, jaa
emër i gjinisë femërore

shumës: mëhallë, t

(mëze)

a. mlečni i suhomesnati proizvodi, salata i dr. jestivo koje se pomalo uzima uz piće, kao predjelo ili u drugim prilikama. b. gošćenje takvim jestivom, zakuska.

(méze)

term në gjellëtari; pjatë me sallam, me djathë etj., që shtrohet për të shoqëruar pijen.

Priča/ Tregimi

Reç „mahala“ ima bogatu istoriju i koristi se u različitim kulturama širom sveta.

„Mahala“ je reč koja potiče iz turskog jezika, a koristi se za opisivanje kvarta, susedstva ili malog naseljenog područja. Koncept mahale može se pronaći u mnogim zemljama jugoistočne Evrope, Bliskog istoka i drugim delovima sveta.

Mahale su često nastale kao organizovane zajednice s vlastitim identitetom i kulturom. U takvim susedstvima, ljudi su bili blisko povezani, a porodice su delile zajedničke resurse i brinule jedne o drugima. Mahale su imale središnji trg, džamiju ili crkvu, kao i druge zajedničke objekte poput bunara ili javnih prostora.

Osim toga, mahale su bile poznate po svojoj raznolikosti. U takvim susedstvima živele su porodice različitog etničkog, verskog i kulturnog porekla, što je doprinosilo bogatstvu i raznolikosti zajednice. Mahale su stvarale prostor za međusobno razumevanje, interakciju i deljenje tradicija.

Danas, iako su neke tradicionalne mahale zadržale svoj identitet, urbani razvoj i promene u društvu uticale su na transformaciju ovih zajednica. No, pojam mahale i dalje odražava važnost zajednice, solidarnosti i osećaja pripadnosti. Jedan primer toga jeste Bošnjačka mahala u Mitrovici, koja je vid neutralnog prostora gde Srbi, Albanci, Bošnjaci i ostali pripadnici raznih etničkih grupa dolaze da trguju bez obzira na politička dešavanja u zemlji.

Fjala **“mëhallë”** ka një histori të pasur dhe përdoret në kultura të ndryshme në mbarë botën.

“Mëhalla” është një fjalë që e ka origjinën nga gjuha turke dhe përdoret për të përshkruar një lagje, fqinjësi ose zonë të vogël të populluar. Koncepti i mëhallës mund të gjendet në shumë vende në Evropën Juglindore, Lindjen e Mesme dhe pjesë të tjera të botës.

Mëhallët shpesh u ngritën si komunitete të organizuara me identitetin dhe kulturën e tyre. Në lagje të tilla, njerëzit ishin të lidhur ngushtë, kurse familjet ndanin burime të përbashkëta dhe kujdeseshin për njëra-tjetrën. Mëhallët kishin një shesh qendror, një xhami ose një kishë, si dhe objekte të tjera të përbashkëta si puse ose hapësira publike.

Përveç kësaj, mëhallët ishin të njohura për shumëllojshmërinë e tyre. Familje me origjinë të ndryshme etnike, fetare dhe kulturore jetonin në lagje të tilla, që kontribuonte në pasurinë dhe shumëllojshmërinë e komunitetit. Mëhallët krijonin hapësirë për mirëkuptim reciprok, ndërveprim dhe shkëmbim të traditave.

Sot, megjithëse disa fshatra tradicionale e kanë ruajtur identitetin e tyre, zhvillimi urban dhe ndryshimet në shoqëri kanë ndikuar në transformimin e këtyre komuniteteve. Megjithatë, koncepti i mëhallës ende e pasqyron rëndësinë e komunitetit, solidaritetit dhe ndjenjës së përkatësisë. Një shembull i kësaj është lagja e boshnjakëve në Mitrovicë, e cila është një lloj hapësire neutrale ku serbët, shqiptarët, boshnjakët dhe pjesëtarët e tjerë të grupeve të ndryshme etnike vijnë për të tregtuar pavarësisht nga ngjarjet politike në vend.

mimóza

imenica ženskog roda

množina: mimoze

mimóza , a

emër i gjinisë femërore

shumës: mimóza, t

(mimóza)

bot. tropska biljka Mimosa pudica iz familije Mimosaceae.

(mimózë)

term në botanikë; dru i brishtë i viseve të ngrohta, që çel herët në pranverë lule të verdha me erë të mirë.

mineral

imenica muškog roda

množina: minerali

mineral , i

emër i gjinisë mashkullore

shumës: minerale, t

(mimóza)

geol. neorganska homogena materija u čvrstom (ređe tečnom) stanju, stalnog hemijskog sastava, koja se najčešće javlja u obliku kristala.

(mimózë)

lëndë joorganike ose bashkim kimik natyror, që gjendet në koren e Tokës dhe përmban metale etj.; xeheror: mineral hekuri (kromi, bakri).

moçvara*imenica ženskog roda**množina: moçvare***moçal,***emër i gjinisë mashkullore**shumës: moçale, t**(mòçvara)*

zemlište natopljeno ili prekriveno vodom, ustajalim barama i obraslo barskim biljem, baruština.

(moçál)

fushë ose pellg i madh me ujë të ndenjtur e me baltë: ujë moçali; vend moçal.

moda*imenica ženskog roda**množina: mode***modë,***emër i gjinisë femërore**shumës: moda, t**(móda)*

odnosi se na trenutni stil, trendove, oblačenje i način izražavanja koji su popularni u određenom vremenskom periodu i među određenom grupom ljudi. Moda je često povezana sa odevanjem, obucom, aksesoarima, frizurama, šminkom i drugim elementima koji čine celokupan izgled osobe; terati modu, trčati za modom (odevati se ili ponašati se, postupati i dr.) u skladu sa najnovijim zahtevima, tendencijama.

(módě)

tërësia e shijeve, e zakoneve etj., të cilat karakterizojnë mënyrën e jetesës të një rrethi shoqëror në një kohë të caktuar; model i ri veshjeje etj.: modë e re (e fundit); këpucë të modës; paradë mode; ndjek modën; është në modë; i shkoi moda i iku koha.

montaža*imenica ženskog roda**množina: montaže***montazh,***emër i gjinisë mashkullore**shumës: montazhe, t**(montáža)*

1. a sastavljanje neke celine od posebnih delova. b. sklapanje, sastavljanje mašina, aparata i sl., montiranje.
2. film. Odabiranje i spajanje snimljenih filmskih kadrova: filmska montaža.
3. fig. lažno predstavljavanje nečega kombinovanjem neistinitih ili proizvoljno odabranih činjenica u veštačku, iskonstruisanu celinu.

(montážh)

bashkim ose lidhje pjesësh a elementesh në një të tërë; montim: montazh fotografik; bëj montazhin e filmit.

motiv*imenica muškog roda**množina: motivi***motiv,***emër i gjinisë mashkullore**shumës: motive, t**(mòtiv)*

1. psih. ono što predstavlja osnovni emotivni podstrek, unutrašnji podsticaj za nečiju aktivnost, delatnost, postupak i sl., glavni podsticajni razlog, pobuda, povod.
2. um. a. osnovni sadržinski i idejni element koji karakteriše umetničko delo, osnovna zamisao, događaj, prizor i dr. kao pojedinačna tema, predmet, umetničke obrade. b. sadržajno-tematsko ili namensko obeležje dela.
3. uopšte glavni predmet, tema nečega (razgovora, razmišljanja i sl.)
4. ukrasni detalj, šara, ornament i sl. (u vezi, tkanju i sl.)
5. muz. najmanja ritmički i melodijski zaokružena muzička fraza kao sastavni deo veće celine ili teme; veća tonska celina, melodija i sl. koja karakteriše muzičko delo ili dominira u njemu odn. u pojedinim njegovim delovima.

(motív)

1. ajo që paraqet nxitjen themelore emocionale, nxitjen e brendshme për aktivitetin, veprimtarinë, veprimin e dikujt etj., arsyen kryesore motivuese, nxitjen, shkakun.
2 a. përmbajtja bazë dhe elementi konceptual që karakterizon një vepër artistike, idenë bazë, ngjarje, skenë etj. si temë individuale, objekt i përpunimit artistik. b. veçori përmbajtjesore-tematike ose e qëllimshme e vepërës.
3. në përgjithësi, tema kryesore, tema e diçkaje (bisedë, të menduarit etj.)
4. detaj dekorativ, lara, stoli etj. (në qëndisje, thurje etj.).
5. njësia më e vogël ritmike e melodisë që ka dy a tre tinguj në një theks; melodi.

mozaik*imenica muškog roda**množina: mozaici**(mozáik)*

1. a. slikarsko delo, kompozicija, izrađena slaganjem raznobojnih kockica, komadića od kamena, stakla, keramike i sl. u osnovu maltera (obično kao ukras na zidovima, podovima i svodovima). b. slikarska tehnika koja se ostvaruje slaganjem raznobojnih kockica, delića.
2. fig. skup, smesa raznolikih elemenata; celina sastavljena od raznolikih elemenata: mozaik naroda i jezika.

<p>mozaik, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: mozaikë, t</p>	<p>(mozaik)</p>	<p>1. portret a zbukurim me figura të ndryshme, që bëhet në truall të fortë, në mur etj. me copëza shumëngjyrëshe prej granili. 2. një grup, një përzierje elementësh të ndryshëm; një tërësi e përbërë nga elemente të ndryshme: një mozaik popujsh dhe gjuhësh.</p>
<p>mušmula imenica ženskog roda</p> <p>množina: mušmule</p>	<p>(mušmula)</p>	<p>bot. i agr. žbunasta voćka <i>Mespilus germanica</i> iz familije Rosaceae, koja rađa okruglaste jestive plodove; plod te biljke.</p>
<p>mushmollë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: mushmolla, t</p>	<p>(mushmóllë)</p>	<p>term në botanikë; pemë si molla, që bën kokrra të vogla, të cilat hahen kur ndulken; kokrrat e kësaj peme.</p>
<p>najlon imenica muškog roda</p> <p>množina: najloni</p>	<p>(nàjlón)</p>	<p>a. poliamidna sintetička plastična materija koja se najviše upotrebljava za izradu vlakana (za čarape, rublje, mreže i sl.). b. rib. vlakno od takvog materijala koje se upotrebljava u (sportskom) ribolovu tako što se na njega veže udica, struna.</p>
<p>najlon, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: nalone, t</p>	<p>(najlón)</p>	<p>lëndë sintetike që nxirret nga rrëshirat; fije shumë të qëndrueshme që bëhen prej saj; pëlhurë e endur me fije të tilla: fije najloni; perde najloni.</p>
<p>nebuloz imenica ženskog roda</p> <p>množina: nebuloze</p>	<p>(nebulóza)</p>	<p>1. ono što je maglovito, nejasno, maglovitost, nerazumljivost. 2. astr. (obično u množini), maglina.</p>
<p>nebulozë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: nebuloz, t</p>	<p>(nebulózë)</p>	<p>term në astronomi; mjegullnajë: nebulozat planetare.</p>
<p>nektar imenica muškog roda</p> <p>množina: nektari</p>	<p>(něktar)</p>	<p>1.a. mit. Božansko piće, napitak bogova koji je davao besmrtnost. b. fig. dobro, ukusno i prijatno alkoholno piće. 2. bot. sladak sok u cvetovima nekih biljaka.</p>
<p>nektar, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: nektar, t</p>	<p>(nektár)</p>	<p>1. lëng i ëmbël në rrëzë të petlave të luleve, që e thithin bletët për të bërë mjaltin. 2. kuptim i figurshëm; ëmbëlsira e diçkaje; pjesa më e mirë e diçkaje, ajka: nektari i këngës popullore.</p>
<p>nervoza imenica ženskog roda</p> <p>množina: nervoze</p>	<p>(nervóza)</p>	<p>nervna napetost, razdražljivost; nestrpljivo iščekivanje, nespokoјstvo.</p>
<p>nervozizëm, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: nervozizma, t</p>	<p>(nervozízëm)</p>	<p>gјendje e acaruar e nervave: shenja nervozizmi; fliste me nervozizëm.</p>
<p>nostalgjia imenica ženskog roda</p> <p>množina: nostalgije</p>	<p>(nostàlgija)</p>	<p>čēznja, tuga za rodnim krajem, zavičajem, domovinom, čēznja za prošlošću.</p>
<p>nostalgji, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: nostalgji, të</p>	<p>(nostalgji)</p>	<p>i ligjërimit libror; malli për dikë a për diçka: e kujton me nostalgji.</p>

<p>nota imenica ženskog roda</p> <p>množina: note</p> <p>notë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: nota, t</p>	<p>(<i>nóta</i>)</p> <p>(<i>nótë</i>)</p>	<p>1. muz. a. grafički znak kojim se beleže trajanje i visina tima: u množini muzičko delo, zapisano takvim znakovima, odn. list. Sveska i sl. ispisani njima. b. fig. obeležje, prizvuk: delo s notom nostalgije.</p> <p>2. pismeni akt u diplomatskim odnosima između pojedinih država i njihovih vlada (s određenim povodom).</p> <p>1. term në muzikë; shenjë për një tingull muzikor sipas shkallës dhe gjatësisë; vetë tingulli kur këndohet ose luhet në një vegël; numri shumë; tekst i një vepre muzikore, i shkruar me këto shenja: nota re.</p> <p>2. kuptim i figurshëm; ngjyrimi që merr diçka sipas ndjenjave dhe qëndrimit të njeriut; veçori e shprehjes në një vepër artistike: nota të gëzuara (lirike, dramatike).</p> <p>3. term në diplomaci; letër zyrtare që i dërgon një shtet një shteti tjetër me anë të një përfaqësuesi: notë diplomatike (proteste).</p>
<p>novela imenica ženskog roda</p> <p>množina: novele</p> <p>novelë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: novela, t</p>	<p>(<i>novèla</i>)</p> <p>(<i>novélë</i>)</p>	<p>prozno delo kraćeg obima; veća, razrađenija pripovetka.</p> <p>term në letërsi; tregim i gjatë për një ngjarje nga jeta.</p>
<p>oaza imenica ženskog roda</p> <p>množina: oaze</p> <p>oazë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: oaza, t</p>	<p>(<i>oáza</i>)</p> <p>(<i>oázë</i>)</p>	<p>1. mesto , područje u pustinji sa izvorima vode i sa vegetacijom.</p> <p>2. fig. ono što se izdvaja svojom vrednošću (u neugodnoj, nepovoljnoj okolini), pozitivan izuzetak: oaza mira.</p> <p>1. mesto , područje u pustinji sa izvorima vode i sa vegetacijom.</p> <p>2. fig. ono što se izdvaja svojom vrednošću (u neugodnoj, nepovoljnoj okolini), pozitivan izuzetak: oaza mira.</p>
<p>olimpijada imenica ženskog roda</p> <p>množina: olimpijade</p> <p>olimpiadë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: olimpiada, t</p>	<p>(<i>olimpijáda</i>)</p> <p>(<i>olimpiadë</i>)</p>	<p>1. ist. vremenski period od četiri godine između olimpijskih igara održanih u staroj Grčkoj, na Olimpu, u čast boga Zeusa; same igre koje su tada održavane.</p> <p>2. sport. Međunarodno sportsko takmičenje koje se održava svake četvrte godine.</p> <p>1. term në sport; garë e madhe sportive ndërmjet atletëve e sportistëve më të mirë të vendeve të ndryshme të botës; lojërat olimpike që bëhen një herë në çdo katër vjet; garë sportive, artistike ose shkencore, që organizohet ndërmjet vendeve fqinje: olimpiadë botërore (ballkanike, kombëtare);.</p> <p>2. term në histori; kohë prej katër vjetësh ndërmjet dy lojërave olimpike, që në Greqinë e lashtë merrej si matëse e kohës.</p>
<p>omlet imenica muškog roda</p> <p>množina: omleti</p> <p>omëletë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: omleta, t</p>	<p>(<i>òmlet</i>)</p> <p>(<i>omëletë</i>)</p>	<p>jelo pripremljeno od umućenih jaja koja se peku na tavi ili u tavi; kajgana.</p> <p>term në gjellëtar; vezë e rrahur dhe e fërguar: omëletë me djathë (me sallam).</p>

opanak*imenica muškog roda**množina: opanci***opingë, a***emër i gjinisë femërore**shumës: opinga, t**(ôpanak)**(opíngë)*

seljačka laka i plitka obuća, obično od isprepletanih kožnih kaiševa i povijenim vrhom.

lloj këpucësh të sheshta me lëkurë gjedhi të mbledhur anës e të lidhur me retra a me gjalma; këpucë të thjeshta gome.

Priča/ Tregimi

Opanci su tradicionalna obuća izrađena od kože i drvenog đona. Oni su bili ne samo popularni među ruralnim stanovništvom Balkana, već su i postali inspiracija za modne kreatore i dizajnere.

Opanci su deo bogate tradicije obuće u balkanskim zemljama proteklih nekoliko stotina godina. Izrađivani su od kože koja se pričvršćuje uz pomoć kožnih traka i često imaju tradicionalne i unikatne uzorke i dekoracije. Drveni donovi pružaju sjajnu potporu i zaštitu stopalu, što ih čini praktičnim za hodanje po neravnom terenu i poljima.

Uprkos svojoj ruralnoj i tradicionalnoj nameni, opanci su postali priznati u svetu mode. Modni kreatori i dizajneri pronašli su inspiraciju u izgledu i estetici ovih tradicionalnih cipela, prepoznajući njihovu autentičnost i ručni rad.

Danas možete pronaći moderne verzije opanaka koje kombinuju tradicionalne elemente sa modernim dizajnom i materijalima. Ovaj spoj tradicije i inovacije čini opanke popularnim kako među domaćim stanovništvom, tako i među stranim posetiocima i ljubiteljima mode.

Opanci su postali simbol kulturne baštine i identiteta Balkana, a njihova popularnost širom sveta pokazuje kako tradicionalni predmeti mogu inspirisati i doprineti modernom dizajnu.

Opingat janë këpucë tradicionale të bëra prej lëkure dhe me shollë prej druri. Ato jo vetëm që ishin të njohura në mesin e popullatës rurale të Ballkanit, por gjithashtu u bënë frymëzim për krijuesit dhe stilistët e modës.

Opingat janë pjesë e traditës së pasur të këpucëve në vendet e Ballkanit për disa qindra vitet e fundit. Bëhen prej lëkure që fiksohen me rripa lëkure dhe shpesh kanë modele dhe dekorime tradicionale dhe unike. Shollat prej druri ofrojnë mbështetje dhe mbrojtje të mrekullueshme për këmbë, duke i bërë ato praktike për të ecur në terrene dhe fusha të parrafshëta.

Pavarësisht qëllimit të tyre rural dhe tradicional, opingat janë bërë të njohura në botën e modës. Kreatorët dhe stilistët e modës e gjetën frymëzimin në pamjen dhe estetikën e këtyre këpucëve tradicionale, duke e njohur origjinalitetin e tyre dhe punën e dorës.

Sot mund të gjeni versione moderne të opingave që i kombinonjë elementet tradicionale me dizajnin dhe materialet moderne. Ky kombinim i traditës dhe inovacionit i bën opingat të njohura si në mesin e popullatës vendase ashtu edhe në mesin e vizitorëve të huaj dhe adhuruesve të modës.

Opingat janë bërë simbol i trashëgimisë kulturore dhe të identitetit të Ballkanit, dhe popullariteti i tyre në mbarë botën tregon se si objektet tradicionale mund të frymëzojnë dhe të kontribuojnë në dizajnin modern.

okean*imenica muškog roda**množina: okeani***oqean, i***emër i gjinisë mashkullore**shumës: oqeane, t**(okëân)**(oqeân)*

1. vodeni, morski prostor između kontinenata.
2. fig. ogroman, nesaglediv, beskrajan prostor; vrlo veliko, bezgranično vreme.

1. hapësirë shumë e madhe me ujëra të kripura ndërmjet kontinenteve: Oqeani Atlantik; Oqeani Paqësor (i Qetë); Oqeani Indian; Oqeani i Ngrirë i Veriut; oqeani botëror (i përbotshëm) (gjeogr.) hidrosfera.
2. kuptim i figurshëm; sasi shumë e madhe, diçka e pamasë dhe e pafund: oqean njerëzish (fjalësh).

<p>organ imenica muškog roda</p> <p>množina: organi</p> <p>organ, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: organe, t</p>	<p>(òrgān)</p> <p>(òrgán)</p>	<p>1. fiziol. Deo organizma živih bića koji vrši određenu, za života, važnu funkciju: organ vida; organ sluha.</p> <p>2. ustanova ili organizaciona jedinica, telo neke institucije, koje vrši operativne poslove i ima određena ovlašćenja, obično u oblasti javnog, društvenog i političkog života; predstavnik, službenik, neposredni sprovodilac zadatka takve ustanove ili tela: državni organ; stambeni organ; organ ministarstva prosvete.</p> <p>3. list, glasilo neke političke stranke, udruženja i sl.</p> <p>1. pjesë e trupit të qenieve të gjalla ose e bimëve, që kryen një funksion të caktuar: organet e brendshme; organet e shqisave (e tretjes, e frymëmarrjes).</p> <p>2. institucion a forum i veçantë në administratën shtetërore ose në një nga fushat e jetës politiko-shoqërore, që kryen një detyrë të caktuar: organ ligjvënës; organet drejtuese (qendrore); organet lokale (vendore); organet e partisë (e pushtetit).</p>
<p>ortak imenica muškog roda</p> <p>množina: ortaci</p> <p>ortak, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: ortakë, t</p>	<p>(òrtāk)</p> <p>(orták)</p>	<p>saradnik, partner u zajedničkom trgovačkom poslu, odn. suvlasnik u zajedničkom preduzeću, kompanjon. Fig. saučesnik u kakovom, obično nepoštenom, sumnjivom poslu.</p> <p>ai që punon bashkë me një tjetër a me të tjerë dhe ndajnë fitimet; pjesëtar me të drejta të barabarta në diçka: u bënë ortakë.</p>
<p>palata imenica ženskog roda</p> <p>množina: palate</p> <p>pallat, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: pallate, t</p>	<p>(pàlata, palàta)</p> <p>(pallát)</p>	<p>veliko, raskošno izgrađena zgrada, građevina velikih dimenzija u kojoj su obično smeštene državne, kulturne, sportske, trgovačke ili dr. ustanove; rezidencija vladara, visokih državnih zvaničnika, bogataša i dr.</p> <p>1. ndërtesë e madhe me shumë kate; shtëpi madhështore me shtojcat e saj.</p> <p>2. oborri mbretëror a perandorak.</p>
<p>pamuk imenica muškog roda</p> <p>množina: pamuci</p> <p>pambuk, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: pambukë, t</p>	<p>(pàmuk)</p> <p>(pambúk)</p>	<p>1. bot. a. južna biljka iz porodice slezova čije je seme u čauri pokriveno vlaknima, <i>Gossypium</i>. b. vlakno te biljke koje se upotrebljava za izradu tekstilnih proizvoda i tkanina; tekstil, tekstilni materijal od pamučnih vlakana.</p> <p>1. term në botanikë; bimë industriale, e cila bën boçe me shumë fije të gjata e të bardha: pambuk i egër barishte e dëmshme, e ngjashme me pambukun.</p> <p>2. tufa e fijeve të boçes së kësaj bime: pëlhurë (batanije) pambuku.</p>

Priča/ Tregimi

Pamuk je jedna od najstarijih biljaka koje su ljudi koristili za proizvodnju tkanina i vlakana već hiljadama godina.

Pamuk (lat. *Gossypium*) se smatra jednom od najvažnijih biljaka za proizvodnju prirodne tkanine. Njegovo uzgojno područje obuhvata različite delove sveta, ali poznato je da su Indija i Kina prve zemlje koje su uzgajale pamuk i proizvodile tkanine od njega.

Ova biljka se ceni zbog svoje jednostavnosti i izdržljivosti vlakana. Pamučna vlakna su meka, prozračna i udobna za nošenje, što ih čini omiljenim za pravljenje odeće i drugih tekstilnih proizvoda. Pamučni materijali su takođe lako perivi i otporni na habanje, što ih čini praktičnim za svakodnevnu upotrebu.

Pamučna industrija je odigrala ključnu ulogu u razvoju društava i trgovine. Uzgoj pamuka postao je važan ekonomski sektor u mnogim zemljama, donoseći prosperitet i otvarajući put za trgovinu i razmenu između različitih delova sveta.

I danas, pamuk zadržava svoj značaj kao jedan od najvažnijih i najrasprostranjenijih materijala u svetu tekstila. Tehnološki napredak u poljoprivredi i obradi pamuka omogućio je povećanje proizvodnje i pristupačnost ovog popularnog materijala.

Pambuku është një nga bimët më të vjetra të cilën njerëzit e kanë përdorur për të prodhuar pëlhura dhe fibra për mijëra vjet.

Pambuku (lat. *Gossypium*) konsiderohet si një nga bimët më të rëndësishme për prodhimin e pëlhurës natyrale. Zona e kultivimit të saj përfshin pjesë të ndryshme të botës, por dihet se India dhe Kina ishin vendet e para që e kultivonin pambukun dhe prodhonin pëlhura prej tij.

Kjo bimë vlerësohet për thjeshtësinë dhe qëndrueshmërinë e fibrave. Fijet e pambukut janë të buta, të tejdukshme dhe të rehatshme për t'u veshur, duke i bërë ato të preferuara për prodhimin e rrobave dhe produkteve të tjera tekstili. Materialet e pambukut janë gjithashtu të lehta për t'u larë dhe të qëndrueshme ndaj hollimit, duke i bërë ato praktike për përdorim të përditshëm.

Industria e pambukut luajti një rol kyç në zhvillimin e shoqërive dhe të tregtisë. Kultivimi i pambukut është bërë një sektor i rëndësishëm ekonomik në shumë vende, duke sjellë prosperitet dhe duke hapur rrugën për tregti dhe shkëmbim midis pjesëve të ndryshme të botës.

Edhe sot, pambuku e ruan rëndësinë e tij si një nga materialet më të rëndësishme dhe më të përhapura në botën e tekstilit. Progresi teknologjik në bujqësi dhe përpunimin e pambukut ka bërë të mundur rritjen e prodhimit dhe përbalueshmërisë së këtij materiali të popullarizuar.

<p>panda imenica ženskog roda</p> <p>množina: pande</p> <p>pandë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: panda, t</p>	<p>(pánda)</p> <p>(pándë)</p>	<p>Kineski medved, himalajska životinja kao medved, mesojed.</p> <p>Ariu kinez, kafshë himalajane si ariu, mishngrënës.</p>
<p>parcela imenica ženskog roda</p> <p>množina: parcele</p> <p>parcelë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: parcela, t</p>	<p>(parcèla)</p> <p>(parcélë)</p>	<p>manji komad zemljišta kao deo jedne (obično veće građevinske) lokacije; jedinice zemljišne površine koja se u zemljišnim knjigama vodi uvek pod istim brojem.</p> <p>ngastër toke. Cope toke.</p>
<p>park imenica muškog roda</p> <p>množina: parkovi</p> <p>park, u emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: parqe, t</p>	<p>(pàrk)</p> <p>(park)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. uređeno zemljište sa drvoredima, zelenilom, cvećem, klupama i sl. namenjeno za šetanju, odmor, dečju igru (obično u gradu). 2. (uz odredbu saobraćajni, vozni, automobilski i sl.) celokupan fond prevoznih sredstava (kakve ustanove, grada i sl.). <ol style="list-style-type: none"> 1. kopsht i madh me drurë zbukurues e me lule, që shërben si vend pushimi; shesh i pajisur me lodra ose me mjete të ndryshme për argëtim a për sport. 2. term në teknikë; vendi ku mbahen e ndreqen automjetet; autopark:

<p>parket <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: parketi</i></p> <p>parket, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: parkete, t</i></p>	<p>(pàrkēt)</p> <p>(parkét)</p>	<p>glatke drvene daščice naroçito podešene za prekrivanje poda; pod prekriven takvim daščicama.</p> <p>copa dërrasash të shkurtra që shtrohen në dysheme të mbërthyerë pranë njëra-tjetrës; dysheme e shtruar me këto copa dërrasash: dhomë me parket.</p>
<p>parking <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: parkinzi</i></p> <p>parking, u <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: parkinje, t</i></p>	<p>(pàrking)</p> <p>(parkíng)</p>	<p>parkiralište, mesto (obično na ulici, trgu I sl.) namenjeno za parkiranje, privremeno ostavljanje vozila.</p> <p>vend për vendosjen e përkohshme të mjeteve motorike.</p>
<p>parlament <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: parlamenti</i></p> <p>parlament, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: parlamente, t</i></p>	<p>(parlàment)</p> <p>(parlamént)</p>	<p>pol. najviše zakonodavno telo u ustavnoj državi koje čine narodni poslanici, narodna skupština.</p> <p>kuvendi kombëtar, përfaqësia kombëtarë në të gjitha shtetet.</p>
<p>partija <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: partije</i></p> <p>parti, a <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: parti, të</i></p>	<p>(pàrtija)</p> <p>(partí)</p>	<p>1.a. pol. politička organizacija, stranka s određenim društvenim, ekonomskim i drugim programom; demokratska stranka; liberalna stranka. b. udruženje, savez ljudi okupljenih zajedničkim interesom ili gledištem.</p> <p>2. a. grupa ljudi kao skup izdvojen iz veće celine. b. izvesna količina, deo nečeg većeg, kompletnijeg, kontingent. v. deo koji čini posebnu celinu u okviru kakvog kompletnijeg dela, dokumenta I dr., odlomak, deonica, pasus, stavak.</p> <p>1.organizatë politike e shtresave të caktuara shoqërore, që ka programin dhe statutin e vet.</p> <p>2. grup njerëzish të bashkuar nga një qëllim; palë: u ndanë dy partish.</p> <p>3. pjesë mallrash që çohen njëherësh diku: parti pambuku(lëkure).</p>
<p>pejzaž <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: pejzaži</i></p> <p>peizazh, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: peizazhe, t</i></p>	<p>(pèjzāž)</p> <p>(peizázh)</p>	<p>1. opšti izgled prirode nekog kraja, predela.</p> <p>2. prikaz takvog predela na slici, crtežu; sama slika, crtež sa takvim prikazom.</p> <p>pamje e natyrës a e një vendi që rroket nga syri; art. vizatim a pikturë që paraqet një pamje të tillë: peizazh vjeshte; sodit peizazhin; / term në letërsi; përshkrim i natyrës në një vepër letrare: mjeshtëri i peizazhit.</p>
<p>pelin <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: pelini</i></p> <p>pelin, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: peline, t</i></p>	<p>(pèlin)</p> <p>(pelín)</p>	<p>bot. pelen, biljka iz porodice glavočika, jakog mirisa I gorkog ukusa, upotrebjava se u medicine, Artemisia absinthium. b. napitak dobijen od te biljke.</p> <p>1. term në botanikë; barishte shumë e hidhur, me lule të vogla të verdheme, që përdoret në mjekësi, për prodhimin e pijeve të ndryshme etj.</p> <p>2. kuptim i figurshëm; hidhërim i madh, helm.</p> <p>3. si mbiemër; edhe kuptim i figurshëm; shumë i hidhur, helm.</p>

<p>parket imenica muškog roda</p> <p>množina: parketi</p> <p>parket, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: parkete, t</p>	<p>(pàrkēt)</p> <p>(parkét)</p>	<p>glatke drvene daščice naročito podešene za prekrivanje poda; pod prekriven takvim daščicama.</p> <p>copa dërrasash të shkurtra që shtrohen në dysheme të mbërthyerë pranë njëra-tjetrës; dysheme e shtruar me këto copa dërrasash: dhomë me parket.</p>
<p>periferija imenica ženskog roda</p> <p>množina: periferije</p> <p>periferi, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: periferi, të</p>	<p>(perifërija)</p> <p>(periferi)</p>	<p>spoljni, krajni, rubni deo nečeg: periferija kruga, periferija grada.</p> <p>rrethinë; pjesa anësore rreth diçkaje: periferia e qytetit.</p>
<p>perla imenica ženskog roda</p> <p>množina: perle</p> <p>perlë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: perla, t</p>	<p>(pèrła, pèrła)</p> <p>(pérlë)</p>	<p>biser: a. okruglo sedefasto zrnce, odn. zrnca koja se stvaraju u ljušturi nekih školjki i koja služe kao nakit: ogrlica od bisera; veštački biseri; lovac na bisere. b. fig. ono što se ističe kao osobito lepo i dragoceno: biseri poezije.</p> <p>margaritar: perla natyrore (artificiale). gur i çmuar me shumë shkëlqim, që gjendet brenda guaskave të disa butakëve të detit</p>
<p>pica imenica ženskog roda</p> <p>množina: pice</p> <p>picë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: pica, t</p>	<p>(pīca)</p> <p>(picë)</p>	<p>vrsta italijanskog jela od pečenog testa s raznovrsnim nadevom po površini.</p> <p>term në gjellëtari; shtresë e hollë brumi, përsipër me djathë, sallam, domate, kërpudha etj., e pjekur në furrë.</p>

Priča/ Tregimi

Pica (ital.pizza) omiljeni italijanski specijalitet, je postala toliko popularna da je UNESCO uvrstio njenu tradicionalnu pripremu u deo svetske nematerijalne baštine!

To se dogodilo 2017. godine, kada je tradicionalna italijanska pica s napuljskim testom, paradajzom San Marzano, maslinovim uljem i mozarellom, postala službena kategorija zaštićenog gastronomskog nasleđa čovečanstva. To je priznanje važnosti i jedinstvenosti recepta i tradicije pripreme ove ukusne hrane.

Pica je postala omiljena hrana širom sveta, a danas se njeni recepti razlikuju po tome što im se dodaju brojni različiti sastojci, u zavisnosti od regionalnih zahteva i kulinarskih kreativnosti. Bez obzira na to, njena jednostavnost i savršen spoj sastojaka i ukusa i dalje oduševljavaju nepce mnogih ljubitelja hrane.

Ovaj gastronomski klasik ima dugu istoriju koja datira do starog Rima, no moderna verzija sa paradajzom, mocarellom i drugim sastojcima razvila se u italijanskoj regiji Kampaniji, posebno u Napulju. Danas se pica priprema i u mnogim delovima sveta, a postala je simbol uživanja u hrani i društvenim okupljanjima.

Pica (italisht pizza), një specialitet i preferuar italian, është bërë aq i famshëm saqë UNESCO e përfshiu përgatitjen e saj tradicionale si pjesë të trashëgimisë jomateriale botërore!

Kjo ndodhi në vitin 2017, kur pica tradicionale italiane me brumë napolitan, domate San Marzano, vaj ulliri dhe djathin “mozzarella” u bë kategori zyrtare e trashëgimisë gastronomike të mbrojtur të njerëzimit. Është një mirënjohje e rëndësishme dhe veçantisë së recetës dhe traditës së përgatitjes së këtij ushqimi të shijshëm.

Pica është kthyer në një ushqim të preferuar në mbarë botën dhe sot recetat e saj dallojnë në atë që u shtohen shumë përbërës të ndryshëm, në varësi të kërkesave rajonale dhe kreativitetit të kuzhinës. Pavarësisht kësaj, thjeshtësia e saj dhe kombinimi perfekt i përbërësve dhe shijeve vazhdojnë t'i kënaqin shqisat e shumë adhuresve të ushqimit.

Ky klasik gastronomik ka një histori të gjatë që nga Roma e lashtë, por versioni modern me domate, djathin “mozzarella” dhe përbërës të tjerë u zhvillua në rajonin italian të Kampanias, veçanërisht në Napoli. Sot, pica përgatitet në shumë pjesë të botës dhe është kthyer në një simbol të shijimit të ushqimit dhe tubimeve shoqërore.

<p>pijanica imenica ženskog roda</p> <p>množina: pijanice</p> <p>Pijanec, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: pijanecë, t</p>	<p>(pìca)</p> <p>(pìcë)</p>	<p>vrsta italijanskog jela od pečenog testa s raznovrsnim nadevom po površini.</p> <p>term në gjellëtari; shtresë e hollë brumi, përsipër me djathë, sallam, domate, kërpudha etj., e pjekur në furrë.</p>
<p>pilot imenica muškog roda</p> <p>množina: piloti</p> <p>pilot, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: pilotë, t</p>	<p>(pilót)</p> <p>(pilót)</p>	<p>onaj koji upravlja avionom ili brodom.</p> <p>drejtuesi i një mjeti fluturues: piloti i aeroplanit aviator;</p>
<p>pirat imenica muškog roda</p> <p>množina: pirati</p> <p>pirat, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: piratë, t</p>	<p>(pirát, pirát)</p> <p>(pirát)</p>	<p>1. morski razbojnik, gusar.</p> <p>2. onaj koji se nelegalno, bez dozvole bavi kakvom delatnošću (izdavanjem ploča, snimljenih video-kaseta, knjiga, emitovanjem radio programa i dr.)</p> <p>1. kusar deti: piratët e shekullit XVIII.</p> <p>2. i ligjërimin libror; i kopjuar e i përvetësuar pa lejen e autorit: kasete pirate.</p>
<p>plan imenica muškog roda</p> <p>množina: planovi</p> <p>plan, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: plane, t</p>	<p>(plân)</p> <p>(plán)</p>	<p>1. nacrt, crtež. Skica i sl. koja predstavlja neki objekt, raspored objekata, ulica i dr., projekat: plana grada; plan uređenja kuće.</p> <p>2. a. utvrđeni raspored, redosled poslova, mera i dr. za ostvarenje kakvog zadatka, posla, programa i dr.: petogodišnji plan razvoja; investiocni plan. b. zamisao, namera, cilj kome se teži, koji se želi ostvariti.</p> <p>3. raspored toka, izvođenja, održavanja, sprovođenja nečega, satnica, raspored: plan rada; plan predavanja.</p> <p>4. fig. a. pozicija, mesto. b. sfera, okvir, polje delovanja.</p> <p>5. film. Prikaz u filmskom kadru zavisno od udaljenosti kamere od objekta snimanja i veličine prostora obuhvaćenog objektivom.</p> <p>1. vizatim me vija e shenja të posaçme, në një shkallë shumë të zvogëluar, që paraqet një sipërfaqe toke, pamjen e një ndërtese etj., planimetri; skicë: plan topografik; plani i qytetit.</p> <p>2. tërësi masash të caktuara që parashikojnë ecurinë e një pune, afatet e saj etj.;</p> <p>3. term në ekonomi; tërësia e detyrave, e treguesve dhe e mjeteve, që</p>

4. kuptim i figurshëm; qëllimi a synimi që parashikojmë të arrijmë: kam plane të tjera; kam (kam vënë) në plan kam ndër mend, synoj.
 5. rrafsh: në planin politik (ekonomik, historik).
 6. vendndodhja e dikujt a e diçkaje lidhur me largësinë nga shikuesi; kuptim i figurshëm; vendi i dikujt a i diçkaje sipas rëndësisë: është (kalon) në plan të dytë.

pljoska
 imenica ženskog roda

množina: pljoske

plloskë, a
 emër i gjinisë femërore

shumës: plloska, t

(pljòska)

(pllòskë)

manja boca, obično spljoštenog oblika.

enë druri e rrumbullakët për ujë, për verë etj.

pol
 imenica muškog roda

množina: polovi

pol, i
 emër i gjinisë mashkullore

shumës: pole, t

(pòl)

(pol)

1.bio.obično se odnosi na biološku karakteristiku koja razdvaja muške osobe (muški pol) od ženskih osoba (ženski pol).
 2. geog. A. krajnja tačka zemljišne rotacione osnove nebeskih tela: Severni pol, Južni pol. b. odgovarajuće površine na planeti zemlji sa određenim geografskim klimatskim itd. karakteristikama.
 3. fiz. tačka koja je središte određenih magnetnih sila: pozitivan pol; negativan pol.
 4.fig. uopšte, suprotan kraj nečega.

1. term në biologji; zakonisht i referohet një karakteristike biologjike që ndan personat mashkull (mashkullor) nga personat femra (femërore).
 1. term në gjeografi; secili nga dy skajet e kundërta të boshtit të përfytyruar të Tokës, që mendohen si të palëvizshme gjatë rrotullimit të rruzullit rreth vetes; vendi rreth këtyre skajeve: Poli i Veriut (i Jugut); pol gjeografik vendi ku bashkohen mesditësit; pol magnetik pikë afër Polit të Veriut ose të Jugut, drejt së cilës kthehet gjilpëra e busullës.
 2. term në astronomi; secili nga dy skajet e kundërta të boshtit të përfytyruar në sferën qiellore, rreth të cilit duket sikur rrotullohen yjet.
 3. term në fizikë; term në elektronikë; secili nga dy skajet e kundërta të një qarku elektrik, që kanë rrymë me shenjë të kundërt; secili nga fundet e një magneti, të një elektromagneti ose të gjilpërës magnetike: pol pozitiv (negativ); polet e qarkut (e magnetit).

poligraf
 imenica muškog roda

množina: poligrafi

poligraf, i
 emër i gjinisë mashkullore

shumës: poligrafe, t

(poligraf)

(poligráf)

Aparat koji prislonjen uz telo, beleži duševne doživljaje koji nastaju ako čovek ispitivan, ne govori istinu; detektor laži.

Pajisja, e cila është ngjitur në trup, regjistron përvojat mendore që lindin nëse një person, kur merret në pyetje, nuk thotë të vërtetën; detektor gënjeshtre.

pomada
 imenica ženskog roda

množina: pomade

pomadë, a
 emër i gjinisë femërore

shumës: pomada, t

(pomáda)

(pomádë)

miriśljava mast za negu kože i kose.

krem me lëndë të yndyrta e me barna të ndryshme, që përdoret për mjekime të jashtme, në kozmetikë etj.

<p>portal imenica muškog roda</p> <p>množina: portali</p> <p>portal, a emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: portale, t</p>	<p>(pòrtāl)</p> <p>(portál)</p>	<p>1. arhitektnoski ukrašen glavni ulaz u crkvu, palatu itd., glavna vrata.</p> <p>1.term në arkitekturë; porta kryesore e një ndërtese, e punuar me arkitekturë të bukur: portali i pallatit.</p> <p>2. një faqe interneti që ofron shumë informacione të një lloji: lajme, programe falas, reklama dhe të ngjashme.</p>
<p>potkova imenica ženskog roda</p> <p>množina: potkove</p> <p>potkua, oi emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: potkonj, të</p>	<p>(pòtkova)</p> <p>(potkúa)</p>	<p>potkovicica, savijena polukružna gvozdена ploča koja se prikuje zaprežnoj stoci s donje strane kopita radi zaštite od ozleda i klizanja.</p> <p>pllakë e hollë a copë prej metali, e kthyer si hark, me të cilën mbathin kafshët e barrës.</p>
<p>pozicija imenica ženskog roda</p> <p>množina: pozicije</p> <p>pozitë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: pozita, t</p>	<p>(pòzīcija)</p> <p>(pozitë)</p>	<p>1. položaj jedinice ili grupe u društvu.</p> <p>2. položaj, stav tela.</p> <p>3. voj. Položaj vojnih snaga.</p> <p>4. sport. a. raspored figura u šahovskoj igri. b. raspored igrača u kolektivnoj igri. v. mačevalački stav.</p> <p>5. fig. mišljenje, gledište, stav koji neko ima ili zastupa u odnosu na određeni problem.</p> <p>1. vendi ku ndodhet dikush a diçka: pozitë strategjike; pozita gjeografike (gjeogr.) vendi në rruzullin tokësor ku shtrihet një shtet etj.</p> <p>2. vendi që zë dikush a diçka ndërmjet të tjerëve; gjendje sipas detyrës, përgjegjësisë a nëpunësisë: pozita shoqërore; pozita ndërkombëtare; pozita e gruas në shoqëri; është në pozitë të vështirë; njeri me pozitë nëpunës i lartë.</p> <p>3. kuptim i figurshëm; pikëpamjet, synimet etj. që përcaktojnë qëndrimet e veprimet e dikujt; qëndrim: është në pozita të drejta.</p>
<p>propaganda imenica ženskog roda</p> <p>množina: propagande</p> <p>propagandë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: propaganda, t</p>	<p>(propågānda)</p> <p>(propagándë)</p>	<p>1. širenje ideja, informacija ili glasina u cilju pomoći ili nanošenja štete osobi, instituciji ili stvari za koju se neko zalaže.</p> <p>2. a. ideje činjenice ili optužbe koje se namerno šire da bi se potpomogao svoj cilj ili da bi se nanela šteta oponentu. b. javni nastup koji ima ovakav efekat.</p> <p>veprimtari e gjerë me anë të shtypit, të radios, të fjalimeve etj. për të përhapur dhe për të ngulitur te njerëzit një doktrinë a një ide, për t'i bindur dhe për t'i mobilizuar për diçka etj.; i ligjërimet bisedor; përpjekje për t'i mbushur mendjen dikujt a për ta bindur për diçka: propagandë politike (kulturore); mjetet e propagandës.</p>
<p>pršut imenica muškog roda</p> <p>množina: pršuti</p> <p>proshutë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: proshuta, t</p>	<p>(pršut, pršuta)</p> <p>(proshútë)</p>	<p>mirišljava mast za negu kože i kose.</p> <p>krem me lëndë të yndyrta e me barna të ndryshme, që përdoret për mjekime të jashtme, në kozmetikë etj.</p>

<p>proteza <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: proteze</i></p> <p>protezë, a <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: proteza, t</i></p>	<p><i>(protéza)</i></p> <p><i>(protezë)</i></p>	<p>med. naprava od različitog materijala kao pomagalo koje zamenjuje organ ljudskog tela ili njegov deo koji nedostaje.</p> <p>pjesë artificiale për dorë, për këmbë, për dhëmbë etj, që vihet në vend të asaj që është dëmtuar a është hequr.</p>
<p>pubertet <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: puberteti</i></p> <p>pubertet, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: pubertete, t</i></p>	<p><i>(pubèrtët)</i></p> <p><i>(pubertët)</i></p>	<p>razvojni period u kome dolazi do polnog sazrevanja.</p> <p>i ligjërimin libror; moshë nga fëmijëria në adoleshencë, kur fillon edhe pjekuria seksuale.</p>
<p>puč <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: pučevi</i></p> <p>puç, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: puçe, t</i></p>	<p><i>(püč)</i></p> <p><i>(puç)</i></p>	<p>pokušaj iznenadnog preuzimanja državne vlasti naglim prevratom, izvedenim obično s malim brojem ljudi.</p> <p>ligjërimin libror; grusht shteti: puç ushtarak.</p>
<p>puhati <i>glagol</i></p> <p>puhat <i>folje</i></p>	<p><i>(púhati)</i></p> <p><i>(puhát)</i></p>	<p>ispuhivati zrak iz usta ili nosa sa namerom stvaranja strujanja vazduha; pojačano disati, dahtati.</p> <p>fryj me gjyryk.</p>
<p>pire <i>imenica srednjeg roda</i></p> <p><i>množina: piri</i></p> <p>pure, ja <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: pure, të</i></p>	<p><i>(pirē)</i></p> <p><i>(puré)</i></p>	<p>kaša (obično od kuvanog krompira).</p> <p>qull i trashë me perime ose me pemë të shtypura; gjellë me qull të tillë patatesh, me qumësht, me gjalpë etj.</p>
<p>ćef <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: ćefovi</i></p> <p>qejf, i <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: qejfe, t</i></p>	<p><i>(ćëf)</i></p> <p><i>(qejf)</i></p>	<p>1. želja, prohtev: ispuniti ćef. 2. dobro raspoloženje, veselje: biti u ćefu.</p> <p>1. kalimi i kohës në mënyrë të këndshme; dëfrim. 2. kënaqësia që na vjen nga dikush a nga diçka; ëndje; dëshirë; gjendje e mirë shpirtërore e fizike.</p>

Priča/ Tregimi

Reç **"ćef"** ima posebno značenje u mnogim delovima Balkana, a koristi se kako bi se opisalo iskustvo uživanja u trenutku bez posebne svrhe ili cilja. Takođe se odnosi na zadovoljstvo ili uživanje u nečemu, posebno u sitnicama i trenucima koji nas ispunjavaju radošću. To može biti trenutak opuštanja, zadovoljstva ili veselja koji nam pruža zadovoljstvo bez obzira na spoljne okolnosti.

Ova reč ističe važnost malih, ali dragocenih trenutaka u životu koji nas čine srećnima i ispunjenima. To može biti trenutak opuštanja uz šoljicu kafe ili čaja, čitanje omiljene knjige, šetnja u prirodi, uživanje u ukusnom jelu, smeh sa prijateljima ili bilo koji drugi trenutak koji čini da se osećamo zadovoljno i ispunjeno.

U srpskoj kao i albanskoj kulturi prisutno je darivanje prijatelja ili člana porodice ili činjenja nekih lepih gestova samo „iz ćefa“, tj. na obostrano zadovoljstvo. Međutim, često se koristi i kao sarkazam.

Fjala **"qejf"** ka një kuptim të veçantë në shumë pjesë të Ballkanit, dhe përdoret për ta përshkruar përvojën e shijimit të momentit pa një synim apo qëllim të caktuar. I referohet gjithashtu kënaqësisë ose shijimit të diçkaje, veçanërisht gjërave të vogla dhe momenteve që na mbushin me gëzim. Mund të jetë një moment relaksimi, kënaqësie apo gëzimi që na jep kënaqësi pavarësisht rrethanave të jashtme.

Kjo fjalë nxjerr në pah rëndësinë e momenteve të vogla, por të çmuara në jetë që na bëjnë të lumtur dhe të përmbushur. Mund të jetë një moment relaksimi me një filxhan kafe ose çaj, leximi i një libri të preferuar, shëtitja në natyrë, shijimi i një ushqimi të shijshëm, të qeshurit me miqtë ose çdo moment tjetër që na bën të ndihemi të kënaqur dhe të përmbushur.

Në kulturën serbe, por edhe në atë shqiptare, është e pranishme t'i bësh dhuratë një miku apo familjari apo të bësh gjeste të këndshme vetëm "nga qejfi" (për qejf), d.m.th. për kënaqësi reciproke. Megjithatë, shpesh përdoret edhe si sarkazëm.

ćelavac <i>imenica muškog roda</i> množina: ćelavci	(ćèlavac)	ćelav. Čovek bez kose; onaj kome je kosa opala kosa.
qel , i <i>emër i gjinisë mashkullore</i> shumës: qela, t	(qel)	qeros. Njeri pa flokë; ai të cilit i kanë rënë flokët nga qerja; me ngjyrim sharës; tullac.
ćelija <i>imenica ženskog roda</i> množina: ćelije	(ćèlija)	1. sobica za samca. a. u manastiru, samostanu, isposnička sobica. b. samica u zatvoru, duševnoj bolnici i sl.
qeli , a <i>emër i gjinisë femërore</i> shumës: qeli, të	(qelí)	1. kthinë e vogël në një manastir, ku banon murgu ose murgesha. 2. kthinë e vogël në burg ku veçohet një i burgosur; birucë.
ćosav , a, o <i>pridev</i>	(ćòsav)	kojem ne rastu brkovi i brada; koji je bez dlaka: ćosav čovek; ćosavo lice.
qose , ja <i>emër i gjinisë mashkullore</i> shumës: qose, t	(qóse)	ai që nuk ka qime në faqe e në mjekër.

<p>čořak imenica muřkog roda</p> <p>mnoŹina: čořkovi</p> <p>qoře, <i>ja</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: qoře, t</p>	<p>(čořak, čořak)</p> <p>(qoře)</p>	<p>1. sobica za samca. a. u manastiru, samostanu, isposnička sobica. b. samica u zatvoru, duřevnoj bolnici i sl.</p> <p>1. kthinë e vogël në një manastir, ku banon murgu ose murgesha. 2. kthinë e vogël në burg ku veçohet një i burgosur; birucë.</p>
<p>ćumez imenica muřkog roda</p> <p>mnoŹina: ćumezi</p> <p>qymez, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: qymeze, t</p>	<p>(ćumez, ćumez)</p> <p>(qyméz)</p>	<p>vlaŹna i prljava, zapuřtena prostorija.</p> <p>ligjërimit bisedor; kotec pulash.</p>
<p>ćup imenica muřkog roda</p> <p>mnoŹina: ćupovi</p> <p>qyp, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: qypa, t</p>	<p>(ćup)</p> <p>(qyp)</p>	<p>bokast zemljani sud s uŹim grlom, krćag.</p> <p>enë balte e madhe e me vjegë për të mbajtur bulmet, turshi etj.: qyp me djathë (me ullinj); është bërë si qyp është shëndosur shumë.</p>
<p>rasa imenica Źenskog roda</p> <p>mnoŹina: rase</p> <p>racë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: raca, t</p>	<p>(rāsa)</p> <p>(rācë)</p>	<p>1. antrop. Istorijski nastala skupina ljudi koja ima neke zajedničke nasledne fizičke i psihičke osobine; boju koŹe, oćiju, oblik lubanje, rast i sl.: bela rasa; Źuta rasa; crna rasa.</p> <p>2. zool. skupina istovrsnih Źivotinja koje imaju zajedničko poreklo, slićne telesne osobine, prilagođenost određenim Źivotnim uslovima, pasmina: kriŹanje rasa.</p> <p>3. narod: grćka rasa.</p> <p>4. ljudi koji se razlikuju od drugih nekim posebnim osobinama, soj.</p> <p>1. secili nga grupet e mëdha të shoqërisë njerëzore, me disa tipare të jashtme të trashëgueshme, si ngjyra e lëkurës dhe e flokëve, trajta e kokës etj.: raca e bardhë (e verdhë, e zezë); përzierja e racave.</p> <p>2. term në zoologji; grup kafshësh, zakonisht shtëpiake, me tipare e cilësi të përbashkëta të trashëgueshme; lloj i zgjedhur kafshësh shtëpiake: racë e pastër (e përzier); racë kuajsh (dhensh); lopë (qen) race; përmirësimi (kryqëzimi) i racës.</p>
<p>region imenica muřkog roda</p> <p>mnoŹina: regioni</p> <p>rajon, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: rajone, t</p>	<p>(regiōn)</p> <p>(rajōn)</p>	<p>regija, kraj, predeo, podrućje, oblast, okrug.</p> <p>krahinë e gjerë a pjesë e madhe e një vendi me veçori gjeografike, ekonomike etj.; zonë: rajon industrial (i zhvilluar); rajon i banuar.</p>

<p>rebus imenica muškog roda</p> <p>množina: rebusi</p> <p>rebus, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: rebuse, t</p>	<p>(<i>rébus</i>)</p> <p>(<i>rébus</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. zagonetka u obliku crteža, znakova, slova i sl. koju treba odgonetnuti, rešiti. 2. fig. zagonetka, nejasna stvar, nejasnoća. <ol style="list-style-type: none"> 1. i ligjërimet libror; gjëegjëzë, në të cilën paraqitet me vizatime, me shifra, me shkronja a me shenja të tjera një fjali ose një shprehje që duhet gjetur: zgjidh rebusin. 2. kuptim i figurshëm; diçka me përmbajtje të ngatërruar e të pakuptueshme.
<p>registar imenica muškog roda</p> <p>množina: registri</p> <p>regjistër, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: regjistra, t</p>	<p>(<i>règistar</i>)</p> <p>(<i>regjistër</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. a. popis, spisak (pojmov, reči, predmeta itd. datih alfabetskim redom); pregled nečega dat sistematski: registar imena; registar reči; registar poslova. b. knjiga u koju se zavode prispeli i poslati spisi, akti: registar u arhivu. v. knjiga upisa u koju se stiče pravo postojanja, korišćenja, rada i sl. neke radne organizacije, motornog vozila i dr.: registar privrednih organizacija. 2. muz. a. određeni niz tonova nekog instrumenta, stepen visine i jačine glasa, niz tonova ljudskog glasa koji se proizvodi istim položajem glasnih žica: glas sa svojim zvučnim registrima. b. naprava za merenje visine, boje i jačine zvuka (u orguljama, harmonici i sl.). <ol style="list-style-type: none"> 1. fletore e madhe ku shënohen emra, shifra, fakte etj. që të ruhen e të përdoren më pas për qëllime të ndryshme: regjistri themeltar i shtetasve libri që mban zyra e gjendjes civile, në të cilin shënohen të dhënat e plota për çdo shtetas. 2. term në muzikë; një nga pjesët e shkallës muzikore të një vegle ose të zërit të njeriut; shtrirja e zërit të një këngëtar; tërësia e tasteve ose e gypave të një vegle me frymë, që japin të njëjtën shkallë muzikore: regjistër i lartë (i mesëm, i ulët); regjistri i zërit (i fizarmonikës, i organos). 3. term në teknikë; mjet i posaçëm për të rregulluar lëvizjen ose punën e një aparati a të një mekanizmi; mënyra e përpiktë ose masa sipas së cilës duhet të punojë një aparat a një mekanizëm: regjistri i orës; e vuri në regjistër.
<p>reklama imenica ženskog roda</p> <p>množina: reklame</p> <p>reklamë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: reklama, t</p>	<p>(<i>rekláma, rekláma</i>)</p> <p>(<i>reklámë</i>)</p>	<p>a. delatnost kojom proizvođači putem oglasa, filmova, spotova, plakata, radija i dr. nude potrošačima svoje proizvode, obavestavajući ih o ceni i kvalitetu robe; preporučivanje, popularisanje, hvaljenje (proizvoda radi kupovine): imati dobru reklamu. b. oglas, plakat kojim se nešto reklamira.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. njoftim publik që bëhet në radio, në televizion, në stenda etj. për ta bërë të njohur një mall, një shfaqje teatrore etj.; tërësia e botimeve, e filmave etj. që bëhen për këtë qëllim; afishja, pllakati etj. me njoftim të tillë. 2. me kuptim keqësues; prirje për të bërë bujë: i bëjnë reklamë.
<p>reljef imenica muškog roda</p> <p>množina: reljeft</p> <p>reliev, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: relieve, t</p>	<p>(<i>rèljef</i>)</p> <p>(<i>reliev</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. geog. Oblik tla, površine Zemljine kore s obzirom na razlike u visini, prirodne visije i nizije: izražen reljef Crne Gore. 2. vajarsko delo sa oblicima koji predstavljaju ispuččenja i udubljenja: zid ukrašen reljefom. <ol style="list-style-type: none"> 1. term në gjeografi; sipërfaqja e tokës me male, me kodra, me ultësira e me lugina: harta e relievit. 2. figurë a vepër skulpture e gdhendur mbi një sipërfaqe (në gur, në dru a në metal): relievi i medaljes.
<p>reportaža imenica ženskog roda</p> <p>množina: reportaže</p> <p>reportazh, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: reportazhe, t</p>	<p>(<i>reportáža</i>)</p> <p>(<i>reportázh</i>)</p>	<p>novinarski članak sa odlikama književnog teksta u kome se nešto opisuje, izveštaj o nečemu gde se slikaju situacije, likovi i sl.; takvo izveštavanje, pisanje.</p> <p>shkrim publicistik për veprimtari, ngjarje etj. nga jeta e përditshme, të cilat gazetari i ka parë vetë.</p>

<p>rezerva imenica ženskog roda</p> <p>množina: rezerve</p>	<p>(<i>rezêrva</i>)</p>	<p>1. a. sačuvana, ostavljena količina nečega za kasniju upotrebu, zaliha: rezerva hrane; rezerva brašna. b. količina nečega što još nije eksploatisano, iskorišćeno (obično o prirodnom bogatstvu): rezerva uglja; rezerva cinka.</p> <p>2. status koji imaju vojni obveznici koji su odslužili vojni rok ili im je prestala aktivna vojna služba i pozivaju se na vojne vežbe po potrebi: oficir po potrebi. b. deo vojske koji se u borbu angažuje po potrebi. v. sport. igrač koji ulazi u igru po potrebi, da zameni drugog igrača, zamena.</p>
<p>rezervë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: rezërva, t</p>	<p>(<i>rezêrvë</i>)</p>	<p>1. ushqime, mallra, lëndë ose mjete, që vihen mënjanë për t'i përdorur kur të jetë nevoja; lëndë të para ose burime nëntokësore të pashfrytëzuara (edhe si mb.): rezerva ushqimore (dimërore); rezerva shtetërore (monetare); rezerva mineralesh.</p> <p>2. kuptim i figurshëm; i ligjërimit libror; ngurrim për ta pranuar, për ta miratuar a për ta zbatuar diçka plotësisht: shfaq (mban, ka) rezerva; pa rezerva pa ngurrim.</p>
<p>rezultat imenica muškog roda</p> <p>množina: rezultati</p>	<p>(<i>rezùltât</i>)</p>	<p>1.a. ono što proističe iz nečega kao posledica, kao krajnji ishod: rezultat delovanja; rezultat takvog shvatanja. b. mat. Vrednost, veličina koja se dobija izračunavanjem, rešavanjem nekog zadatka ili neke računarske operacije: rezultat jednačine; rezultat množenja.</p> <p>2. ono što se potisne, do čega dođe nekom organizovanom aktivnošću, ishod nečega: slab rezultat; povoljan rezultat; rezultat utakmice.</p>
<p>rezultat , i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: rezultate, t</p>	<p>(<i>rezultât</i>)</p>	<p>1. diçka që del nga një punë a nga një veprim; fryt, përfundim, arritje: rezultatet e punës (e përpjekjeve, e zgjedhjeve, e provimeve); pa rezultat pa ndonjë përfundim; i kotë; dolën me rezultate.</p> <p>2. pasojë, rrjedhim: si rezultat (libr). si rrjedhim, si pasojë, si përfundim.</p> <p>3. term në sport; treguesi i përfundimit të një ndeshjeje, të një gare etj.: rezultat i lartë; fitoi me rezultatin 2-1.</p>
<p>rima imenica ženskog roda</p> <p>množina: rime</p>	<p>(<i>ríma</i>)</p>	<p>glasovno ponavljanje, podudaranje na kraju dvaju ili više stihova, slik, srok: daktilska rima; ženska rima; muška rima.</p>
<p>rimë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: ríma, t</p>	<p>(<i>rímë</i>)</p>	<p>term në letërsi; përputhje e plotë e rrokjeve të fundit të dy a më shumë vargjeve duke filluar nga zanorja e theksuar: rimë e mbyllur rimë e një strofe katërshe, ku vargu i parë përkon me të katërtin dhe i dyti me të tretin (skema ab ba); rimë e puthur rimë e një strofe katërshe ku vargjet përkojnë dy e nga dy njëri pas tjetrit (skema aa bb); rimë e kryqëzuar rimë e një strofe katërshe ku vargjet përkojnë i pari me të tretin dhe i dyti me të katërtin (skema ab ab); rimë femërore përputhja e fjalëve me theks në rrokjen e parafundit; rimë mashkullore përputhja e fjalëve me theks në rrokjen e fundit.</p>
<p>ropstvo imenica srednjeg roda</p> <p>množina: ropstva</p>	<p>(<i>ròpstvo</i>)</p>	<p>odnos među ljudima i narodima zasnovan na potpunoj zavisnosti I pokornosti, robovanje; stanje onoga koji je u nečijoj vlasti, zarobljeničtvo, zatočeništvo; pokornost: ropstvo naroda; duhovno ropstvo.</p>
<p>robëri, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: robëri, të</p>	<p>(<i>robëri</i>)</p>	<p>1. term në histori; bujkrobëri: robëria feudale.</p> <p>2. gjendja e atij që ka humbur lirinë; mungesa e çdo lirie dhe e çdo të drejte; skllavëri: robëria fashiste (osmane); koha e robërisë; ra në robëri.</p> <p>3. kuptim i figurshëm; me ngjyrim përbuzës; nënshtrim i plotë ndaj dikujt a ndaj diçkaje.</p>
<p>ruzmarin imenica muškog roda</p> <p>množina: ruzmarini</p>	<p>(<i>rùzmarin, rùzmarin</i>)</p>	<p>bot. sredozemni grm Rosmarinus officinalis aromatični igličasti listovi koji služe kao začini, a eterična ulja upotrebljavaju se u medicini.</p>

<p>rozmarinë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: rozmarina, t</p>	<p>(rozmarinë)</p>	<p>term në botanikë; trumzë. Shkurre me kërcëj të vegjël, me lule të bardha e me gjethe të merme, që përdoren për përgatitjen e lëndëve aromatike</p>
<p>reka imenica ženskog roda</p> <p>množina: reke</p>	<p>(réka)</p>	<p>1. stalni vodeni tok jačeg intenziteta koji potiče od jednog izvora ili nastaje od više potoka i pritoka i teče koritom do ušća: reka Dunav; reka Tara. 2. fig. velika količina, veliki broj nečega što se pomera, kreće, mnoštvo, masa: reka izbeglica.</p>
<p>rrekë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: rreka, t</p>	<p>(rrékë)</p>	<p>1. rrjedhë uji. 2. kuptim i figurshëm; lumë: rrëke njerëzish; mendimet rrjedhin si rrekë; rrekë lotësh.</p>
<p>repa imenica ženskog roda</p> <p>množina: repe</p>	<p>(rèpa, répa)</p>	<p>bot. i agr. zeljasta biljka Brassica rapa i B. r. rapifera sa mesnatim zadebljalim korenom iz familije Cruciferae sa mnoštvom varijeteta koji se koriste kao hrana za stoku i kao industrijska biljka.</p>
<p>rrepë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: rrepa, t</p>	<p>(rrépë)</p>	<p>term në botanikë; barishte me gjethe si të panxharit, me rrënjë të rrumbullakët e të tultë: rrepë e bardhë rrepan; rrepë e zezë; rrepë e kuqe; rrikë; rrepë sheqeri panxharsheqeri</p>
<p>salata imenica ženskog roda</p> <p>množina: salate</p>	<p>(saláta)</p>	<p>1. a. nazivza više biljnih podvrsta iz porodice glavočika koje se presne i začinjene uljem, sirćetom i solju jedu uz glavno jelo: zelena salata; italijanska salata.</p>
<p>sallatë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: sallata, t</p>	<p>(sallátë)</p>	<p>1. term në botanikë; barishte me gjethe të mëdha, të gjelbra, që hahen të gjalla me vaj, me uthull e me kripë: sallatë e gjelbër, sallatë me gjethe shumë të buta; sallatë lakër sallatë e mbledhur kokë. 2. ushqim i ftohtë, i përgatitur zakonisht me perime të gjalla a të ziera, të grira, me vaj, me uthull e me kripë: sallatë jeshile sallatë vetëm me gjethe të gjelbra e me qepë të njoma; sallatë e përzier; sallatë me domate (me ullinj, me tranguj, me lakër); sallatë ruse patate, karota e fasule të ziera, përsipër me majonezë; peshk me sallatë; e bëj sallatë (fig.) e grij, e bëj copë-copë.</p>
<p>sanke imenica ženskog roda</p>	<p>(sânke)</p>	<p>male saonice (obično za dečije klizanje na snegu); saonice uopšte.</p>
<p>sajë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: saja, t</p>	<p>(sájë)</p>	<p>mjet si qerre e vogël, me dy drurë të lëmuar poshtë në vend të rrotave, që tërhiqet nga qentë a nga kuajt zakonisht në vende me borë; mjet i tillë i vogël me të cilën rrëshqasin fëmijët.</p>
<p>satelit imenica muškog roda</p> <p>množina: sateliti</p> <p>satelit, <i>a</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: satelitë, t</p>	<p>(saláta)</p> <p>(sallátë)</p>	<p>1. nebesko telo koje pod uticajem gravitacije kruži oko glavne planete, pratilac planete. 2. a. država koja se pokorava drugoj, jačoj državi. b. stalni pratilac nekoga, u svemu zavistan od njega, sledbenik, pristalica, pomagač uopšte. 1. trup qiellor që rrotullohet rreth një planeti a rreth një ylli: Hëna është satelit i Tokës. 2. aparaturë e posaçme elektronike e lëshuar në orbitë rreth Tokës ose rreth një trupi tjetër qiellor për vëzhgime e për studime shkencore, për ndërlydhe etj.: satelit artificial. 3. edhe si mbiemër; kuptim i figurshëm; me kuptim keqësues; shtet që ndjek në mënyrë të verbër politikën e një shteti tjetër: vende (qeveri) satelite.</p>

<p>semafor imenica muškog roda</p> <p>množina: semafori</p> <p>semafor, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: semaforë, t</p>	<p>(<i>sèmafór</i>)</p> <p>(<i>semafór</i>)</p>	<p>1. svetlosni signalni uređaj (na raskrnicama, železničkoj pruži i dr. saobraćajnicama) koji reguliše saobraćaj.</p> <p>2. sport. elektronski ili mehanički uređaj za objavljivanje rezultata (na sportskim terenima).</p> <p>pajisje e posaçme me drita të ndryshme që shuhen e ndizen, e cila vendoset në udhëkryqje e në stacionet e trenave për të dhënë shenjën e lëvizjes së mjeteve e të këmbësorëve; shenjëdhënës.</p>
<p>serija imenica ženskog roda</p> <p>množina: serije</p> <p>serial, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: seriale, t</p>	<p>(<i>serijäl</i>)</p> <p>(<i>seriäl</i>)</p>	<p>niz publikacija, televizijskih emisija, radio emisija, epizoda i sl. koje su u nastavcima.</p> <p>dramë, film etj. që jepet në seri.</p>
<p>server imenica muškog roda</p> <p>množina: serveri</p> <p>server, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: serverë, t</p>	<p>(<i>sèrver</i>, <i>sèrver</i>)</p> <p>(<i>servér</i>)</p>	<p>Računar koji omogućuje vezu ka drugim mrežnim resursima i pruža usluge ostalim računarima u mreži, pomoću odgovarajućeg softvera.</p> <p>Një kompjuter që mundëson lidhjen me burime të tjera të rrjetit dhe ofron shërbime për kompjuterët e tjerë në rrjet, duke përdorur softuerin e duhur.</p>
<p>sanduk imenica muškog roda</p> <p>množina: sanduci</p> <p>sënduk, u emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: sëndukë, t</p>	<p>(<i>sànduk</i>)</p> <p>(<i>sèndúk</i>)</p>	<p>čtvrtasto drveno ili metalno spremište za stvari s poklopcom i bravom; kovčeg; škrinja.</p> <p>arkë prej druri me kapak për të mbajtur plaçka të ndryshme</p>
<p>simpatija imenica ženskog roda</p> <p>množina: simpatije</p> <p>simpati, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: simpatí, të</p>	<p>(<i>simpâtija</i>)</p> <p>(<i>simpatí</i>)</p>	<p>1. privlačnost, nežno osećanje prema nekome, duhovna srodnost, razumevanje, slaganje; osećati simpatije.</p> <p>2. osoba prema kojoj neko oseća naklonost: moja simpatija.</p> <p>1. ndjenjë pëlqimi e mirëdashjeje për dikë a për diçka.</p> <p>2. një person për të cilin dikush ndjen dashuri: simpatia ime.</p>
<p>sistem imenica muškog roda</p> <p>množina: sistemi</p>	<p>(<i>sistēm</i>)</p>	<p>1. utvrđen raspored, poredak delova povezan u skladnu celinu, utvrđen red: imati sistem; strog sistem.</p> <p>2. a skup principa koji služe kao temelj osnova neke nauke, naučne doktrine ili naučnih ispitivanja: filozofski sistem; heliocentrični sistem. b. skup principa, metoda, načina u primeni, ostvarivanju nečega.</p> <p>3. a. skup delova povezanih zajedničkom funkcijom: živčani sistem; sistem krvotoka; sistem za varenje. b. skup društvenih, ekonomskih, privrednih jedinica, ustanova organizaciono povezanih u jednu celinu: energetska sistem, školski sistem. v. skup celina kakvih elemenata, jedinica, združenih prema zajedničkim karakteristikama: konsonantski sistem jezika.</p> <p>4. a. oblik društvene organizacije: državni sistem; sistem vladavine. b. oblik, način organizacije nečega: izborni sistem.</p> <p>5. princip tehničkog uređenja, tehničke strukture, konstrukcija.</p>

sistem, a
emër i gjinisë mëshkorg

shumës: sistemi, t

(sistém)

1. rregull sipas të cilit janë vendosur a vepronjë pjesët e një tërësie; mënyra e rregullt sipas së cilës i vëmë, i ndërtojmë etj. gjërat: sistemi i mbrojtjes; fshat i ndërtuar me sistem.
2. tërësi e metodave dhe e mënyrave që zbatohen sipas disa rregullave e parimeve të ngulitura për të bërë a për të arritur diçka; i ligjërimt bisedor; rregull i ngulitur për të bërë një punë, metodë: sistemi i notave; sistemi i zgjedhjeve.
3. tërësi pjesësh, elementesh, pajisjesh, që kanë lidhje të ngushta dhe kryejnë një punë: sistemi nervor; sistemi rrënjor i bimës; sistemi periodik i elementeve; sistemi gramatikor; sistemi diellor; sistemi monetar (valutor); sistemi energjetik; sistemi ujitës; sistemi rrugor (i transportit); sistem shumëfazësh; sistem tokëzimi (elektr.); sistem ngrohjeje.
4. tërësia e njërive administrative, ekonomike, kulturore etj. të lidhura nga ana organizative dhe me detyra të njëlljta; rrjet.
5. rend shoqëror: sistemi skllavopronar (feudal, kapitalist).
6. tërësia e ndarjeve dhe e nëndarjeve të vendosura në mënyrë konvencionale për të matur diçka: sistemi metrik; sistemi dhjetor; sistemi teknik sistem në të cilin njësitë themelore të matjes janë metri, kilogrami dhe sekonda.

sito
imena srednjeg roda

množina: sita

(sító)

naprava za prosejavanje (brašna ili drugih sipkavih materija) u obliku mreže ili preforiranog lima, s otvorima određene veličine, kroz koje prolazi jedan deo sipkave mase, a drugi se zadržava na mreži.

sitë, a
emër i gjinisë femërorë

shumës: sita, t

(sítë)

rrjetë e dendur teli etj., e mbërthyer në një rreth druri a plastike, që përdoret për t'i hequr miellit krundet: sitë e imët (e dendur, e rrallë).

scena
imena ženskog roda

množina: scene

(scěna)

- 1.a. pozornica, bina; pozorišna delatnost, teatar. b. skup kulisa, dekor.
- 2.a. izdvojen, manje-više samostalan deo u književnim i scenskim delima; prikaz, slika kakvog događaja uopšte. b. deo pozorišnog čina, prikaz, pojava.
- 3.a. karakterističan događaj, upečatljiva pojava iz svakodnevnog života. b. razg. oštar sukob, svađa: napraviti scenu.

skenë, a
emër i gjinisë femërorë

shumës: skena, t

(skěnë)

1. pjesa e ngritur e teatrit ku luajnë aktorët e valltarët, ku këndojnë këngëtarët etj.; tërësia e dekoreve që paraqitin vendin ku zhvillohet veprimi i një pjese teatrale: skenë rrotulluese; hyri (u ngjit, doli) në skenë; prapa skenës (fig., keq.) fshehurazi, pa e marrë vesh të tjerët, prapa krahëve.
2. kuptim i figurshëm; veprimtaria në teatër; teatri: mjeshtrit e skenës.
3. term në teatër; nëndarje e një akti gjatë së cilës luajnë të njëjtët personazhe; episod i veçantë i një drame, i një veprë tregimtare etj.; një ngjarje, një pamje nga natyra etj., që paraqitet në një vepër arti, në një film, në një emision etj.: në skenën e tretë të aktit të dytë; skenë masive; skenë komike.
4. kuptim i figurshëm; pamje: skenë mallëngjyese.
5. kuptim i figurshëm; tërësia e kushteve dhe e rrethanave në të cilat zhvillohen ngjarjet politike, shoqërore etj.; arenë: u largua nga skena politike.

snob
imena mužskog roda

množina: snobovi

(snõb)

osoba koja se ponaša nadmeno ili arogantno prema drugim ljudima, obično na osnovu njihovog društvenog statusa, obrazovanja, materijalnog bogatstva ili kulturnih preferencija.

snob, i
emër i gjinisë mashkullore

shumës: snobë, t

(snob)

ai që vuan nga snobizmi. i ligjërimt libror; prirje e ngulitur për të ndjekur mënyrën e jetesës, sjelljet dhe modën e një shtrese shoqërore që mendohet si më e lartë e më e zgjedhur; shije e sëmure për t'i pëlqyer gjërat vetëm pse janë të huaja e të stërholluara.

<p>soda imenica ženskog roda</p> <p>množina: sode</p> <p>sodë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: soda, t</p>	<p>(<i>sóda</i>)</p> <p>(<i>sódë</i>)</p>	<p>1. Naziv za natrijum-karbonat.</p> <p>lëndë kimike si pluhur i bardhë, e tretshme në ujë, e cila nxirret nga natriumi dhe përdoret në industri, në mjekësi, në gjellëtari etj.: sodë kaustike; sodë rrobash; sodë buke (gjelle).</p>
<p>soko/ sokol imenica muškog roda</p> <p>množina: sokolovi</p> <p>sokol, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: sokola, t</p>	<p>(<i>sòkò/sòkol</i>)</p> <p>(<i>sokól</i>)</p>	<p>1. a. zool. Ptica grabljivica iz porodice Falco, srodna jastrebu. b. zool. u množini porodica takvih ptica Falconidae.</p> <p>2. fig. a. hrabar čovek, junak. b. naziv odmila za dragu mušku osobu.</p> <p>1. term në zoologji; petrit. Shpend grabitqar, i ngjashëm me skifterin, me sqep të kthyer dhe me thonj e krahë të fuqishëm</p> <p>2. kuptim i figurshëm; djalë a burrë trim e i zoti: sokoli i nënës.</p>
<p>specijalitet imenica muškog roda</p> <p>množina: specijaliteti</p> <p>specialitet, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: specialitete, t</p>	<p>(<i>specijalitët</i>)</p> <p>(<i>specialitët</i>)</p>	<p>naročita, istaknuta vrsta nekog proizvoda: domaći specijalitet.</p> <p>diçka e veçantë dhe e mirë: specialiteti i darkës gjellë e gatuar posaçërisht për këtë darkë.</p>
<p>spanać imenica muškog roda</p> <p>spinaq, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p>	<p>(<i>spànāć</i>)</p> <p>(<i>sódë</i>)</p>	<p>bot. i agr. Vrsta povrća, jednogodišnja ili dvogodišnja zeljasta biljka Spinacia oleracea, čije se lišće upotrebljava u ishrani.</p> <p>Term në botanikë; perime me gjethe të mëdha e të zgjatura, që përdoren për lakror e për gjellë: lakror (supë, mish) me spinaq.</p>
<p>špijun imenica muškog roda</p> <p>množina: špijuni</p> <p>spion, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: spionë, t</p>	<p>(<i>špijūn</i>)</p> <p>(<i>spiún</i>)</p>	<p>1. lice koje tajno prikuplja važne vojne, političke, ekonomske i druge podatke, agent.</p> <p>2. tajni policijski agent; uopšte lice koje prati rad, delovanje sumnjivih i neprijateljskih lica.</p> <p>ai që merret me spionazh; me ngjyrim përbuzës; njeri i vënë që të ndjekë fshehurazi dikë; ai që kallëzon për fjalët e veprimet e dikujt: kapën një spiun.</p>
<p>spora imenica ženskog roda</p> <p>množina: spore</p> <p>spore, <i>ja</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: spore, t</p>	<p>(<i>spóra</i>)</p> <p>(<i>sporé</i>)</p>	<p>1. jednočelijska tvorevina koja služi za bespolno razmnožavanje biljaka bescvetnica i bakterija.</p> <p>1. kokrriza shumë të vogla të disa bimëve farëzhveshura (si kërpudhat, myku etj.), me të cilat bëhet shumëzimi: spore myshku (fieri).</p> <p>2. qeliza të veçanta të disa mikroorganizmave, që u qëndrojnë shumë kushteve të këqija: sporet e bacileve (e mikrobeve).</p>
<p>stadion imenica muškog roda</p> <p>množina: stadioni</p>	<p>(<i>stadiōn, stādion</i>)</p>	<p>veći sportski objekat ili arena koji je namenjen za održavanje sportskih događanja, koncerata, manifestacija i drugih javnih skupova. Stadion i su obično otvoreni ili poluotvoreni prostori s tribinama na kojima se gledaoci smeštaju kako bi pratili sportske događaje ili druge manifestacije..</p>

<p>stadium, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: stadiume, <i>t</i></p>	<p>(<i>stadiúm</i>)</p>	<p>fushë e gjerë, e rrethuar zakonisht me shkallë të ngritura, që shërben për ndeshjet me top ose për gara sportive.</p>
<p>streja imenica ženskog roda</p> <p>množina: strehe</p>	<p>(<i>strěha</i>)</p>	<p>a. kraj krova koji prelazi spoljne ivice zidova zgrade; produženi deo krova (obično iznad kućnih vrata), nastrešnica. b. istureni deo koji je nadnesen iznad čega (koji podseća na strehu (a)).</p>
<p>strehë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: strehë, <i>t</i></p>	<p>(<i>stréhě</i>)</p>	<p>pjesë e çatisë që zgjatet jashtë mureve të ndërtesës: u fut nën strehë.</p>
<p>stres imenica muškog roda</p> <p>množina: stresovi</p>	<p>(<i>strěs, strěs</i>)</p>	<p>1. brza I jaka reakcija kojom organizam psihofizički nastoji prevladati neku izuzetnu, naročito štetnu ili opasnu situaciju. 2. med. Štetno delovanje koje posle dužeg vremena izaziva napadnutom organizmu opšti sindrom prilagođavanja (npr. hronični reumatizam, povišen pritisak i dr.).</p>
<p>stres, <i>a</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: strese, <i>t</i></p>	<p>(<i>stres</i>)</p>	<p>trysni trupore a mendore; brengë që vjen nga kjo trysni: sëmundja e stresit; vuan nga stresit.</p>
<p>studio imenica muškog roda</p> <p>množina: studiji</p>	<p>(<i>stúdió</i>)</p>	<p>posebna prostorija u kojoj radi slikar, vajar, fotograf i dr.; posebna prostorija za pripremu i isporuku emisija na radiju ili televiziji.</p>
<p>studio, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: studio, <i>t</i></p>	<p>(<i>stúdió</i>)</p>	<p>dhomë e posaçme ku punon piktori, skulptori, fotografi etj.; dhomë e posaçme për përgatitjen e dhënien e emisioneve në radio a në televizion.</p>
<p>susam imenica muškog roda</p>	<p>(<i>stjuarděsa</i>)</p>	<p>bot. biljka Sesamum indicum iz familije Pedaliacea, plod te biljke od koga se dobija jestivo ulje.</p>
<p>susam, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p>	<p>(<i>stjuarděsě</i>)</p>	<p>term në botanikë; barishte e vendeve të ngrohta, që mbillet për farat e saj, nga të cilat nxirret vaj për ushqim: vaj susami.</p>
<p>suvenir imenica muškog roda</p> <p>množina: suveniri</p>	<p>(<i>stjuarděsa</i>)</p>	<p>poklon za uspomenu; obično mali predmet, često dekorativni ili praktični, koji ljudi često kupuju kao podsećanje na svoje putovanje ili posetu određenom mestu.</p>
<p>suvenir, <i>u</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: suvenire, <i>t</i></p>	<p>(<i>stjuarděsě</i>)</p>	<p>kujtim nga udhëtimi turistik.</p>
<p>šablon imenica muškog roda</p> <p>množina: šabloni</p>	<p>(<i>šablón</i>)</p>	<p>1. gotov, nepromenljiv obrazac, model po kome se prave novi primerci; kalup, uzorak: praviti nameštaj prema šablonu, pisati po šablonu. 2. utvrđeni običaj koga se neko slepo pridržava, jednoličan postupak, navika koja se ne menja: držati se šablona u nastavi.</p>
<p>shabllon, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: shablone, <i>t</i></p>	<p>(<i>shablón</i>)</p>	<p>1. model për sende me të njëjtat përmasa: shabllon druri. 2. kuptim i figurshëm; me kuptim keqësues; ide, formulë etj. që merret pa i ndryshuar asgjë; kopjim mekanik: përgjigje shablone. 3. kuptim i figurshëm; si ndajfolje; pa ndryshuar asgjë, në mënyrë mekanike, kallëp: e zbatoi shabllon.</p>

<p>šah <i>imenica muškog roda</i></p> <p>shah, <i>u</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p>	<p>(<i>šäh</i>)</p> <p>(<i>shah</i>)</p>	<p>igra sa 16 belih i 16 crnih figura koje se pomiču po tabli od 64 crno-bela kvadranta polja po strogo utvrđenim pravilima: igrati šah.</p> <p>lojë me dy veta, që luhet në një dërrasë me gjashtëdhjetë e katër katrorë dhe me nga gjashtëmbëdhjetë figura secili; fusha dhe figurat e kësaj loje; gjendja kur figura e mbretit është sulmuar nga një figurë kundërshtarë.</p>
<p>škrabati <i>glagol</i></p> <p>shkarravit <i>folje</i></p>	<p>(<i>škrábati</i>)</p> <p>(<i>shkarravit</i>)</p>	<p>a. pisati nečitkim, lošim rukopisom ili nevešto crtati, švrljati: škrabati po papiru. b. pej. Pisati pamflete u novinama ili slabe sastave sa literarnim pretenzijama (obično za novac ili iz taštine), piskarati: škrabati o nečemu.</p> <p>1. shkruaj keq me shkronja të palexueshme; bëj vija a vizatime pa kuptim. 2. kuptim i figurshëm; shkruaj vepra letrare, artikuj etj. pa vlerë.</p>
<p>šator <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: šatori</i></p> <p>shatorre, <i>ja</i> <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: shatorre, t</i></p>	<p>(<i>šàtor</i>)</p> <p>(<i>shatórre</i>)</p>	<p>pokretni rasklopivi, obično privremeni zaklon od jakog nepromočivog platna ili nekog drugog materijala (asure, kože i sl.) i sa skeletom od glatkog metala ili drveta, koji se razapinje i montira na otvorenom mestu, obično u obliku kupe, i služi za smeštaj vojnika, turista i skl. Ili za cirkuske priredbe: razapeti šator.</p> <p>1. çadër, tendë. Strehë me degë e me gjethe a me pëlhurë të fortë për të fjetur, për t'u mbrojtur nga dielli etj. 2. tendë pëlhure për të banuar përkohësisht.</p>
<p>šegrt <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: šegrti</i></p> <p>shegert, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: shegertë, t</i></p>	<p>(<i>šègrt</i>)</p> <p>(<i>shegért</i>)</p>	<p>mladić ili dečak koji uči zanat kod nekog majstora; učenik u privredi</p> <p>1. term në histori; djalë që punonte si ndihmës pa shpërblim te një zejtar për të mësuar mjeshtrinë; i vjetruar; djalë i vogël që bënte punë ndihmëse në një dyqan: çiraku i këpucarit. 2. kuptim i figurshëm; shërbëtor.</p>
<p>šetati <i>glagol</i></p> <p>shëtiti <i>folje</i></p>	<p>(<i>šègrt</i>)</p> <p>(<i>shegért</i>)</p>	<p>a. (iz)voditi nekoga u šetnju prateći ih: šetati dete: šetati psa. b. hodati, ići laganim hodom radi odmora i razonode: šetati se po parku; šetati se po sobi.</p> <p>eci diku më këmbë a me një mjet për t'u çlodhur ose për t'u argëtuar, dal për shëtitje; shkoj diku; bredh, endem.</p>
<p>šina <i>imenica ženskog roda</i></p> <p><i>množina: šine</i></p> <p>shinë, <i>a</i> <i>emër i gjinisë femërore</i></p> <p><i>shumës: shina, t</i></p>	<p>(<i>šína, šina</i>)</p> <p>(<i>shínë</i>)</p>	<p>jedna od dve paralelne čelične trake s određenim profilom prilagođenim nameni, kojima se kreću vozovi, tramvaji i slična kola s gvozdenim točkovi-ma: železničke šine; tramvajske šine; iskočiti iz šina.</p> <p>binar i gjatë prej çeliku, mbi të cilin lëvizin rrotat e trenit, të tramvajit etj.</p>
<p>sirup <i>imenica muškog roda</i></p> <p><i>množina: sirupi</i></p> <p>shurup, <i>i</i> <i>emër i gjinisë mashkullore</i></p> <p><i>shumës: shurupe, t</i></p>	<p>(<i>sìrup, sùrup</i>)</p> <p>(<i>shurúp</i>)</p>	<p>gusta, šećerom zasićena tečnost (služi u farmaciji za spravljanje lekova); gusto ukuvan voćni sok: sirup od sleza; sirup od malina.</p> <p>1. lëng pemësh me sheqer; pije freskuese me lëng të tillë dhe me ujë. 2. term në farmaceutikë; bar si lëng i trashë dhe me sheqer: shurup për kollë.</p>

<p>taban imenica muškog roda</p> <p>množina: tabani</p> <p>taban, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: tabanë, t</p>	<p>(tàban)</p> <p>(tabán)</p>	<p>donja strana stopala.</p> <p>shputa e këmbës; pjesa e këpucës ku mbështetet shputa e këmbës; shuall që i vihet këpucës nga poshtë.</p>
<p>tabu imenica muškog roda</p> <p>množina: tabui</p> <p>tabu, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: tabu, të</p>	<p>(tàbu)</p> <p>(tabú)</p>	<p>1. a. verska zabrana, neprikosovenost, nepovredivost nečega, za čije se narušavanje veruje da će izazvati kaznu od strane natprirodnih sila; ono što je pod takvom zabranom. b. uopšte apsolutna zabrana, ono o čemu se ne sme ni raspravljati.</p> <p>2. u koji se ne sme zadirati, neprikosoven: tabu tema.</p> <p>term në etnografi; term në gjuhësi; ndalim për të bërë diçka a për të folur për diçka, që nuk duhet të shkelet, sepse, sipas besëtytnive, shkelja e tij ndëshkohet nga fuqitë e mbinatyrshme; veprimi, sendi a fjala që ndalohej në këtë mënyrë; / kuptim i figurshëm; i ligjërimit libror; diçka që ndalohej të zihet në gojë a të preket: fjalë tabu.</p>
<p>taksi imenica muškog roda</p> <p>množina: taksiji</p> <p>taksi, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: taksi, të</p>	<p>(tàksi, tàksi)</p> <p>(taksi)</p>	<p>uslužno vozilo (obično automobil) koje, uz nadoknadu, prevozi putnike i robu prema želji naručioca.</p> <p>makinë pasagjerësh me taksimetër. Makinë me qira. Makinë shërbyese me qira e me shofer.</p>
<p>tetovaža imenica ženskog roda</p> <p>množina: tetovaže</p> <p>tatuazh, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: tatuazhe, t</p>	<p>(tetováža)</p> <p>(tatuázh)</p>	<p>slika, šara načinjena tetoviranjem.</p> <p>izatim me bojëra të qëndrueshme; që bëhet në lëkurë me shpim ose me prerje; shenja e vizatuar në këtë mënyrë.</p>
<p>temperatura imenica ženskog roda</p> <p>množina: temperature</p> <p>temperaturë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: temperatura, t</p>	<p>(temperatúra)</p> <p>(temperaturë)</p>	<p>toplota karakteristična za stanje nekog tela, stepen toplote, zagrejanosti vazduha ili bilo kojeg posebnog tela: apsolutna temperatura; makimalna temperatura; temperatura vazduha.</p> <p>shkalla e nxehtësisë që ka një trup a atmosfera në një kohë të caktuar; nxehtësia a ftohtësia që kanë trupat si veti të tyre.</p>
<p>tenis imenica muškog roda</p> <p>tenis, i emër i gjinisë mashkullore</p>	<p>(tènis, ténis)</p> <p>(tenis)</p>	<p>sport. vrsta igre reketom i loptom u kojoj igrači reketom prebacuju loptu preko mreže u protivničko polje.</p> <p>term në sport; lojë në të cilën dy ose katër lojtarë godasin me raketë topin në një fushë të ndarë në dy pjesë nga një rrjetë e tendosur.</p>
<p>teorija imenica ženskog roda</p> <p>množina: teorije</p>	<p>(tèorija)</p>	<p>a. sistem znanja o nekoj pojavi ili grupi pojava zasnovan na naučno proverenim, činjenički dokazanim pretpostavkama; naučno uopšteno tumačenje zakonitosti razvitka prirode i društva. b. temeljni pojmovi neke naučne ili umetničke discipline: teorija književnosti; teorija muzike; teorija brojeva. v. proučavanje teorije (a i b); bavljenje teorijom (a i b) bez provere i primene, teoretisanje. g. domišljanje usmereno na odbranu neke teze, koje se ne obazire na stvarnost: formalno proklamovani principi.</p>

<p>teori, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: teori, të</p>	<p>(<i>teorí</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. përgjithësim mendor i përvojës, që pasqyron dukuritë thelbësore dhe ligjet e zhvillimit të natyrës, të shoqërisë e të mendimit; dije e fituar nga jeta, që zbulon shkaqet, lidhjet e marrëdhëniet ndërmjet sendeve e dukurive. 2. tërësia e parimeve, e tezave dhe e përgjithësimeve që formojnë një shkencë a një degë të saj; tërësia e rregullave dhe e ligjeve për të njohur thellë një mjeshtëri etj.; shkencë që studion këto parime, rregulla e ligje: teoria e letërsisë (e gjuhës, e përkthimit). 3. tërësia e ligjeve shkencore që shërbejnë si bazë për një parim të përgjithshëm; sistem pikëpamjesh ose mendim i caktuar për diçka; pikëpamje, bindje etj. sipas së cilës sillet e vepron dikush. 4. gjykim a përfytyrim abstrakt që nuk merr parasysh praktikën; kryesisht; numri shumë; me kuptim keqësues; fjalë e gjykime të kota, fjalë boshe a pa vlerë: lëri teoritë!
<p>terapija imenica ženskog roda</p> <p>množina: terapije</p>	<p>(<i>teràpija</i>)</p>	<p>način lečenja, lečenje; terapeutika.</p>
<p>terapi, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: terapi, të</p>	<p>(<i>terapi</i>)</p>	<p>term në mjekësi; mjekimi i sëmundjeve të brendshme pa operacion; degë e mjekësisë që përdor e që studion këtë mjekim: terapi intesive.</p>
<p>termos imenica muškog roda</p> <p>množina: termosi</p>	<p>(<i>tèrmos</i>)</p>	<p>naročito izrađena posuda za održavanje neizmenjene temperature tačnosti više sati ili više dana.</p>
<p>termos, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: termose, t</p>	<p>(<i>tèrmos</i>)</p>	<p>enë me dy shtresa, që shërben për të ruajtur gjatë ujë, çaj etj. në të njëjtën temperaturë.</p>
<p>teren imenica muškog roda</p> <p>množina: tereni</p>	<p>(<i>tèrën</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.a. zemljište, tlo; predeo, kraj: močvaran teren: planinski teren; ravničarski teren. b. fig. delokrug, oblast, područje rada, delovanja, izučavanja: teren prava. 2. kraj, područje, sredina gde se vrši praktična primena kakvih teoretskih postavki, odn. Gde se vrše određena izučavanja, ispitivanja i sl.: praktični rad na terenu.
<p>teren, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: terrene, t</p>	<p>(<i>terrén</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. sipërfaqja e tokës; relief; copë toke, truall: terrenet sportive. 2. kuptim i figurshëm; fushë veprimtarie a veprimi; mjedis: gjeti terren të përshtatshëm.
<p>test imenica muškog roda</p> <p>množina: testovi</p>	<p>(<i>tèst</i>)</p>	<p>a. metoda ispitivanja u medicini, hemiji i drugim naukama kojom se utvrđuju neka svojstva, stanja i sl. b. niz zadataka za utvrđivanje nivoa znanja, stepena inteligencije, oblasti interesovanja i sl. ispitivanja; oblik pismene ankete.</p>
<p>test, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: teste, t</p>	<p>(<i>test</i>)</p>	<p>grup pyetjesh etj. nga një fushë e caktuar e dijes a e punëve praktike, për të provuar shkallën e njohurive të dikujt</p>
<p>testament imenica muškog roda</p> <p>množina: testamenti</p>	<p>(<i>testàment</i>)</p>	<p>dokument kojim neko određuje šta kome od svoje imovine ostavlja posle smrti, oporuka, zaveštanje.</p>
<p>testament, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: testamente, t</p>	<p>(<i>testamént</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. term në drejtësi; dokument zyrtar, me të cilin dikush përcakton se kujt ia lë pasurinë pas vdekjes: e la me testament. 2. kuptim i figurshëm; amaneti që lë dikush para vdekjes:

<p>tezga imenica ženskog roda</p> <p>množina: tezge</p> <p>tezgë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: tezga, t</p>	<p>(tëzga)</p> <p>(tëzgë)</p>	<p>1.sto ili klupa u trgovinskoj radnji (za kojom trgovac radi i izlaže robu) ili zanatskoj radnji (na kojoj zanatlija radi).</p> <p>2. fig. sporedna, dodatna zarada.</p> <p>tryezë e veçantë ku vihen mallrat që shiten: tregti me tezga.</p>
<p>tinejdžer imenica muškog roda</p> <p>množina: tinejdžeri</p> <p>tinejxher, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: tinejxherë, t</p>	<p>(tinejdžer)</p> <p>(tinejxher)</p>	<p>osoba koja se nalazi u periodu adolescencije, što je životna faza između detinjstva i odraslog doba. Ova faza obično obuhvata uzrast između 13. i 19. godine. Tinejdžeri prolaze kroz brojne fizičke, emocionalne, socijalne i kognitivne promene tokom ovog perioda.</p> <p>Një i ri nga 13 deri në 19 vjeç. Emri vjen nga mbaresa angleze (... teen) e këtyre numrave.</p>
<p>tobogan imenica muškog roda</p> <p>množina: tobogani</p> <p>tobogan, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: toboganë, t</p>	<p>(tòbogan, tòbògán)</p> <p>(tobogán)</p>	<p>koso postavljena uglačana naprava za klizanje.</p> <p>një pajisje me një pistë për rrëshqitje poshtë, e cila përdoret në këndet e lojërave për fëmijë ose pishinat.</p>
<p>tombola imenica ženskog roda</p> <p>množina: tomboli</p> <p>tombol, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: tombola, t</p>	<p>(tòmbola, tòmbola)</p> <p>(tòmbol)</p>	<p>vrsta igre na sreću; glavni zgoditak u toj igri.</p> <p>lojë si lotari, që luhet me disa kartonë me numra të ndryshëm; kartonët me numra të kësaj loje.</p>
<p>top imenica muškog roda</p> <p>množina: topovi</p> <p>top, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: topa, t</p>	<p>(tòp)</p> <p>(top)</p>	<p>voj. Vrsta artiljerijskog oružja: dalekometni top; brdski top.</p> <p>term në ushtri; armë e rëndë zjarri me grykë të gjatë, që i hedh predhat larg.</p>
<p>tornado imenica muškog roda</p> <p>množina: tornada</p> <p>tornado, ja emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: tornado, t</p>	<p>(tornádo)</p> <p>(tornádo)</p>	<p>nasilno rotirajući vrtlog vazduha koji se spušta s neba prema površini Zemlje. Tornado su ekstremno opasne prirodne pojave i deo su atmosferskih oluja. Karakteristično je da tornado izgleda kao uski i produženi stup oblaka koji se spušta s neba prema zemlji.</p> <p>Një vorbull shumë e fortë në bregun perëndimor të Afrikës dhe në zonën e lumit Misisipi (Amerika e Veriut).</p>
<p>torta imenica ženskog roda</p> <p>množina: torte</p>	<p>(tòrta)</p>	<p>vrsta poslastice (s jajima, maslacem, čokoladom i dr., obično okruglog oblika).</p>

tortë, a
emër i gjinisë femërore

shumës: torta, t

(tórtë)

ëmbëlsirë me disa shtresa, e mbushur me krem, me arra të shtypura etj. dhe me zbukurime përsipër: torta e martesës.

Priça/ Tregimi

Jeste li znali da je prvi pisani dokument o **torti** u istoriji star oko 4.000 godina?

Prema istorijskim zapisima, prve vrste torti datiraju iz drevnog Egipta i Grčke. Ljudi su tada koristili jednostavne sastojke poput meda, orašastih plodova i raznih žitarica kako bi napravili slatke kolače koje su pekli u obliku koji nalikuje današnjim tortama.

No, prva raskošna torta kakvu danas poznajemo nastala je u srednjem veku. U to vreme, kuvari su počeli da eksperimentišu sa novim sastojcima i tehnikama, što je rezultiralo stvaranjem bogatih i ukrašenih torti koje su bile posluživane na dvorskim svečanostima i banketima.

Torte su se tokom vremena razvijale i menjale, a danas su postale neizostavan deo mnogih proslava, rođendana, venčanja i drugih posebnih događaja širom sveta. Od klasičnih čokoladnih i voćnih torti do raznih modernih varijacija, torte su simbol slavlja, radosti i okupljanja.

A e keni ditur se dokumenti i parë i shkruar për **tortën** në histori është rreth 4000 vjet i vjetër?

Sipas shënimeve historike, llojet e para të tortave datojnë nga Egjipti dhe Greqia e lashtë. Në atë kohë, njerëzit përdornin përbërës të thjeshtë si mjalti, arrat dhe drithërat e ndryshme për t'i bërë ëmbëlsirat që i piqnin në një formë që ngjan me tortat e sotme.

Megjithatë, torta e parë luksoze siç e njohim sot është krijuar në mesjetë. Në atë kohë, kuzhinierët filluan të eksperimentojnë me përbërës dhe teknika të reja, gjë që rezultoi në krijimin e tortave të pasura dhe të zbukuruara që shërbeheshin në ceremonitë në pallate dhe bankete.

Tortat kanë evoluar dhe janë ndryshuar me kalimin e kohës, dhe sot ato janë bërë pjesë e pazëvendësueshme e shumë festimeve, ditëlindjeve, dasmave dhe ngjarjeve të tjera të veçanta në mbarë botën. Nga tortat klasike me çokolatë dhe pemë deri te variacionet e ndryshme moderne, tortat janë një simbol i festës, gëzimit dhe mbledhjes.

tradicija
imena ženskog roda

množina: tradicije

traditë, a
emër i gjinisë femërore

shumës: tradita, t

(trādicija)

verovanje, običaji, pravila ponašanja koja se prenose s pokolenja na pokolenje; usmeno prenošenje istorijskih činjenica s kolena na koleno; predanje.

(traditë)

1. numri shumë; pasuri shpirtërore, zakone etj. të formuara historikisht dhe të trashëguara brez pas brezi; trashëgim i arritjeve më të mira nga brezat e kaluar: traditat kombëtare.
2. zakon, diçka që ngulitet duke u përsëritur vazhdimisht; përvojë e pasur e trashëguar dhe e çuar më tej: shkollë (familje) me tradita; është bërë traditë.

tramvaj
imena muškog roda

množina: tramvaji

tramvaj, i
emër i gjinisë mashkullore

shumës: tramvoje, t

(trāmvāj,
trāmvāj)

javno prevozno sredstvo koje se kreće po šinama postavljenim na ulicama ili posebnim trasama. Tramvaji su obično dizajnirani da prevoze putnike unutar gradova i često se koriste za gradski prevoz.

(tramvāj)

tren elektrik për udhëtarë brenda qytetit.

<p>trgovac imenica muškog roda</p> <p>množina: trgovci</p> <p>tregtar, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: tregtarë, t</p>	<p>(trgovac)</p> <p>(tregtár)</p>	<p>onaj koji se bavi trgovinom, kupovinom i prodajom u cilju sticanja zarade: trgovac na malo; trgovac na veliko.</p> <p>ai që merret me tregti.</p>
<p>trotinet imenica muškog roda</p> <p>množina: trotineti</p> <p>trotinet, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: troninete, t</p>	<p>(trotinet)</p> <p>(trotinét)</p>	<p>prevozno sredstvo slično biciklu, ali ima dva točka postavljena jedan iza drugog, a vozač koristi noge za guranje i upravljanje.</p> <p>dërrasë e ngushtë me dy rrota dhe një dorezë për të kontrolluar më shumë rrotën e parë (lodër për fëmijë).</p>
<p>trotoar imenica muškog roda</p> <p>množina: trotoari</p> <p>trotuar, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: trotuare, t</p>	<p>(trotoār)</p> <p>(trotuár)</p>	<p>popločan ili asfaltiran put za pešake s obeju strana ulice, malo iznad njenog nivoa, pločnik.</p> <p>pjesë e rrugës për këmbësorë.</p>
<p>trup imenica muškog roda</p> <p>množina: trupovi</p> <p>trup, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: trupa, t</p>	<p>(trâmvāj, tràmvāj)</p> <p>(tramvāj)</p>	<p>središnji, centralni deo čovečijeg ili životinjskog tela između vrata i udova, koji obuhvata grudni koš, trbuh i karlicu, truncus.</p> <p>organizmi i njeriut a i kafshës; shtat; trungu i këtij organizmi.</p>
<p>toalet imenica muškog roda</p> <p>množina: toaleti</p> <p>tualet, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: tualete, t</p>	<p>(toàlet)</p> <p>(tualét)</p>	<p>WC ili druga prostorija sa zahodom.</p> <p>nevojtoare. Vend për jashtëqitjet.</p>
<p>dim imenica muškog roda</p> <p>množina: dimovi</p> <p>tym, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: tymra, t</p>	<p>(dīm)</p> <p>(tym)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. gasoviti proizvod koji nastaje pri sagorevanju nečega, a sadrži ugljen-dioksid, vodenu paru, azot i vrlo sitne čestice čađi i pepela koji se dižu u vazduh u vidu sivkastih oblaka; gust dim; sušiti meso na dimu. 2. a. gusti oblak pare, magle, prašine, snega i sl. koji podigne vetar: dim (od) prašine. b. isparenje, miris: dim (od) pečenja. 3. fig. nešto prividno, varljivo, nestvarno. 4. ist. Ognjište, kuća (kao poreska jedinica). <ol style="list-style-type: none"> 1. pjesa e gaztë, e përzier me avuj, me thërrmija bloze, hiri etj., zakonisht në ngjyrë të zezë ose të hirtë, që del kur digjet diçka; nuk ka tym pa zjarr (fj.u.) 2. term në etnografi; shtëpi; familje (si njësi më vete): një njeri për tym. 3. i ligjërimet bisedor; pluhur: tymrat e shtëpisë; tymi i rrugës.

temelj
imenica muškog roda

množina: temelji

themel, i
emër i gjinisë mashkullore

shumës: themele, t

(tèmelj)

1. strukturalni element građevine koji se nalazi ispod njenih zidova i služi za raspoređivanje težine građevine na tlo ili temeljni sloj zemlje ispod nje: temelj kuće.

2. fig. ono na čemu se nešto zasniva, najvažniji, glavni elemenat nečega: temelj napretka, temelj uspeha; do temelja, iz temelja potpuno, sasvim; imati dobar temelj (iz neke struke) imati dobru predspremu, solidno znanje; na temelju nečega prema čemu.

(themél)

1. pjesa e murit nën dhe; vendi si hendek, që mbushet me gurë për të ndërtuar këtë pjesë muri.

2. term në gjeometri; bazë.

3. kuptim i figurshëm; ajo që shërben si mbështetje a si bazë ku zë fill, formohet, ngrihet a zhvillohet diçka; numri shumë; parimet a njohuritë themelore në një fushë të dijes.

vuk
imenica muškog roda

množina: vukovi i vuci

ujk, u
emër i gjinisë mashkullore

shumës: ujq, it
ujqër, it

(vûk)

1. zool. vrsta sisara, mesoždera, krvožedna zver Vanis lupus iz porodice pasa (Canidae).

2. fig. a. hrabar, odvažan, iskusan, prekaljen norac, junak, junačina: Gorski vukovi. b. okrutan čovek, nailnik, tiranin, zver-čovek: morski vuk, iskusan i neustrašiv, odvažan pomorac; vuci te pojeli (izeli) kaže se u kletvi upućenoj stoci; gladan kao vuk, vrlo gladan; vuk flaku menja, ali ćud nikad, kaže se za onog koji ne menja svoju prirodu, narav (obučno rđavu).

(ujk)

1. term në zoologji; kafshë e egër mishngrënëse, e ngjashme me qenin, me qime të përhime në të verdheme: kope (lukuni) ujqish; u bë ujk u tërbua nga zemërimi; ujku mjegull do (fj. u.); s'trembet ujku nga mushkonjat (fj. u.); ujku qimen ndërron, por zakonin s'e harron (fj. u.); unë them "ja ujku!", ti kërkon gjurmët (kur ke ujkun, mos i kërko gjurmët!); delen (dhinë) që ndahet nga tufa e ha ujku (fj. u.); qeni që s'di të lehë, ta sjell ujkun në vathë (fj. u.); çakalli bëri kërدينë, ujkut i doli nami (fj. u.).

2. kuptim i figurshëm; me kuptim keqësues; njeri shumë i egër e i pamëshirshëm; lakmues i pangopshëm; njeri shumë i fortë; njeri shumë i aftë për punë; njeri i rrahur nga jeta: ujk i vjetër (plak); ujk deti detar i vjetër e me përvojë.

oluk
imenica muškog roda

množina: oluci

ulluk, u
emër i gjinisë mashkullore

shumës: ulluqe, t

(òluk)

limena konstrukcija u obliku cevi ili žleba, kojom s krova otiče kišna voda.

(ullúk)

lug teneqeje që vihet buzë strehës së çatisë për të derdhur ujërat; pajisje e tillë nëpër të cilën rrjedh diçka, lug.

univerzum
imenica muškog roda

množina: univerzumi

univers, i
emër i gjinisë mashkullore

(òluk)

svet; vasiona, svemir, kosmos: svemirski prostor sa svim nebeskim telima u njemu.

(ullúk)

gjithësi. I ligjërimet libror; tërësia e trupave qiellorë etj. dhe e trajtave të tjera të materies, që përbën një sistem dhe që lëviz në hapësirë e në kohë.

val
imenica muškog roda

množina: valovi

(vâl)

1.a. uzdignuti deo ustalasane vodene mase, talas. b. ono što izgleda kao val, što ima talasast oblik: valovi kose.

2. fiz. Ono što se talasasto giba, talasasto kretanje, širenje: elektromagnetni valovi, trusni valovi.

3. fig. snažno širenje ideja, revolucionarnih i dr. pokreta: val bune. b. uopšte naglo širenje nekog zbivanja, neke pojave: turistički val, val poskupljenja. v. jako, snažno osećanje, raspoloženje: vač nezadovoljstva; val optimizma.

<p>valë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: valë, <i>t</i></p>	<p>(<i>vâlë</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> shtresë uji në sipërfaqen e detit, të liqenit etj., që lëviz me ulje e ngritje; dallgë: kreshtat e valëve; u krijuan valë. diçka si kjo shtresë uji: valët e flokëve; vala goditëse e ajrit rrymë e fuqishme ajri që shkaktohet nga armët bërthamore. kuptim i figurshëm; lëvizje e fuqishme njerëzish që vjen duke u rritur: vala e protestuesve; / shfaqje e beftë dhe e vrullshme e diçkaje (zakonisht të pakëndshme) a përsëritja e saj; shpërthim i një ndjenje etj.; dallgë: valë të nxehti (të ftohti). term në fizikë; dridhje ajri nga lëkundja a nga përhapja e diçkaje në një mjedis të caktuar: valë të gjata (të mesme, të shkurtra); valë elektromagnetike; valët e radios.
<p>vakcina imenica ženskog roda</p> <p>množina: vakcine</p>	<p>(<i>vakcína</i>)</p>	<p>med. cepivo spravljeno od oslabljenih mikroorganizama ili virusa uzročnika zaraznih bolesti, radi zaštite organizma od zaraznih bolesti: vakcina protiv gripa.</p>
<p>vaksinë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: vakcina, <i>t</i></p>	<p>(<i>vaksinë</i>)</p>	<p>term në mjekësi; lëndë e përpunuar që futet në organizmin e njeriut a të kafshës për ta mbrojtur nga disa sëmundje: vaksinë kundër gripit.</p>
<p>vanila imenica ženskog roda</p> <p>množina: vanile</p>	<p>(<i>vaníla</i>)</p>	<p>bot.tropska biljka penjačica Vanilla planifolia iz familije Orchiaceae, koja se gaji zbog mirisnog ploda, koji se upotrebljava kao začín: plod te biljke.</p>
<p>vanilje, <i>ja</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: vanilje, <i>t</i></p>	<p>(<i>vanílje</i>)</p>	<ol style="list-style-type: none"> term në botanikë; barishte kacavarëse e vendeve tropikale, që bën bishtaja të holla; fryti i kësaj bime. numri njëjës; pluhur i mermë nga fryti i kësaj bime, që përdoret në ëmbël-sira etj.
<p>vaza imenica ženskog roda</p> <p>množina: vase</p>	<p>(<i>váza</i>)</p>	<p>posuda (obično umetnički oblikovana) za ubrano cveće, voće ili dekoraciju.</p>
<p>vazo, <i>ja</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: vazo, <i>t</i></p>	<p>(<i>vázo</i>)</p>	<p>enë balte, porcelani etj., ku mbillen a ku vihen zakonisht lule.</p>
<p>ventilator imenica muškog roda</p> <p>množina: ventilatori</p>	<p>(<i>ventilátor</i>)</p>	<p>tehn. sprava ili uređaj za provetranje ili hlađenje zatvorenih prostorija izazivanjem strujanja vazduha, što se postiže njegovim ubacivanjem, odnosno izbacivanjem.</p>
<p>ventilator, <i>i</i> emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: ventilatorë, <i>t</i></p>	<p>(<i>ventilatór</i>)</p>	<p>aparati me një helikë, e cila vë në lëvizje ajrin për të freskuar ose për të ajruar një vend të mbyllur.</p>
<p>veranda imenica ženskog roda</p> <p>množina: verande</p>	<p>(<i>věrānda</i>)</p>	<p>otvoren ili zatvoren, zastakljeni trem; terasa, balkon.</p>
<p>verandë, <i>a</i> emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: veranda, <i>t</i></p>	<p>(<i>verándë</i>)</p>	<p>ballkon i gjerë përpara një ndërtese, ku rrimë zakonisht në verë.</p>

Priča/ Tregimi

Reç **"veranda"** se koristi u mnogim delovima sveta kako bi opisala prostranu terasu ili natkrivenu platformu koja je često pričvršćena uz prednji deo kuće.

Verande se pojavljuju još u 18. veku, a reč vodi poreklo iz portugalskog jezika, gde su bile poznate kao "varanda". Kasnije su postale popularne i prepoznatljive u mnogim drugim jezicima, uključujući engleski, španski, francuski i druge.

Ove prijatne otvorene površine često se nalaze na kućama u toplijim klimatskim područjima, gde pružaju idealno mesto za uživanje u prirodi i svežem vazduhu, dok se istovremeno štiti od sunca ili kiše. Verande često dodaju šarm i karakter kući, ističući arhitektonsku lepotu i doprinoseći udobnosti doma.

Ove prostrane terase često su ukrašene biljkama, nameštajem i drugim dekorativnim elementima koji dodatno poboljšavaju njihovu privlačnost i funkcionalnost.

Budući da se verande obično nalaze na prednjoj strani kuće, često su i dobar način za dočekivanje gostiju i stvaranje utiska gostoprimitstva. Takođe, verande često postaju mesto porodičnih okupljanja i veselja leti, gde se stvaraju lepe uspomene.

Fjala **"verandë"** përdoret në shumë pjesë të botës për ta përshkruar një tarracë të gjerë ose një platformë të mbuluar shpesh të ngjitur në pjesën e përparme të shtëpisë.

Verandat shfaqen qysh nga shekulli i XVIII, kurse origjina e fjalës vjen nga gjuha portugeze, ku njiheshin si "varanda". Më vonë ato u bënë të popullarizuara dhe të njohura në shumë gjuhë të tjera, duke përfshirë anglishten, spanjishten, frëngjishten e të tjerat.

Këto hapësira të këndshme e të hapura gjenden shpesh në shtëpi në zonat më të ngrohta klimatike, ku ato ofrojnë një vend ideal për ta shijuar natyrën dhe ajrin e freskët, njëkohësisht duke e mbrojtur veten nga dielli ose shiu. Verandat shpesh i shtojnë hijeshi dhe karakter shtëpisë, duke e theksuar bukurinë arkitekturore dhe duke i kontribuar rehatisë së shtëpisë.

Këto tarraca të gjëra shpesh dekorohen me bimë, mobilie dhe elemente të tjera dekorativë që rrisin më tej tërheqjen dhe funksionalitetin e tyre.

Meqenëse verandat zakonisht ndodhen në pjesën e përparme të shtëpisë, ato shpesh janë një mënyrë e mirë për të mirëpritur mysafirët dhe për të krijuar një përshtypje mikpritjeje. Gjithashtu, verandat shpeshherë bëhen një vend për tubime familjare dhe argëtim gjatë verës, ku krijohen kujtime të bukura.

veterinar
imënicë mashkullorë

množina: veterinar

veteriner, i
emër i gjinisë mashkullore

shumës: veterinerë, t

(veterinār)

stručnjak za lečenje bolesti životinja, marveni lekar.

(veterinér)

specialist në veterinary. Mjek për kafshë.

vîr
imënicë mashkullorë

množina: vîrovi

vîr, i
emër i gjinisë mashkullore

shumës: vîre, t

(vîr)

a. duboko mesto u reci, potoku ili jezeru. b. vodeni vrtlog u reci sa levkastim spiralnim kretanjem vode.

(vir)

1. vorbull në lumë.
2. vendi më i thellë në një liqen, në det etj.

<p>višnja imenica ženskog roda</p> <p>množina: virovi</p> <p>vishnjë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: vishnja, t</p>	<p>(višnja)</p>	<p>bot. i agr. voçka iz familije ruža (Rosaceae) s okruglim crvenkastim koštiçavim plodom Prunus cerasus; plod te voçke.</p>
<p>voziti glogol</p>	<p>(vòziti)</p>	<p>upravljati prevoznom sredstvom, vozilom: voziti kola, voziti bicikl, voziti avion.</p>
<p>vozit folje</p>	<p>(vozít)</p>	<p>ngas. Drejtoj një mjet transporti.</p>
<p>vukodlak imenica muškog roda</p> <p>množina: vukodlaci</p>	<p>(vukòdlak)</p>	<p>imaginarno biçe koje se smatra hibridom između vuka i çoveka.</p>
<p>vurkollak, a emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: vurkollakë, t</p>	<p>(vurkollák)</p>	<p>krijesë mitologjike, njeri ujk.</p>
<p>žandarmerija imenica ženskog roda</p> <p>množina: žandarmerije</p>	<p>(žan-darmèrija)</p>	<p>a. državna policija; ljudi koji služe u toj službi. b. zgrada u kojoj su smešteni žandari.</p>
<p>xhandarmeri, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: xhandarmëri, të</p>	<p>(xhan-darmëri)</p>	<p>1. trupa ushtarake për të mbrojtur rendin shtetëror dhe për disa detyra të policisë gjyqësore. 2. ndërtesa me zyrat e këtyre trupave.</p>
<p>džungla imenica ženskog roda</p> <p>množina: džungle</p>	<p>(džùngla, džùngla)</p>	<p>a. gusto obraslo prirodno stanište, prašuma obrasla bujnom travom i penjaçicama, lijanama; tropska šuma uopšte: gusta džungla, živeti u džungli. b. fig. Nesređeno stanje, nered: ne moći se snaçi u džungli; zakon džungle, zakon koji vlada među životinjama u džungli da jaçi ubije i pojede slabijega; fig. zakon, pravo jaçega.</p>
<p>xhungël, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: xungla, t</p>	<p>(xhùngël)</p>	<p>1. pyll i dendur e pothuaj i pakalueshëm në vendet e nxehta. 2. kuptim i figurshëm; i ligjërimet libror; punë shumë e ngatërruar dhe e vështirë; / mjedis, në të cilin zhvillohet një luftë e pamëshirshme për të mbijetuar: ligji i xhunglës.</p>
<p>zabaviti glogol</p>	<p>(zàbaviti)</p>	<p>a. razonoditi, razveseliti. b. zaokupiti neçiju pažnju: Zabavi ga dok ja dođem.</p>
<p>zabaviti folje</p>	<p>(zbevít)</p>	<p>i ligjërimet bisedor; bëj që ta kalojë kohën në mënyrë të këndshme, argëtoj; e sjell në qejf, i heq mërzinë dikujt.</p>
<p>zanat imenica muškog roda</p> <p>množina: zanati</p>	<p>(zànât)</p>	<p>1. specijalno usavršena izrada ili popravka predmeta rukom ili prostijim alatom, obrt; bavljenje time: obuçarski zanat, stolarski zanat. 2. vrsta posla uopšte, struka, profesija: dati na zanat, nauçiti odlično svoj posao; od zanata 1) izvežban, vešt, stručan (u poslu). 2) aktivan u poslu (kao profesionalac).</p>
<p>zanat, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: zanate, t</p>	<p>(zanát)</p>	<p>mjeshtëria që ushtron dikush me vegla të thjeshta e me dorë; zeje; mjeshtëri, profesion.</p>

<p>živa imenica ženskog roda</p> <p>množina: žive</p> <p>zhivë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: zhiva, t</p>	<p>(žīva)</p> <p>(zhivë)</p>	<p>hemijski element (Hg), tečan metal srebrnasto bele boje.</p> <p>term në kimi; metal i lëngët, i bardhë e me shkëlqim, merkur (simboli Hg): zhiva e termometrit.</p>
<p>žongler imenica muškog roda</p> <p>množina: žongleri</p> <p>zhongler, i emër i gjinisë mashkullore</p> <p>shumës: zhonglerë, t</p>	<p>(žònglēr)</p> <p>(zhonglér)</p>	<p>osoba koja izvodi veštinu zvanu žongliranje. Može izvoditi različite trikove, poput bacanja predmeta u vazduh i hvatanja ih, prebacivanja iz ruke u ruku ili stvaranja složenih obrazaca i figura tokom žongliranja.</p> <p>artist cirku që bën numra shpejtësie.</p>
<p>šuga imenica ženskog roda</p> <p>množina: šuge</p> <p>zhugë, a emër i gjinisë femërore</p> <p>shumës: zhuga, t</p>	<p>(šŭga)</p> <p>(zhúgë)</p>	<p>zarazna bolest praćena velikim svrabom, koju izaziva parazit šugavac, scabies.</p> <p>term në mjekësi; term në veterinari; zgjebe: zhuga e bagëtive. Sëmundje ngjitëse e lëkurës te njerëzit dhe te kafshët, që shfaqet me puçrra të cilat kruhen shumë.</p>

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Swiss Cooperation Office Kosovo

casa >>

inTegra

 Barabar
CENTRE